

Popiežius

Popiežius Pranciškus APAŠTALIŠKASIS LAIŠKAS VISIEMS PAŠVĘSTIESIEMS ASMENIMS PAŠVĘSTOJO GYVENIMO METŲ PROGA	2
KALBA EUROPOS PARLAMENTE	7
KREIPIMASIS Į EUROPOS TARYBĄ	12

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus REGIMOJI IR DVASINĖ BAŽNYČIOS TIKROVĖ HIERARCHINĖ BAŽNYČIA	16 17
---	----------

Homilijos

DIEVO IEŠKOTOJAI / Trys Karaliai (B)	18
GĖRIS AUGA TIK PASĖTAS / Kristaus Krikštas (B)	19
DIEVO TRAUKA / 2 eilinis sekmadienis (B)	20
DIEVO SIŪLOMA LAIMĖ / 3 eilinis sekmadienis (B)	21
KOVA UŽ ŽMOGAUS IŠGELBĖJIMĄ / IV eilinis sekmadienis (B)	23

Bažnyčios dokumentai

Vyskupų sinodo 3-iosios neeilinės generalinės asamblėjos „Pastoraciniai iššūkiai šeimai evangelizacijos kontekste“ RELATIO SYNODI	24
---	----

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	34
Pašvęstojo gyvenimo metų atidarymas Lietuvos vyskupijose	35
Jėzaus Draugijos atsikūrimo 200-ųjų metų minėjimas	37
Mažesnieji broliai šventė provincijos atsikūrimo Lietuvoje 25 metų jubiliejų	38
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	39
Ugdymo seminaras „Sekuliaraus pasaulio grėsmių akivaizdoje“	40

2014 m. „Bažnyčios žinių“ turinys

2014 m. „Bažnyčios žinių“ turinys	42
-----------------------------------	----

Popiežius Pranciškus

Apaštališkasis laiškas visiems pašvęstiesiems asmenims Pašvęstojo gyvenimo metų proga

Brangūs pašvęstieji ir pašvęstosios!

Rašau Jums kaip Petro įpėdinis, kuriam Viešpats Jėzus patikėjo užduotį stiprinti brolių tikėjimą (plg. *Lk* 22, 32), ir kaip jūsų brolis, kaip ir jūs pašvęstas Dievui.

Išvien dėkokime Dievui, pašaukusiam mus sekti Jėzumi pilnutinai laikantis jo Evangelijos ir įliejusiam į mūsų širdis Šventąją Dvasią, dovanojančią mums džiaugsmą ir įgalinančią visam pasauliui liudyti jo meilę bei gailestingumą.

Atsiliepdamas į daugelio Jūsų bei Pašvęstojo gyvenimo institutų ir apaštališkojo gyvenimo bendruomenių kongregacijos pageidavimus, nusprendžiau dogminės konstitucijos *Lumen gentium*, kurios 6-ajame skyriuje kalbama apie vienuolius, ir dekreto *Perfectae caritatis* dėl vienuoliškojo gyvenimo atnaujinimo penkiasdešimtųjų metų proga paskelbti *Pašvęstojo gyvenimo metus*. Jie prasidės artimiausią lapkričio 30-ąją, pirmąjį advento sekmadienį, ir baigsis 2016 m. vasario 2-ąją, Kristaus Paaukojimo iškilmės dieną.

Pasitaręs su Pašvęstojo gyvenimo institutų ir apaštališkojo gyvenimo bendruomenių kongregacija, kaip tu metų tikslus pasirinkau šventojo Jono Pauliaus II pasiūlytuosius Bažnyčiai trečiojo tūkstantmečio pradžioje, šitaip tam tikru būdu pratęsdamas tai, kas pasakyta posinodiniame apaštališkajame paraginime *Vita consecrata*: „Turite ne tik prisiminti ir pasakoti garbingą istoriją, bet ir privalote kurti *didžiąją istoriją!* Žvelkite į ateitį, kur Šventoji Dvasia jus kreipia, kad per jus padarytų didžiųjų dalykų“ (110).

I. Pašvęstojo gyvenimo metų tikslai

1. Pirmasis tikslas yra *dėkingai žvelgti į praeitį*. Visi mūsų institutai turi charizmą turtingą istoriją. Jos ištakos yra Dievo veikimas – Dievo, savo Dvasioje pašaukiančio kai kuriuos žmones artimiau sekti Kristumi, įgyvendinti Evangeliją ypatinga gyvenimo forma, skaityti laiko ženklus tikėjimo akimis bei kūrybiškai atsilipti į Bažnyčios poreikius. Pradinė patirtis tada auga ir plėtojasi surasdama kitų narių naujuose geografiniuose bei kultūriniuose kontekstuose. Taip atsirado naujų būdų charizmai įgyvendinti ir naujų iniciatyvų apaštališkajai meilei išreikšti. Tai lyg sėkla, virstanti medžiu ir išleidžianti šakas.

Šiais *metais* būtų naudinga kiekvienai charizminei šeimai prisiminti savo pradžią bei istorinę raidą dėkojant Dievui, kuris dovanuoja Bažnyčiai tiek dovanų, suteikiančių jai grožio ir parengiančių ją visokiems geriems darbams (plg. *Lumen gentium*, 12).

Pasakoti savo istoriją yra būtina norint išlaikyti savo tapatybę gyvą ir sutvirtinti šeimos vienybę bei jos narių priklausymo jai jausmą. Svarbu ne užsiimti archeologija ar puoselėti bergždžią nostalgiją, bet veikiau peržvelgus praėjusių kartų kelią suvokti įkvėpiančias kibirkštis, idealus, projektus bei vertybes, teikusias joms paskatas, pradedant nuo steigėjų ir pirmųjų bendruomenių. Tai taip pat yra būdas suvokti, kaip charizma gyventa istorijos tėkmėje, kokį kūrybiškumą jį įžiebė, su kokiais sunkumais jai teko susidurti ir kaip jie buvo įveikti. Taip aptiksime ne-nuoseklumo, kuris yra žmogiškųjų silpnybių vaisius, taip pat galbūt charizmos esminių aspektų nepaisymo. Visa yra pamokoma ir sykiu akina atsiversti. Pasakoti savo istoriją reiškia aukštinti Dievą ir dėkoti jam už visas jo dovanas.

Ypač dėkojame Dievui už pastaruosius penkiasdešimt metų po Vatikano II Susirinkimo, kuris visai Bažnyčiai buvo Šventosios Dvasios „vėjo gūsis“. Susirinkimo dėka pašvęstasis gyvenimas nuėjo vaisingą atsinaujinimo kelią, kuris, kupinas šviesos ir nestokojantis šešėlių, buvo malonės metas, paženklintas Dvasios artumo.

Tegu šie Pašvęstojo gyvenimo metai taip pat būna proga nuolankiai ir sykiu labai pasitikint Dievu, kuris yra Meilė (plg. *1 Jn* 4, 8), pripažinti savo trapumą bei gyventi tuo kaip Viešpaties gailestingosios meilės patirti; proga galingu balsu ir džiugiai liudyti pasauliui šventumą bei gyvumą daugelio tų, kurie pašaukti sekti Kristumi pašvęstajame gyvenime.

2. Šie *metai*, be to, kviečia mus *aistringai gyventi dabartimi*. Dėkingumo kupinas praeities prisiminimas ragina atidžiai įsiklausant į tai, ką šiandien Dvasia sako Bažnyčiai, vis labiau įgyvendinti esminius mūsų pašvęstojo gyvenimo aspektus.

Nuo pirmųjų vienuolių iki šiandienių „naujųjų bendruomenių“ kiekviena pašvęstojo gyvenimo forma kilo iš Dvasios kvietimo sekti Kristumi taip, kaip moko Evangelija (plg. *Perfectae caritatis*, 2). Steigėjams ir steigėjoms Evangelija buvo absoliuti taisyklė, o visos kitos laikytos skirtomis Evangelijai išreikšti bei padėti ja pilnatviškai gyventi. Jų idealas buvo Kristus, susivienijimas su juo vidumi taip, kad drauge su Pauliumi būtų galima sakyti: „Man gyvenimas – tai Kristus, o

mirtis – tik laimėjimas“ (*Fil 1, 21*); įžadai prasmingi tik tada, kai jais įgyvendinama ši aistringa meilė.

Šiais *metais* esame pašaukti kelti klausimą, ar ir kaip esame atviri Evangelijos balsui, ar tikrai ji yra kasdienio gyvenimo bei priimtinių sprendimų *vademecum*. Evangelija yra reikli bei reikalauja gyventi ja radikaliai ir nuoširdžiai. Neužtenka vien skaityti (nors ją skaityti bei studijuoti ir yra itin svarbu), neužtenka apmąstyti (tai džiugiai darome kasdien). Jėzus reikalauja Evangeliją įgyvendinti, gyventi jo žodžiais.

Ar Jėzus – toliau turime klausti – tikrai yra pirmutinė ir vienatinė meilė, kaip pažadėjome duodami savo įžadus? Tik tuomet, jeigu taip yra, pajėgiami su tiesa bei gailėstingumu mylėti kiekvieną sutinkamą žmogų, nes tada iš Jėzaus būsime išmokę to, kas yra meilė ir kaip mylėti: mokame mylėti, nes turime jo širdį.

Mūsų steigėjai ir steigėjos jautė gailėstį, pagavusį Jėzų, kai jis pamatė žmones lyg avis be piemens. Kaip Jėzus, sujaudintas šio gailėsčio, dovanojo jiems savo žodį, gydė ligonius, davė duonos, paaukojo savo gyvybę, lygiai taip steigėjai ir steigėjos žmonijai, kuriai buvo pasiūsti, tarnavo įvairiausiais būdais – užtardami, skelbdami Evangeliją, katechizuodami, mokydami, tarnaudami vargšams, ligoniams... Meilės fantazijai nėra ribų, meilė moka surasti nesuskaičiuojamai daug būdų, kaip Evangelijos dvelksmą nunešti į kultūras bei įvairiausias socialines sritis.

Pašvęstojo gyvenimo metai klausia mūsų, ar esame ištikimi mums patikėtai misijai. Ar mūsų tarnyba, darbai, buvimas atitinka tai, ko iš mūsų steigėjų reikalavo Dvasia? Ar visa tai tinka jų tikslams šiandienėje visuomenėje ir Bažnyčioje įgyvendinti? Gal reikėtų ką nors pakeisti? Ar savo žmonėms jaučiame tokią pat aistrą, ar esame jiems tokie artimi, kad dalijamės jų džiaugsmiais bei skausmais, išties suprantame jų poreikius ir atsiliepiame į juos? „Steigėjus akinęs dosnumas bei pasiaukojimas, – sakė jau Jonas Paulius II, – turėtų skatinti ir jų dvasinius vaikus išlaikyti gyvas charizmas, kurios jas sužadinusios Dvasios galia, neprarasdamos savo pirminio pobūdžio, toliau turtėja ir prisitaiko, kad jie tarnautų Bažnyčiai bei darbuotųsi dėl Dievo karalystės pilnatiško įsteigimo“ (1).

Atmenant ištakas, aikštėn iškyla dar vienas pašvęstojo gyvenimo aspektas. Steigėjus ir steigėjas žavėjo Jėzų lydėjusios Dvylikos vienybė, Jeruzalės pirmąją bendruomenę ženklinusi *communio*. Steigdami savas bendruomenes, kiekvienas ir kiekviena iš steigėjų troško atkartoti tuos Evangelijos modelius – būti vie-

nos širdies ir sielos bei džiaugtis Viešpaties artumu (plg. *Perfectae caritatis*, 15).

Aistringai gyventi dabartimi reiškia tapti „bendrystės žinovais“, „pagal Dievo planą žmogaus istoriją vainikuoti turėsiančios bendrystės projekto liudytojais bei įgyvendintojais“ (2). Sankirtos, įvairių kultūrų sunkaus sugyvenimo, silpniausių engimo ir nelygybės visuomenėje esame pašaukti parodyti konkretų pavyzdį bendruomenės, kurioje įmanoma broliškai gyventi pripažįstant kiekvieno asmens kilnumą ir dalijantis dovanomis, kuriomis kiekvienas prisideda.

Tad būkite bendrystės vyrai ir moterys, drąsiai būkite ten, kur yra nesutarimų ir įtampų, ir įtikimai liudykite aistra širdis uždegančios Dvasios artumą, kad visi būtų viena (plg. *Jn 17, 21*). Gyvenkite *susitikimo mistika*: „gebėjimu klausytis, įsiklausyti į kitus žmones. Gebėjimu kartu ieškoti kelio, metodo“ (3), trijų dieviškųjų Asmenų meilės santykį (plg. *1 Jn 4, 8*) laikydami santykių tarp žmonių pavyzdžiu.

3. Trečiasis šių metų tikslas bus *viltinai apkabinti ateitį*. Sunkumai, su kuriais susiduria įvairių formų pašvęstasis gyvenimas, mums žinomi: pašaukimų mažėjimas, senėjimas, pirmiausia Vakarų pasaulyje, finansinės problemos dėl didelės finansinės krizės pasaulyje, internacionalizacijos ir globalizacijos iššūkiai, reliatyvizmo pinklės, išstūmimas į paribius ir socialinis nereikšmingumas... Kaip tik šioje ir daugelio mūsų amžininkų jaučiamo netikrumo aplinkoje praktikuotina viltis, kylanti iš tikėjimo į istorijos Viešpatį, kuris visada mums iš naujo žada: „Nebijok <...>, nes aš esu su tavimi“ (*Jer 1, 8*).

Viltis, apie kurią kalbame, remiasi ne skaičiais ar darbais, bet tuo, į kurį sudėjome savo viltį (plg. *2 Tim 1, 12*) ir kuriam „nėra negalimų dalykų“ (*Lk 1, 37*). Tokia viltis nenuvilia ir pašvęstajam gyvenimui leis ir toliau ateityje rašyti didžiąją istoriją. Būtent į ateitį turime kreipti savo žvilgsnį suvokdami, kad į ją mus gena Dvasia ir toliau drauge su mumis daryti didžiųjų dalykų.

Nepasiduokite skaičių bei našumo ir dar labiau pasitikėjimo savo jėgomis pagundai. Budriai tirkite savo gyvenimo ir dabartinės akimirkos horizontus. Kartu su Benediktu XVI kartoju: „Nepresidėkite prie pražūties pranašų, skelbiančių pašvęstojo gyvenimo mūsų dienų Bažnyčioje pabaigą ar beprasmiškumą; veikiau apsilvilkite Jėzumi Kristumi ir apsiginkluokite šviesos ginklais, kaip ragina Paulius (plg. *Rom 13, 11–14*), likdami budrūs ir budintys“ (4). Tęskime ir vis iš naujo pradėkime savo kelią pasitikėdami Viešpačiu.

Kreipiuosi pirmiausia į jus, jauni žmonės. Jūs esate dabartis, nes jau aktyviai gyvenate savo institutuose, esmingai prisidėdami gaiviu ir dosniu apsisprendimu. Sykiu esate ateitis, nes netrukus būsite pašaukti vadovauti savo bendruomenių dvasiniam gyvenimui, ugdymui, tarnavimui ir misijai. Šiais *metais* tapkite dialogo su vyresne už jus karta pagrindiniais veikėjais. Broliškoje bendrystėje praturtėsite įgiję jos patirties bei išminties, sykiu įkvėpsite vyresniąją kartą savo energija ir entuziazmu ir iš naujo parodysite jai jos pradinį idealizmą. Taip visa bendruomenė galės kartu rasti naujų būdų, kaip gyventi Evangelija ir vis tinkamiau atsakyti į liudijimo bei skelbimo reikalavimus.

Nudžiugau sužinojęs, kad turėsite progą kartu susirinkti su kitų įvairių institutų jaunimu. Tegu susitikimai tampa įprastiniu bendrystės, tarpusavio paramos ir vienybės skatinimo būdu.

II. Ko tikimasi iš Pašvęstojo gyvenimo metų

Ko pirmiausia laukiu iš šių Pašvęstojo gyvenimo mėlonės metų?

1. Kad visada būtų tiesa tai, ką kartą esu pasakęs: „Kur vienuoliai, ten džiaugsmas.“ Mes pašaukti patirti ir parodyti, jog Dievas geba sklidinai pripildyti mūsų širdį ir padaryti mus tokius laimingus, kad mums nebereikia kitur ieškoti laimės; kad mūsų džiaugsmą gaivina mūsų bendruomenėse gyvas autentiškas broliškumas; kad save kaip asmenis įgyvendiname ir savo gyvenimui pilnatvę suteikiame visiškai atsiduodami tarnavimui Bažnyčiai, šeimoms, jaunimui, garbaus amžiaus žmonėms, vargšams.

Kad tarp mūsų nebūtų liūdnuų veidų, nusiminusių ir nepatenkintų žmonių, nes „liūdnu sekėju liūdna sekti“. Kaip ir visi kiti žmonės, išgyvename sunkumų, dvasios naktų, nusivylimų, ligų, dėl amžiaus jėgų silpimą. Kaip tik visame tame turėtume atrasti „tobulą džiaugsmą“, išmokti atpažinti į mus viskuo panašiu tapusio Kristaus veidą ir pradžiugti, kad esame panašūs į tą, kuris iš meilės mums neatstūmė kryžiaus.

Visuomenėje, puoselėjančioje našumo, sveikatos ir sėkmės kultą ir marginalizuojančioje vargšus bei atmetančioje „pralaimėtojus“, savo gyvenimu galime paliudyti Rašto žodžius: „Būdamas silpnas, esu galingas“ (2 Kor 12, 10).

Pašvęstajam gyvenimui gerai tinka tai, ką parašiau apaštališkajame paraginime *Evangelii gaudium* cituodamas vieną Benedikto XVI homiliją: „Bažnyčia auga ne užsiimdama prozelitizmu, bet patraukdama“ (14).

Taip, pašvęstasis gyvenimas auga ne organizuojant gražias pašaukimų kampanijas, bet tada, kai patraukiame sutinkamus jaunuolius, kai jie mato, kad esame laimingi vyrai ir moterys! Lygiai taip pat pašvęstojo gyvenimo apaštališkasis veiksmingumas priklauso ne nuo priemonių našumo ir galios. Kalbėti turi būtent jūsų gyvenimas, išreiškiantis sekimo Kristumi ir gyvenimo Evangelija džiaugsmą ir grožį.

Dar kartą kartoju tai, ką bažnytiniais sąjūdžiams pasakiau per praėjusią Sekminių vigiliją: „Bažnyčios stiprybė iš esmės yra gyventi Evangelija ir liudyti mūsų tikėjimą. Bažnyčia yra žemės druska, pasaulio šviesa, ji pašaukta visuomenėje būti Dievo karalystės raugu ir tai ji daro pirmiausia liudydama brolišką meilę, solidarumą, dalijimąsi“ (2014 m. gegužės 18 d.).

2. Tikiuosi, kad „pažadinsite pasaulį“, nes išskirtinis pašvęstojo gyvenimo ženklas yra pranašavimas. Vienuolių vyresniesiems esu sakęs, kad „evangelinis radikalumas skirtas ne tik vienuoliams, jo reikalaujama iš visų. Tačiau vienuoliai Viešpačiu seka ypatingu būdu, pranašišku būdu.“ Būtent to dabar labiausiai reikia: „Būti pranašais, liudyti tai, kaip Jėzus šioje žemėje gyveno... Vienuoliui niekada nevalia atsisakyti pranašavimo“ (2013 m. lapkričio 29 d.).

Pranašas gauna iš Dievo gebėjimą įdėmiai stebėti istoriją, kurioje gyvena, ir aiškinti įvykius: jis yra tarsi sargas, budintis naktį ir žinantis, kada ateis rytas (plg. Iz 21, 11–12). Jis pažįsta Dievą ir žmones, savo brolius ir seseris. Jis geba atskirti ir pasmerkti nuodėmės blogį ir neteisingumą, nes yra laisvas, neturi atsiskaityti niekam kitam, išskyrus Dievą, neturi jokių kitų interesų, išskyrus Dievą. Pranašas paprastai stovi vargšų ir beginklių pusėje, nes žino, kad jų pusėje stovi pats Dievas.

Tad tikiuosi, kad gyvensite ne „utopijomis“, bet mokėsite kurti „kitokias vietas“, kuriose būtų gyva evengelinė dovanojimo, brolystės, įvairovės priėmimo, abipusės meilės logika. Vienuolynai, bendruomenės, dvasingumo centrai, citadelės [t. y. kokio nors religinio sąjūdžio kaimo bendruomenės – *vert. past.*], mokyklos, ligoninės, šeimų namai ir visos vietos, atsiradusios akinant artimo meilei bei charizminiam kūrybiškumui ir ateityje kūrybiškai dar atsirasiančios, turi vis labiau tapti įkvėpimo iš Evangelijos semiančios visuomenės, Jėzaus žodžių tiesą ir galią išreiškiančio „miesto ant kalno“ raugu.

Kaip Elijui ir Jonai, kartais gali kilti pagunda pabėgti, nusikratyti pranašo užduoties, nes ji reikalauja per daug, nes jaučiamas nuovargis, o vaisiai nuvilia. Tačiau

pranašas žino, kad jis niekada nėra vienas. Kaip Jeremija, Dievas ir mus tikina: „Nebijok <...>, nes aš su tavimi ir tave apsaugosiu“ (Jer 1, 8).

3. Vienuoliai ir vienuolės, kaip ir visi kiti pašvęstieji asmenys, pašaukti būti „bendrystės žinovais“. Todėl tikiuosi, kad „bendrystės dvasingumas“, kurį pabrėžė Jonas Paulius II, taps tikrove ir jūs būsite pirmose gretose atsiliępiant į šio naujojo tūkstantmečio „didelį iššūkį“ „padaryti Bažnyčią bendrystės namais ir mokykla“ (5). Esu tikras, šiais metais rimtai darbuositės, kad steigėjų siektas brolystės idealas kaip koncentriniai ratilai plistų visur.

Bendrystė pirmiausia praktikuojama instituto bendruomenėse. Šiuo atžvilgiu kviečiu dar kartą perskaityti mano dažnas pastabas apie tai, kad mūsų namuose neturėtų būti kritikos, apkalbų, pavydo, įtarumo, priešiško. Bet net ir tokiu atveju prieš mus atsiveriantis artimo meilės kelias yra kone begalinis, nes būtina siekti vienas kito priėmimo bei dėmesio vienas kitam, praktikuoti materialinių ir dvasinių gėrybių bendrystę, brolišką pataisymą ir pagarbą silpniausiems... Tai – „bendro gyvenimo“ „mistika“, paverčianti mūsų gyvenimą „šventąja kelione“ (6). Turėdami priešais akis tai, jog mūsų bendruomenės tampa vis labiau tarptautinėmis, taip pat turėtume klausti ir dėl įvairioms kultūroms priklausančių žmonių santykio. Kaip padaryti, kad kiekvienas galėtų reikštis, būti priimtas su savo ypatingomis dovanomis, taptų visiškai atsakingas?

Be to, tikiuosi, kad bendrystė augs tarp įvairių institutų narių. Ar negalėtų šie metai būti proga drąsiau peržengti savo instituto ribas bendriems ugdymo, evangelizacijos ir socialinės veiklos projektams vietiniu ir globaliniu lygmenimis parengti? Šitai pranašiską liudijimą darytų veiksmingesnį. Bendrystė ir skirtingų charizmų bei pašaukimų santalka yra vilties kelias. Ateitis kuriama ne izoliuojantis bei kliaujantis vien savo jėgomis, bet tapatinantis su tiesa bendrystės, kuri vis labiau atsiveria susitikimui, dialogui, dėmesingam įsiklausymui, abipusei pagalbai ir apsaugai nuo egocentrizmo ligos.

Sykiu pašvęstasis gyvenimas pašauktas siekti nuosirdžios visų pašaukimų Bažnyčioje, pradedant kunigais ir pasauliečiais, sinergijos, taip stengdamasis „ugdyti bendrystės dvasingumą pirmiausia savo viduje, o paskui ir visoje Bažnyčios bendruomenėje bei už jos ribų“ (7).

4. Iš jūsų dar laukiu ir to, ko prašiau iš visų Bažnyčios narių – išeiti iš savęs bei leisti į egzistencijos pa-

kraščius. „Eikite į visą pasaulį“ – tokie buvo paskutiniai Jėzaus žodžiai, skirti saviškiams ir mums visiems šiandien (plg. Mk 16, 15). Laukia visa žmonija – vilties netekusieji, vargstančios šeimos, palikti kūdikiai, jaunuoliai, kuriems užkirstas kelias į ateitį, ligoniai ir apšalti garbaus amžiaus žmonės, gėrybių sotūs, širdyje tuštumą jaučiantys turtingieji, gyvenimo prasmės ieškantys, to, kas dieviška, trokštantys vyrai ir moterys...

Neužsisklęskite savyje, neapsisunkinkite smulkiais vidiniais ginčiais, nelikite savo problemų įkaitais. Jas įmanoma išspręsti išeinant padėti kietiems, sprendžiant kitų problemas ir skelbiant Gerąją Naujieną. Gyvenimą atraskite atiduodami gyvenimą, viltį – suteikdami viltį, meilę – mylėdami.

Laukiu iš jūsų konkrečių darbų priimant pabėgėlius, padedant vargšams, kūrybiškai katechizuojant, skelbiant Evangeliją, supažindinant su maldos gyvenimu. Tad tikiuosi struktūrų supaprastinimo, didelių namų panaudojimo darbams, kurie labiau atitinka dabartinius evangelizacijos ir artimo meilės reikalavimus, ir darbų pritaikymo naujiems poreikiams.

5. Tikiuosi, kad kiekviena pašvęstojo gyvenimo forma savęs paklaus, ko šiandien reikalauja Dievas ir žmonija.

Kontempliatyvos pakraipos vienuolynai ir grupės galėtų susitikti ar įvairiausiai būdais susisiekti ir pasikeisti maldos gyvenimo patirtimi, tuo, kaip augti bendryste su visa Bažnyčia, kaip padėti persekiojamiems krikščionims, kaip priimti bei lydėti intensyvesnio dvasinio gyvenimo ieškančius ar moralinės ir materialinės paramos reikalingus žmones.

Tą patį gali daryti karitatyviniai institutai, švietimo veiklai, kultūros skatinimui, Evangelijos skelbimui pagrindinį dėmesį skiriantys ar ypatingą pastoracinę tarnybą vykdančios institutai, taip pat pasaulietiniai institutai, išsismelkę į visuomenines struktūras. Šventosios Dvasios fantazija į būtų pašaukė tiek daug įvairių gyvensenų bei darbų, kad visa tai sunku sukatalogizuoti ar išsprauti į išankstines schemas. Todėl neįstengiu paminėti kiekvienos individualios charizminės formos. Tačiau visoms joms privalu šiais metais rimtai iširti savo dalyvavimą Bažnyčios gyvenime bei tai, kaip atsakyti į nuolatinius bei naujus mums keliamus klausimus ir atsiliępti į vargšų šauksmą.

Tiktai dėmesingai atsižvelgiant į pasaulio poreikius ir klusniai įsiklausant į tai, ką sako Šventoji Dvasia, šie Pašvęstojo gyvenimo metai gali tapti tikruoju *kairòs*, šie malonės ir perkeitimo turtingu Dievo laiku.

III. Pašvęstojo gyvenimo metų horizontai

1. Šiuo savo laišku kreipiuosi ne tik į pašvęstuosius asmenis, bet ir į *pasauliečius, kuriuos su jais vienija idealai, dvasia ir misija*. Vieni vienuoliškieji institutai šiuo atžvilgiu turi seną tradiciją, o kitų patirtis nėra sena. Kiekvieną vienuoliškąją šeimą, taip pat apaštališkojo gyvenimo bendruomenes ir net pasaulietinius institutus išties supa didesnioji šeima, „charizminė šeima“, apimanti kelis institutus, turinčius tą pačią charizmą, ir pirmiausia krikščionis pasauliečius, kurie jaučia pašaukimą savo pasaulietiskame luome dalyvauti toje pačioje charizminėje tikrovėje.

Raginu taip pat jus, pasauliečiai, šiuos Pašvęstojo gyvenimo metus išgyventi kaip malonę, leisiančią jums geriau suvokti gautąją dovaną. Švęskite juos su visa „šeima“ drauge augdami bei atsiliepdami į Dvasios kvietimą šiandienėje visuomenėje. Įvairių institutų narių susitikimuose šiais metais dalyvaukite ir jūs, išreikšdami *vieną* Dievo dovaną. Šitaip susipažinsite su kitų charizminių šeimų bei pasauliečių grupių patirtimi ir vieni kitus praturtinsite bei paremsite.

2. *Pašvęstojo gyvenimo metai* turi rūpėti ne tik pašvęstiesiems asmenims, bet ir visai Bažnyčiai. Todėl kreipiuosi į visą Dievo tautą ragindamas ją vis aiškiau suvokti šią dovaną, kuri yra gausybės vienuolių buvimas; jie yra didžiųjų šventųjų, kūrusių krikščionybės istoriją, įpėdiniai. Kokia gi būtų Bažnyčia be šventojo Benedikto ir šventojo Bazilijaus, be šventojo Augustino ir šventojo Bernardo, be šventojo Pranciškaus ir šventojo Dominyko, be šventojo Ignaco Lojolos ir šventosios Teresės Avilietės, be šventosios Angelės Meriči ir šventojo Vincento Pauliečio? Vardyti būtų galima kone be pabaigos iki šventojo Jono Bosko ir šventosios Teresės iš Kalkutos. Palaimintasis Paulius VI pagrįstai pabrėžė: „Be šių konkrečių ženklų kultų pavojus Bažnyčią gaivinančiai meilei atvesti, išganingam Evangelijos paradoksui nusitrinti, tikėjimo *druskai* ištirpti vis sekuliarsniame pasaulyje“ (*Evangelica testificatio*, 3).

Tad visą krikščionių bendruomenę kviečiu šiuos metus išgyventi pirmiausia kaip padėką Viešpačiui ir dėkingai atminti dovanas, gautas bei tebegaujamas per steigėjų šventumą ir gausybės pašvęstųjų asmenų ištikimybę savo charizmai. Kviečiu visus burtis apie pašvęstuosius asmenis, džiaugtis kartu su jais, dalytis jų sunkumais ir, kiek išgalima, su jais bendradarbiauti tęsiant jų tarnybą bei darbą, kurie galiausiai priklauso visai Bažnyčiai. Tegu jie pajunta visos krikščionių tautos meilę ir šilumą.

Šloviniu Viešpatį už tai, kad *Pašvęstojo gyvenimo metai* laimingai sutampa su Sinodu šeimos klausimais. Šei-

ma ir pašvęstasis gyvenimas yra visus praturtinantys ir visiems malonę nešantys pašaukimai, humanizavimo erdvės, puoselėjant gyvybiškai svarbius ryšius, evangelizacijos vietas. Šie du pašaukimai gali vienas kitam padėti.

3. Šiuo laišku drįstu taip pat kreiptis į *pašvęstuosius asmenis ir brolijų bei bendruomenių narius*, priklausančius *Bažnyčioms, kurių tradicijos skiriasi nuo katalikų tradicijos*. Vienuolystė yra nepadalytos Bažnyčios paveldas, vis dar labai gyvas ir ortodoksų Bažnyčiose, ir Katalikų Bažnyčioje. Į tai, taip pat į kitas vėlesnes patirtis iš to laikotarpio, kai Vakarų Bažnyčia tebebuvo vieninga, lygiuojasi analogiškos iniciatyvos, atsiradusios reformuotų bažnytinių Bendruomenių srityje; pastarosios pagimdė naujų broliškos bendrystės ir tarnystės formų.

Pašvęstojo gyvenimo institutų ir apaštališkojo gyvenimo draugijų kongregacija numatė surengti susitikimus, kuriuose dalyvautų įvairių Bažnyčių pašvęstojo ir broliškojo gyvenimo patirčiai priklausantys nariai. Pabrėžtinai raginu tokius susitikimus rengti siekiant geriau vienas kitą pažinti bei imti branginti ir skatinti bendradarbiavimą, kad pašvęstojo gyvenimo ekumenizmas prisidėtų prie platesnio kelio Bažnyčių vienybės link.

4. Taip pat neturime užmiršti, kad vienuolystės ir kitų religinės brolystės formų reiškinys būdingas visoms didžiosioms religijoms. Netruksta tvarios vienuoliškojo dialogo tarp Katalikų Bažnyčios ir kai kurių didžiųjų religinių tradicijų patirties. Linkiu, kad *Pašvęstojo gyvenimo metai* taptų proga įvertinti nueitą kelią, atkreipti pašvęstųjų asmenų dėmesį į šią sritį ir savęs paklausti, kokie bus tolesni žingsniai einant nuodugnesnio vienas kito pažinimo ir bendradarbiavimo visose bendroje tarnavimo žmogaus gyvybei srityse kryptimi.

Ėjimas kartu visada praturtina ir gali atverti naujus kelius į šiandien, regis, tokius sunkius santykius tarp tautų ir kultūrų.

5. Galiausiai ypatingu būdu kreipiuosi į jus, mano broliai vyskupai. Tegu šie metai būna proga nuoširdžiai ir džiugiai priimti pašvęstąjį gyvenimą kaip dvasinį kapitalą, prisidedantį prie Kristaus viso Kūno (plg. *Lumen gentium*, 43), o ne tik vienuoliškosios šeimos gėrio. „Pašvęstasis gyvenimas yra dovana Bažnyčiai, atsiranda Bažnyčioje, auga Bažnyčioje ir visas yra orientuotas į Bažnyčią“ (8). Todėl kaip dovana Bažnyčiai jis yra ne kokia nors izoliuota ar marginalinė tikrovė, bet artimiausiai su ja susijęs. Pašvęstasis gyvenimas yra pačioje Bažnyčios širdyje kaip esminis jos misijos elementas, nes

išreiškia giliausią krikščioniškojo pasaulio prigimtį ir visos Bažnyčios kaip Sužadėtinės troškimą susivienyti su savo vienatiniu Sužadėtiniumi. Tad jis „nepaneigiamai priklauso jos gyvenimui ir šventumui“ (ten pat, 44).

Šiame kontekste kviečiu jus, dalinių Bažnyčių ganytojai, ypač uoliai skatinti savo bendruomenėse įvairias – ir istorines, ir naujas – charizmas, ir tai darykite jas remdami, žadindami, padėdami atpažinti, švelniai ir su meile artindamiesi prie kančios ir silpnumo situacijų, kuriose gali būti atsidūrę kai kurie pašvęstieji asmenys, ir pirmiausia taip skelbdami Dievo tautai pašvęstojo gyvenimo vertę, kad Bažnyčioje suspindėtų jo grožis bei šventumas.

Šiuos *Pašvęstojo gyvenimo metus* patikiu Marijai, įsiklausančiai ir kontempliuojančiai Mergelei, pirmajai savo mylimo Sūnaus mokinei. Į ją, mylimą Tėvo dukterį, apdovanotą visokiausiomis malonės dovanomis, žvelgiame kaip į Dievo meilės ir tarnavimo artimui nepralenkiamą pavyzdį.

Jau dabar drauge su jumis visais dėkodamas už malonės ir šviesos dovanas, kuriomis Viešpats mus praturtins, lydžiu jus visus savo apaštališkuoju palaiminimu.

Vatikanas, 2014 m. lapkričio 21-oji, Švenčiausiosios Mergelei Marijos Paaukojimo šventė

Pranciškus

Nuorodos

- (1) Apaštališkasis laiškas *Los caminos del Evangelio* Lotynų Amerikos vienuoliams Naujojo pasaulio evangelizavimo 500-ųjų metinių proga (1990 06 29), 26.
- (2) Šventoji vienuoliškųjų ir pasaulietinių institutų kongregacija. Vienuoliai ir žmogiškasis skatinimas (1980 08 12), 24: *L'Osservatore Romano*, Pr. 12, 1980 11 12, p. I–VIII.
- (3) Popiežius Pranciškus. Kreipimasis į Romos popiežiškųjų kolegijų ir konviktų rektorius ir auklėtinius (2014 05 12).
- (4) Pamokslas per Viešpaties Paaukojimo šventę (2013 02 02).
- (5) Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte* (2001 01 06), 43.
- (6) Apaštališkasis paraginimas *Evangelii gaudium* (2013 11 24), 87.
- (7) Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Vita consecrata* (1996 03 25), 51.
- (8) Arkivyskupas J. M. Bergolio. Kalba Sinode pašvęstojo gyvenimo ir jo misijos Bažnyčioje ir pasaulyje klausimais, XVI generalinė kongregacija, 1994 10 13.

Popiežius Pranciškus

Kalba Europos Parlamente

Strasbūras, 2014 m. lapkričio 25 d.

Pone Prezidente, ponios ir ponai Viceprezidentai, gerbiami Europos deputatai ir visi, kurie dirbate įvairiose šios įstaigos srityse, mieli Bičiuliai!

Dėkoju už kvietimą tarti žodį šioje Europos Sąjungos gyvenimui esmingai svarbioje institucijoje ir už man suteiktą progą per Jus kreiptis į daugiau nei 500 milijonų piliečių, kuriems atstovaujate 28 šalyse narėse. Ypač Jums, pone Prezidente, norėčiau padėkoti už draugiškus žodžius, kuriuos man tarėte visų asamblėjos narių vardu.

Lankausi čia praėjus daugiau nei ketvirčiui šimtmečio nuo popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo. Nuo anų dienų Europoje ir visame pasaulyje daug kas pakito. Nebėra priešiško blokų, tada dalijusių žemyną į dvi dalis, ir pamažu tikrove virsta troškimas, kad „Europa suvereniai kurtų sau laisvas institucijas ir vieną dieną galėtų plėtotis pagal matmenis, suteiktus jai geografijos bei dar labiau istorijos“ (1).

Šalia erdvesnės Europos taip pat yra sudėtingesnis ir labai permainingas pasaulis. Pasaulis, vis labiau susisaistęs bei globalesnis ir todėl mažiau „eurocentriškas“. Tačiau išsiplėtusi, įtakingesnė Sąjunga labiau primena šiek tiek senstelėjusią ir prislėgtą Europą, nebesijaučiančią pagrindiniu veikėju aplinkoje, į kurią dažnai žvelgia šaltai, nepatikliai ir kartais net įtariai.

Kreipdamasis šiandien į Jus, visiems Europos piliečiams kaip ganytojas norėčiau perduoti vilties ir padrąsinimo žinią.

Vilties žinią, grįstą įsitikinimu, kad visi sunkumai gali tapti galingomis paskatomis siekti vienybės, nugalint visas baimes, kurios lygiai kaip visą pasaulį kamuoja ir Europą. Viltį, paremtą Viešpačiu, blogį paverčiančiu gėriu, o mirtį – gyvenimu.

Padrąsinimą grįžti prie tvirto įsitikinimo, puoselėto Europos Sąjungos steigėjų, kurie troško ateities, grįstos gebėjimu išvien dirbuotis nugalint pasidalijimus ir tarp visų žemyno tautų skatinant taiką ir bendrystę. Šio ambicingo politinio projekto pagrindas buvo pasitikėjimas žmogumi, ne tiek kaip piliečiu ar ekonominiu

subjektu, bet visų pirma žmogumi kaip asmeniu, apdovanotu *transcendentiniu orumu*.

Man pirmiausia rūpi pabrėžti artimą šių dviejų žodžių „orumas“ ir „transcendentinis“ ryšį.

„Orumas“ yra reikšminis žodis, nurodęs atgimimą po Antrojo pasaulinio karo. Mūsų naujausia istorija išsiskiria tuo, kad skatinti žmogaus orumą buvo esminis reikalas, turint priešais akis daugialypį smurtą bei diskriminaciją, kurių šimtmečių tėkmėje netrūko ir Europoje. Žmogaus teisių svarbos pajauta taip pat yra ilgo gausių kančių bei aukų kupino kelio vaisius, kelio, padėjusio išugdyti suvokimą, kad kiekvienas žmogus yra brangus, unikalus ir nepakartojamas. Toks kultūrinis suvokimas remiasi ne tik istorijos įvykiais, bet pirmiausia ir Europos mintimi, kuri išsiskiria turtinga santaka srovių, trykštančių iš gausių tolimų versmių – „iš Graikijos ir Romos, keltų, germanų bei slavų podirvio ir visas jas giliai formavusios krikščionybės“ (2) – ir suteikusių „asmens“ sąvokai prideramą vietą.

Šiandien žmogaus teisių skatinimas yra Europos Sąjungos išsipareigojimo remti asmens orumą tiek Europoje, tiek santykiuose su kitomis šalimis šerdis. Toks išsipareigojimas svarbus ir pagirtinas, nes į žmones dažnai vis dar žiūrima kaip į objektus, kurių pradėjimą, formavimą ir naudingumą galima užprogramuoti ir kuriuos, kai jie nebenaudingi, nes yra silpni, ligoti ar seni, galima išmesti.

Iš tiesų apie kokį orumą galima kalbėti, kai stokoama galimybės laisvai reikšti savo nuomonę ar nevaržomai išpažinti savo religinį tikėjimą? Ar galimas orumas be aiškių teisinių rėmų, ribojančių jėgos vyravimą ir leidžiančių įstatymui paimti viršų galios tironijos atžvilgiu? Argi gali būti orus žmogus, paverstas visokios diskriminacijos objektu? Kokį kilnumą atranda tas, kuris neturi maisto ar būtiniausių pragyvenimo išteklių, ar dar blogiau – darbo, suteikiančio jam orumo?

Skatinti asmens orumą reiškia pripažinti, kad jis turi nenusavinamas teises, kurių nė iš vieno nevalia atimti savavališkai ir juo labiau dėl kieno nors ekonominių interesų.

Reikia būti atsargiems, kad nenuviltume į dviprasmybes, kylančias iš žmogaus teisių sąvokos klaidingo supratimo ir piktnaudžiavimo ja. Šiandien reiškiasi tendencija reikalauti vis platesnių individualių teisių – norėtusi sakyti individualistinių, – slepiančių nuo bet kurio socialinio ir antropologinio konteksto atsietą

žmogaus asmenį, kuris kaip „monada“ (*μονάδα*) darosi vis nejautesnis kitų aplinkinių „monadų“ atžvilgiu. Atrodo, kad su teisės sąvoka nebesiejama lygiai tokia pat esminė ir papildanti pareigos sąvoka, todėl individo teisės galop imama teigti neatsižvelgiant, kad kiekvienas žmogus yra susijęs su socialiniu kontekstu, kuriame jo teisės ir pareigos yra sujungtos su kitų teisėmis ir pareigomis ir su pačiu visuomenės bendruoju gėriu.

Todėl manau, kad šiandien itin svarbu pagilinti žmogaus teisių kultūrą, kuri mokėtų individualų, arba, tiksliau, asmeninį matmenį susieti su *bendrojo gėrio* matmeniu, su tuo „mes visi, kurį sudaro į socialinę bendruomenę susibūrę asmenys, šeimos ir nedidelės grupelės“ (3). Jei kiekvieno teisė darniai neorientuota į didesnį gėrį, ji galiausiai imama suvokti kaip neribota ir virsta konfliktų bei smurto šaltiniu.

Tad kalbėti apie *žmogaus transcendentinį orumą* reiškia apeliuoti į jo prigimtį, į jo įgimtą gebėjimą skirti gera ir bloga, į mūsų širdį įrašytą ir Dievo į sukurtąją visatą išpaustą „kompasą“ (4). Tai pirmiausia reiškia laikyti žmogų ne absoliutu, bet *santykio būtybe*. Viena iš, mano akimis, šiandienėje Europoje labiausiai paplitusių ligų yra vienatvė, kamuojanti tą, kuris neturi saitų. Tai ypač liudija dažnai likimo valiai palikti garbaus amžiaus žmonės, taip pat jaunuoliai, neturintys jokios atramos bei ateities perspektyvų; tai liudija gausybė mūsų miestuose gyvenančių vargšų; tai liudija neviltingas kupinas migrantų, atvykusių čia ieškoti geresnės ateities, žvilgsnis.

Tokią vienatvę dar paaštrino ekonominė krizė, kurios poveikis tebejuntamas ir turi socialiniu požiūriu dramatiškų padarinių. Be to, galima konstatuoti, kad per pastaruosius kelerius metus Europos Sąjungos plėtimosi procesą lydėjo didėjantis piliečių nepasitikėjimas institucijomis, kurios laikomos tolimomis, užsiimančiomis kūrimu taisyklių, žmonių akimis, nepaisančių paskirų tautų jausmų ar net toms tautoms žalingų. Daug kas sudaro bendrą išpūdį, kad Europa yra pavargusi ir pasenusi močiutė, nebevaisinga ir nebegyvybinga. Europą įkvėpę didieji idealai atrodo netekę patrauklumo ir iškeisti į jos institucijų perdėtą biurokratinį dėmesį techninėms smulkmenoms.

Prie to šliejasi kai kurios savanaudiškumo nuspalvintos gyvenmenos, išsiskiriančios šiandien palaikyti nebeįmanomu pertekliumi ir dažnai abejingumu savo aplinkai, pirmiausia neturtingiausiems žmonėms. Apgailestaujant tenka konstatuoti, kad politinių debatų centre vyrauja techniniai ir ekonominiai

klausimai, o ne tikras rūpestis dėl žmogaus (5). Žmogui gresia pavojus būti susiaurintam iki mechanizmo sraigtelio, kurį tas mechanizmas laiko naudingo vartojimo objektu ir be didelio gailesčio – kaip, deja, dažnai regime – išmeta, kai jo mechanizmui nebereikia, kaip būna nepagydomų ligonių, be priežiūros paliktų garbaus amžiaus žmonių ar nužudomų negimusių kūdikių atvejais.

Didelis nesusipratimas, „kai viršų paima technikos absoliutinimas“ (6), galiausiai atvedantis prie „tikslų ir priemonių supainiojimo“ (7). Tai – neišvengiamas „išmetimo kultūros“ ir „nežaboto konsumizmo“ padarinys. Laikytis žmogaus orumo, priešingai, reiškia pripažinti veltui mums dovanotos ir todėl mainų ar pirkimo objektu būti negalinčios žmogaus gyvybės vertingumą. Kaip Parlamento nariai, esate pašaukti dideliai užduočiai, kuri gali pasirodyti nenaudinga, – rūpintis silpnaisiais, silpnomis tautomis ir asmenimis. Rūpintis silpnaisiais reiškia jėgą ir švelnumą, kovą ir vaisingumą funkcionalistinio ir privatistinio modelio, neišvengiamai vedančio prie „išmetimo kultūros“, aplinkoje. Rūpintis silpnais asmenimis ir silpnomis tautomis reiškia išsaugoti atmintį ir viltį, tai reiškia rūpintis labiausiai paliesta marginalizacijos bei gąsdinančia dabarties situacija ir gebėti suteikti jai orumo (8).

Tad, kaip sugražinti ateičiai viltį, atgauti, pradėdant nuo jaunųjų kartų, pasitikėjimą, kad būtų galima siekti didžiojo suvienytos ir taikios, kūrybingos ir veiklios, teises gerbiančios ir savo pareigas suvokiančios Europos idealo?

Norėdamas atsakyti į šį klausimą, Jums leidžiant, pasitelksiu vieną paveikslą. Vienoje iš garsiausių Rafaelio freskų Vatikane vaizduojama vadinamoji Atėnų mokykla. Viduryje stovi Platonas ir Aristotelis. Pirmasis rodo pirštu į viršų, į idėjų pasaulį, galime sakyti, į dangų; antrasis ranką ištiesęs į priekį, į žiūrovą, į žemę, konkrečią tikrovę. Mano akimis, šiuo paveikslu puikiai nusakoma Europa ir jos istorija, kurią sudaro nuolatinis dangaus ir žemės susitikimas, kur dangus nurodo į Europos žmonėms visada buvusį būdingą atvirumą transcendencijai – Dievui, o žemė vaizduoja praktinį ir konkretų gebėjimą gvildinti įvairias situacijas ir problemas.

Europos ateitis priklauso nuo šių dviejų elementų gyvos ir neperskiriamos jungties atradimo iš naujo. Europa, nebegebanti atsiverti transcendentiniam gyvenimo matmeniui, rizikuoja pamažu prarasti savo sielą ir tą „humanistinę dvasią“, kurią ji vis dėlto myli ir gina.

Kaip tik remdamasis būtinybe atsiverti tam, kas transcendentiška, norėčiau pabrėžti žmogaus centrinę vietą; kitaip jis taps madų ir tos akimirkos galių spardomu kamuoliu. Šiuo požiūriu esminiu laikau ne vien paveldą, krikščionybės paliktą žemyno socialinio bei kultūrinio formavimo laikotarpiu, bet pirmiausia ir indėlį, kuriuo ji šiandien ir ateityje gali prisidėti prie jo augimo. Šis indėlis nekelia pavojaus valstybių pasaulietiškamui ir Sąjungos įstaigų nepriklausomybei, bet, priešingai, yra praturtinimas. Tai mums rodo Europą nuo pradžių formavę idealai, kaip antai taika, subsidiarumas ir abipusis solidarumas – humanizmas, kurio centrą sudaro pagarba asmens orumui.

Todėl vėl norėčiau pabrėžti Šventojo Sosto ir Katalikų Bažnyčios pasirengimą per Europos vyskupų konferencijų komisiją (COMECE) su Europos Sąjungos institucijomis puoselėti naudingą, atvirą ir skaidrų dialogą. Taip pat esu įsitikinęs, kad Europa, gebanti maitintis iš savo pačios religinių šaknų, mokanti pasinaudoti jų turtais bei potencinėmis galimybėmis, bus atsparesnė ir daugybei ekstremizmo atmainų, šiandiniame pasaulyje plintančių iš didžiulės idėjų tuštumos, mūsų išgyvenamos vadinamuosiuose Vakaruose, nes „smurtą gimdo kaip tik Dievo užmarštis, o ne jo šlovinimas“ (9).

Čia negalime nepriminti gausybės neteisybių bei persekiojimų, kasdien ištinkančių religines ir pirmiausia krikščionių mažumas įvairiose pasaulio dalyse. Bendruomenės ir asmenis, kurie susiduria su barbarišku smurtu, išvaromi iš savo namų bei tėvynės, parduodami į vergiją, žudomi, netenka galvos, kryžiuojami ir gyvi deginami daugeliui gėdingai ir tylomis pritariant.

Europos Sąjungos šūkis yra *Vienybė įvairovėje*, tačiau vienybė nereiškia politinio, ekonominio, kultūrinio ar idėjinio vienodumo. Iš tiesų kiekviena autentiška vienybė gyvena iš ją sudarančios turtingos įvairovės – kaip šeima, kuri yra juo vieningesnė, juo labiau kiekvienas jos narys gali be baimės iš pagrindų būti pats savimi. Turiu galvoje, kad Europa yra šeima tautų, galinčių jausti Sąjungos institucijų artimumą, jei šios moka trokštamą vienybės idealą išmintingai jungti su kiekvienos iš jų savitumu, brangindamos paskiras tradicijas, atsižvelgdamos į jų istoriją bei šaknis, išlaisvindamos iš gausybės manipuliacijų bei baimių. Laikyti žmogų centru pirmiausia reiškia leisti jam laisvai išreikšti savo savitumą bei kūrybiškumą tiek kaip individui, tiek kaip tautai.

Kita vertus, kiekvieno savitumas, jei tai tarnauja visiems, yra tikras turtas. Niekada nevalia užmiršti,

kad Europos Sąjungai būdinga architektūra remiasi solidarumo bei subsidiarumo principais, todėl čia joje vyrauja abipusė pagalba ir pirmyn galima žengti įkvėptiems abipusio pasitikėjimo.

Šioje vienybės ir savitumo dinamikoje Jums, ponios ir ponai Europos deputatai, patikėta užduotis išlaikyti Europos tautų demokratiją gyvą. Ne paslaptis, kad suvienodinimu grįsta globališkumo samprata kenkia demokratinės sistemos gyvastingumui, susilpnindama organizacijų ir politinių partijų turtinąsias, vaisingas ir konstruktyvias sankirtas tarpusavyje jėgą. Tada gresia pavojus gyventi idėjos, gryno žodžio, įvaizdžio, sofizmo karalystėje... ir galop demokratijos tikrovę supainioti su naujuoju politiniu nominalizmu. Norint išlaikyti demokratiją Europoje gyvą, būtina vengti daugybės tikrovę nuskurdinančių „globalizacinių atmainų“ – angeliško purizmo, to, kas reliatyvu, totalitarimo, antiistorinio fundamentalizmo, gerumo stokojančių etinių sistemų, intelektualizmo be išminties (10).

Išlaikyti demokratijos tikrovę gyvą yra šios istorinės valandos iššūkis – būtent išvengti, kad jos realios jėgos, tautų politinės raiškos jėgos, neištumtų jai spaudimą darantys daugianacionaliniai nevisuotiniai interesai, kurie ją silpnina ir paverčia suvienodintomis finansinės galios sistemomis, tarnaujančiomis nežinomoms imperijoms. Štai tokį iššūkį Jums šiandien kelia istorija.

Suteikti Europai viltį reiškia ne tik pripažinti centrinę žmogaus vietą, bet ir skatinti jo talentus. Būtina investuoti į žmogų bei sritis, kuriose jo talentai gali skleisti ir duoti vaisių. Pirmutinė sritis neabejotinai yra auklėjimas, pradedant nuo šeimos, kuri yra kiekvienos visuomenės pamatinė ląstelė ir brangus dėmuo. Vieningai, vaisingai ir neišardomai šeimai būdingi pagrindiniai elementai, įkvepiantys ateities viltį. Be tokio tvirto pagrindo galiausiai statoma ant smėlio, o tai lemia sunkius socialinius padarinius. Kita vertus, šeimos svarbos akcentavimas teikia perspektyvų ir vilties ne tik naujoms kartoms, bet ir daugybei pagyvenusių žmonių, kurie dažnai priversti gyventi vienvietės ir apleistumo sąlygomis, nes nebeturi juos lydintios bei palaikančios namų židinio šilumos.

Greta šeimos, reikia paminėti švietimo institucijas – mokyklą ir universitetą. Švietimui nevalia apsiriboti techninių žinių visumos perteikimu, jis taip pat turi skatinti itin sudėtingą viso žmogaus augimo procesą. Kad į ateitį žvelgtų viltingai, o ne nusivylę, jaunuolius būtina tinkamai ir visapusiškai ugdyti. Be to, Europoje gausu galimybių kūrybiškai reikštis įvairiose moksl-

nio tyrinėjimo srityse – iš jų kai kurios dar nėra iki galo ištytos. Paminėtini, pavyzdžiui, kad ir alternatyvūs energijos šaltiniai, kurių plėtra būtų labai naudinga aplinkos apsaugai.

Savo pagirtinomis pastangomis ekologijos srityje Europa visada buvo pirmutinėse gretose. Mūsų žemei išties reikia nuolatinio puoselėjimo bei dėmesio, ir kiekvienam tenka asmeninė atsakomybė už kūrinių, šios brangios dovanos, Dievo atiduotos į žmogaus rankas, išsaugojimą. Viena vertus, tai reiškia, kad gamta yra mūsų žinioje, kad mes galime ja džiaugtis bei deramai naudotis. Tačiau, kita vertus, tai reiškia, jog nesame jos šeimininkai. Sergėtojai, bet ne šeiminkai. Todėl privalome ją mylėti ir gerbti, bet, užuot tai darę, „dažnai esame apimti valdymo, turėjimo, manipuliavimo, išnaudojimo puikybės; jos „nesergime“, negerbiame, nelaikome veltui gauta dovana, kuria turime rūpintis“ (11). Tačiau gerbti aplinką reiškia ne tik vengti ją naikinti, bet ir eikvoti siekiant gėrio. Galvoje pirmiausia turiu žemės ūkio sektorių, kuris teikia išlaikymą ir maitina žmones. Netoleruotina, kad milijonai žmonių pasaulyje miršta iš bado, o tonos maisto produktų nuo mūsų stalų kasdien išmetama lauk. Be to, pagarba gamtai mums primena, kad pats žmogus yra jos pamatinė dalis. Todėl šalia aplinkos ekologijos būtina žmogaus ekologija, kurią sudaro pagarba asmeniui, – ją kaip tik ir norėjau priminti šiandien kreipdamasis į Jus.

Antroji sritis, kurioje skleidžiasi žmogaus talentai, yra darbas. Metas skatinti užimtumo politiką, tačiau pirmiausia būtina sugrąžinti darbuotojams, laiduojant tinkamas darbo sąlygas. To siekiant, viena vertus, reikia surasti naujų metodų, kurie leistų rinkos lankstumą suderinti su stabiliais ir garantuotomis darbo perspektyvomis, būtinomis darbuotojų žmogiškajam vystymuisi. Kita vertus, tai reiškia skatinti tinkamą socialinį kontekstą, orientuotą ne į žmogaus išnaudojimą, bet per darbą laiduojantį galimybę sukurti šeimą bei auginti vaikus.

Lygia greta išvien reikia imtis migracijos klausimo. Nevalia leisti, kad Viduržemio jūra taptų didžiulėmis kapinėmis! Vyrus ir moteris, kurie kasdien baržomis pasiekia Europos pakrantes, būtina priimti ir jiems padėti. Dėl abipusės paramos stygiaus Europos Sąjungoje kyla pavojus priimti dalinius problemas sprendimus, kurie neatsižvelgia į imigrantų žmogiškąjį orumą ir skatina vergų darbą bei nuolatinę socialinę įtampą. Su imigracija susijusias problemas Europa pajėgs įveikti tikrai mokėdama aiškiai pateikti savo kultūrinę tapatybę ir įgyvendinti tinkamus įstatymus, apsaugančius Europos piliečių teises ir sykiu

laiduojančius migrantų priėmimą, mokėdama imtis teisingų, drąsių ir konkrečių politinių priemonių, kad padėtų migrantų kilmės šalims plėtotis socialiniu bei politiniu lygmeniu ir įveikti vidinius konfliktus – pagrindinę šio reiškinio priežastį, užuot vykdžiusi konfliktus didinančią bei kurstančią savanaudiškų interesų politiką. Dėmesį būtina skirti ne tik padariniams, bet ir priežastims.

Pone Prezidente, Ekscelencijos, ponios ir ponai Deputatai!

Savosios tapatybės suvokimas reikalingas ir konstruktyviai derantis su valstybėmis, pateikusiomis prašymą ateityje įstoti į Sąjungą. Galvoje pirmiausia turiu Balkanų regiono valstybes, kurioms įstojimas į Europos Sąjungą galėtų atitikti taikos idealą regione, taip smarkiai nukentėjusiam nuo praeities konfliktų. Galiausiai savosios tapatybės suvokimas būtinas ir santykiuose su kitomis kaimyninėmis šalimis, pirmiausia tomis, kurios ribojasi su Viduržemio jūra, – daugelį iš jų kamuoja vidiniai konfliktai ir religinio fundamentalizmo bei tarptautinio terorizmo spaudimas.

Jums, kaip įstatymų leidėjams, tenka užduotis sergėti ir ugdyti Europos tapatybę, kad piliečiai atgautų pasitikėjimą Sąjungos institucijomis ir taikos bei draugystės planu, kuris yra Sąjungos pamatas. Suvokdamas, kad „juo labiau auga žmogaus galybė, juo didesnė tampa pavienių asmenų ir bendruomenių atsakomybė“ (12), raginu Jus darbuotis, kad Europa iš naujo atrastų savo gerąją sielą.

Anoniminis II a. autorius rašė, jog „krikščionys pasaulyje yra tai, kas siela kūne“ (13). Sielos užduotis – palaikyti kūną, būti sąžine ir istorine atmintimi. Europą su krikščionybe sieja dutūkstantmetė istorija. Istorija, nestokojanti konfliktų ir klaidų, taip pat nuodėmių, tačiau visada gaivinama troškimo kurti gėrį. Tai liudija mūsų miestų grožybė ir visame žemyne gausių meilės ir žmonių bendruomenės statydinimo darbų gražumas. Šios istorijos didelė dalis dar turi būti parašyta. Ji yra mūsų dabartis ir taip pat ateitis. Ji yra mūsų tapatybė. Ir Europai primygtinai būtina iš naujo atrasti savo tapatybę, kad ji pagal savo steigėjų mintį galėtų augti taika bei santarve, nes pati dar nėra be konfliktų.

Brangūs Europos Deputatai, atėjo valanda išvien statydinti Europą, kuriai pirmiausia rūpėtų ne ekonomika, bet žmogaus asmens, neatimamų vertybių šventumas; Europą, drąsiai apkabinančią praeitį ir su

pasitikėjimu žvelgiančią į ateitį, kad pilnatviškai ir viltingai gyventų dabartimi. Atėjo metas atsikratyti minties apie išibauginusią, užsisklendusią Europą ir žadinti bei skatinti Europą, kuri būtų mokslo, meno, muzikos, žmogiškųjų vertybių ir tikėjimo veikli skleidėja bei nešėja. Europą, kontempliuojančią dangų ir siekiančią idealų; Europą, žvelgiančią į žmogų, jį ginančią bei apsaugančią; Europą, žengiančią patikima, tvirta žeme, esančią vertingu atsparos tašku visai žmonijai!

Dėkoju.

Nuorodos

- (1) Jonas Paulius II. Kreipimasis į Europos Parlamentą (1988 10 11), 5.
- (2) Jonas Paulius II. Kreipimasis į Europos Tarybos parlamentinę asamblėją (1988 10 08), 3.
- (3) Plg. Benediktas XVI. *Caritas in veritate*, 7; Vatikano II Susirinkimas. Past. konst. *Gaudium et spes*, 26.
- (4) Plg. Bažnyčios socialinio mokymo santrauka, 37.
- (5) Plg. *Evangelium gaudium*, 55.
- (6) Benediktas XVI. *Caritas in veritate*, 71.
- (7) Ten pat.
- (8) Plg. *Evangelii gaudium*, 209.
- (9) Benediktas XVI. Kreipimasis į diplomatinio korpuso narius (2013 01 07).
- (10) Plg. *Evangelii gaudium*, 231.
- (11) Popiežius Pranciškus. Bendroji audiencija (2013 06 05).
- (12) Vatikano II Susirinkimas. Past. konst. *Gaudium et spes*, 34.
- (13) Plg. Laiškas Diognetui, 6.

Popiežius Pranciškus

Kreipimasis į Europos Tarybą

Strasbūras, 2014 m. lapkričio 25 d.

Pone Generalini Sekretoriau, ponai Prezidente,
Ekscelencijos, Ponai ir Ponios!

Džiaugiuosi galėdamas tarti žodį šiame susitikime, į kurį susirinko nemaža Europos Tarybos parlamentinės asamblėjos grupė, šalių narių atstovai, Europos Žmogaus Teisių Teismo teisėjai ir įvairių Europos Tarybą sudarančių institucijų nariai. Šioje salėje, tiesą sakant, yra visa Europa su jos tautomis, kalbomis, kultūrinės bei religinės raiškos formomis, sudarančiomis šio žemyno turtingumą. Už draugišką pakvietimą ir malonius žodžius, kuriais buvau sutiktas, ypač dėkoju Europos Tarybos generaliniam sekretoriui ponui Thorbjørnui Jaglandui. Sveikinu parlamentinės asamblėjos prezidentę ponią Anne Brasseur. Visiems Jums nuoširdžiai dėkoju už dosnias pastangas ir indėlį, kuriuo prisidedate prie taikos Europoje, skatindami demokratiją, žmogaus teises ir teisinę valstybę.

Steigėjų sumanymu, Europos Taryba, šiais metais švenčianti 65 metų sukaktį, turėjo atsiliepti į vienybės troškimą, nuo senovės gaivinusį žemyno gyvenimą. Vis dėlto amžių tėkmėje viršų neretai paimdavo partikuliaristinės paskatos, paženklintos įvairių hegemonistinių siekių sekos. Užtenka prisiminti, kad prieš dešimt metų iki 1949 m. gegužės 5-osios, kai Londone buvo pasirašyta Europos Tarybos steigimo sutartis, prasidėjo kruviniausias ir žiauriausias žemėje konfliktas, o jo sukeltas susiskaldymas truko ilgus metus, geležinei uždangai nuo Baltijos jūros iki Triesto įlankos padalijus žemyną į dvi dalis. Steigėjai planavo atkurti Europą abipusės tarnystės dvasia, o tai ir šiandiniame pasaulyje, labiau linkusiame reikalauti nei tarnauti, turėtų būti Europos Tarybos užduoties skatinant taiką, laisvę ir žmogaus orumą kertinis akmuo.

Kita vertus, tinkamiausias kelias į taiką – išvengiant to, kas nutiko per du praėjusio šimtmečio pasaulinius karus, – yra išvengti kitame ne priešą, su kuriuo būtina kovoti, bet priimtina brolių. Tai – nuolatinis procesas, kurio niekada negalima laikyti iki galo užbaigtu. Kaip tik tai steigėjai ir suvokė: jie suprato, jog taika yra nepaliaujamai vis iškovotinas ir didžiausio budrumo reikalaujantis gėris. Jie suvokė, kad karus kursto troškimas turėti erdves, sustingdyti ir sustabdyti vykstan-

čius procesus. Todėl siekė taikos, kurią įgyvendinti įmanoma tik tada, kai esame nuolat atviri išjudinti procesus ir juos plėtoti.

Šitaip jie patvirtino norą žengti brendimo keliu laike, nes būtent erdves valdantis laikas jas apšviečia ir paverčia nenutrūkstamo augimo be atžangos grandine. Todėl, norint kurti taiką, būtina skatinti veiksmus, duodančius pradžia visuomenėje naujai dinamikai ir įtraukiančius kitus asmenis bei grupes, kurie ją toliau plėtoja, kol ji duoda vaisių reikšminguose istoriniuose įvykiuose (1).

Dėl šios priežasties steigėjai pašaukė į gyvenimą šią nuolatinę instituciją. Po kelerių metų palaimintasis popiežius Paulius VI priminė, kad „institucijos, teisinėje tvarkoje ir visuomeniniame gyvenime turinčios užduotį ir nuopelną skelbti ir išlaikyti taiką, apvaizdos nustatyta savo tikslą pasiekia tik nenuilstamai dėdamos dėl to pastangas, mokėdamos kiekvieną akimirka kurti taiką, sutaisyti“ (2). Būtinai nuolatinis *humanizavimo* kelias, nes „neužtenka nutraukti karą, sustabdyti kovas, <...> neužtenka primestos taikos, utilitarinės ir laikinos taikos. Turėtume siekti mylimos, laisvos ir broliškos taikos, grindžiamos širdžių susitaikiniu“ (3). Tai reiškia plėtoti procesus be baimės, tvirtai įsitikinus ir atkakliai.

Norint siekti taikos gėrio, pirmiausia reikėtų mokyti taikos, atstu laikantis nuo konflikto kultūros, orientuotos į kito baimę, į kitaip mąstančiojo ar gyvenančiojo išstūmimą. Žinoma, konflikto nevalia ignoruoti ar slėpti, jo privalu imtis. Tačiau jei jame įstringama, prarandama perspektyva, horizontai susiaurėja, pati tikrovė subyra į fragmentus. Likdami konflikto situacijoje, prarandame tikrovės gilios vienybės jausmą (4), sustabdome istoriją ir nugrimztame į dvasią sekinančius bergždžius prieštaravimus.

Taika, deja, dar pernelyg dažnai pažeidinėjama. Taip yra daugelyje pasaulio dalių, kur siaučia įvairaus pobūdžio konfliktai. Taip yra ir čia, Europoje, kur ir toliau egzistuoja įtampa. Kiek daug skausmo ir mirčių šiame žemyne, trokštančiame taikos ir vis dar lengvai pasiduodančiame praeities pagundoms! Todėl Europos Tarybos darbas ieškant dabartinių krizių politinio sprendimo yra svarbus ir padrašinantis.

Tačiau taikai išbandymus kelia kitokios konflikto atmainos, kaip antai religinis ir tarptautinis terorizmas, kuris demonstruoja stiprią panieką žmogaus gyvybei ir nesirinkdamas reikalauja nekaltų aukų. Šį reiškinį, deja, skatina dažnai netrikdoma prekyba ginklais. Bažnyčia prekybą ginklais laiko „itin sunkia

žmonijos rykšte, vargšams darančia nepakenčiamą skriaudą“ (5). Taiką taip pat žeidžia ir prekyba žmonėmis, nauja mūsų laikų vergovė, *paverčianti žmones preke* bei atimanti iš jų bet kokį orumą. Neretai tenka konstatuoti, kad šie abu reiškiniai tarp savęs susiję. Europos Taryba per savo komitetus bei ekspertų grupes svariai ir reikšmingai prisideda prie kovos su tokiais nežmoniškumo atmainomis.

Tačiau taika nėra vien karų, konfliktų, įtampų nebuvimas. Krikščioniškuoju požiūriu, ji yra ir Dievo *dovana*, ir žmogaus, tiesoje ir meilėje siekiančio *bendrojo gėrio*, laisvo bei proto elgesio *vaisius*. „Ši dvasinė ir moralinė tvarka remiasi žmonių sąžinės apsisprendimu siekti darnos tarpusavio santykiuose gerbiant teisingumą visų naudai“ (6).

Tad kaip siekti šio ambicingo tikslo – taikos?

Europos pasirinktas kelias pirmiausia yra skatinti žmogaus teises plėtojant demokratiją ir teisinę valstybę. Tai itin vertingas įsipareigojimas, turintis reikšmingų etinių bei socialinių padarinių, nes nuo teisingo šių sąvokų supratimo ir jų nuolatinio apmąstymo priklauso mūsų visuomenių vystymasis, jų taikus gyvenimas bei jų ateitis. Toks apmąstymas yra vienas didžiausių indėlių, Europos suteiktų ir tebetiekiamų visam pasauliui.

Tačiau čia jaučiu pareigą priminti Europos indėlio bei atsakomybės už kultūrinę žmonijos raidą svarbą. Tai padaryti norėčiau remdamasis įvaizdžiu, pasiskolintu iš italų XX a. poeto Clemente Reboros. Viename iš savo eilėraščių jis aprašo tuopą į dangų nukreiptomis šakomis, kurias blaško vėjas, tvirtu ir stipriu kamieniu ir giliai į žemę įleistomis šaknimis (7). Tam tikra prasme šis įvaizdis primena Europą.

Nepasotinamai trokšdama pažinimo, vystymosi, pažangos, taikos ir vienybės, savo istorijos tėkmėje ji visada stiebėsi aukštyn, naujų ir ambicingų tikslų link. Tačiau minties, kultūros, mokslinių atradimų pakilimas galimas tik turint tvirtą kamieną ir jį maitinančias galias šaknis. Netekęs šaknų, medis pamažu sutręšta ir kamienas numiršta, o šakos, kadaise buvusios vešlios ir stačios, nulinksta ir nukrenta. Šitai galbūt yra vienas iš izoliuotai mokslinei mąstysenai mažiausiai suprantamų paradoksų: norint eiti į ateitį, reikia praeities, reikia gilių šaknų ir taip pat drąsos nesislėpti nuo dabarties ir jos iššūkių. Tam reikia atminties, drąsos ir sveikos bei žmogiškos utopijos.

Kita vertus, – pastebi Reboras – kamienas šaknis leidžia kuo arčiau tiesos (8). Šaknis maitina tiesa, kuri yra

kiekvienos tikrai laisvos, humaniškos ir solidarios visuomenės maistas, *gyvybės syvai*. Tačiau *tiesa apeliuoja į sąžinę*, nepasiduodančią jokiai įtakai ir todėl gebančią suvokti savo kilnumą bei atsiverti absoliutui. Taip ji tampa pamatinių apsisprendimų, besivadovaujančių gėrio kitiems ir sau pačiam paieška, versme ir *atsakingos laisvės* vieta (9).

Iš akių nevalia išleisti ir to, kad be šio tiesos ieškojimo kiekvienas virsta savo paties bei savo elgesio matu; taip atveriamas kelias į subjektyvistinį teisių supratimą, o per tai – į žmogaus teisių sąvokos, išsiskiriančios visuotiniu galiojimu, pakeitimą individualistine teisių idėja. Šitai lemia, kad imama iš esmės nebesidomėti kitais, ir skatina *abejingumo globalizaciją* – abejingumo, kuris gimsta iš egoizmo ir yra tiesos priimti bei autentišku socialiniu matmeniu gyventi negebančio žmogaus paveiklo padarinys.

Toks individualizmas žmogų nuskurdina, o kultūrą padaro bergždžią, nes faktiškai nukerta vaisingas medį maitinančias šaknis. Iš abejingo individualizmo kyla *apstumo* kultas, atitinkantis išmetimo kultūrą, į kurią esame panirę. Tikrai turime per daug daiktų, kurie dažnai yra nereikalingi, tačiau nebegebame kurti autentiškų žmogiškų santykių, paženklintų tiesos ir abipusės pagarbos. Tad priešais akis šiandien išky-la Europa, sužeista ir gausių praeities išbandymų, ir dabartinių krizių, kurių ji, regis, nebepajėgia imtis su ankstesniu gyvastingumu bei energija. Šiek tiek pavargusi, pesimistinė Europa, apgulta ateinančių iš kitų žemynų naujovių.

Europos galime paklausti: kurgi tavo jėga? Kur tas idealistinis stiebimasis, gaivinės ir didžią padaręs tavo istoriją? Kur tavo smalsaus veržlumo dvasia? Kur tavasis tiesos troškulys, kuriuo iki šiol taip aistringai užkrėsdavai pasaulį?

Nuo atsakymo į šiuos klausimus priklausys žemyno ateitis. Kita vertus, – grįžtant prie Reboros įvaizdžio – medžio kamienas be šaknų ir toliau gali atrodyti gyvas, tačiau jo vidus sutręšta ir jis miršta. Europa turi pamąstyti, ar jos milžiniškas paveldas žmogiškojoje, meninėje, techninėje, socialinėje, politinėje, ekonominėje ir religinėje srityse tėra muziejinis praeities palikimas ar vis dar išgali įkvėpti kultūrą ir savo lobius atskleisti visai žmonijai. Atsakant į šį klausimą, pirmutinis vaidmuo tenka Europos Tarybai ir jos institucijoms.

Galvoje pirmiausia turiu Europos Žmogaus Teisių Teismo, tam tikru būdu esančio Europos *sąžinė* žmogaus teisių atžvilgiu, vaidmenį. Linkiu, kad ši sąžinė

vis labiau bręstų – ne vien per šalių tarpusavio sutarimą, bet ir kaip tų giliųjų šaknų, kurios yra šiandienės Europos steigėjų pasirinktas pagrindas jai kurti, siekio rezultatas.

Greta šaknų – ieškotinių, surastinių ir išlaikytinių gyvomis kasdienėmis atminties pratybomis, nes jos yra genetinis Europos paveldas, – minėtini dabartiniai žemyno iššūkiai, įpareigojantys nuolatiniam kūrybiškumui, kad tos šaknys šiandien taptų vaisingos ir išsiplėtotų į ateities vizijas. Leiskite man paminėti tikrai du iššūkius – *daugiapoliškumo* ir *transversalumo*.

Europos istorija gali piršti mintį naiviai suvokti žemyną kaip *bipolišką* ar, daugių daugiausia, *tripolišką* (prisiminkime senąją sampratą: Roma – Bizantija – Maskva) ir, aiškinant dabartį bei projektuojant ateities viziją, apsiriboti būtent šia schema, kuri yra geopolitinio hegemonistinio redukcionalizmo vaisius.

Šiandien padėtis kitokia, ir mes pagrįstai galime kalbėti apie daugiapolišką Europą. Įtampos – statydinančios ir griauinančios – kyla tarp daugelio kultūrinių, religinių ir politinių polių. Europai šiandien tenka iššūkis šį daugiapoliškumą „globalizuoti“, tačiau tai daryti originaliai. Kultūros nebūtinai sutampa su šalimis: kai kurios šalys aprėpia kelias kultūras, o kai kurios kultūros reiškiasi keliuose šalyse. Tas pats pasakytina apie politines, religines ir socialines raiškos formas.

Siekis originaliu būdu – pabrėžiu: originaliu – globalizuoti daugiapoliškumą taip pat apima pastangas kurti konstruktyvią darną, be hegemoninių pretenzijų, kurios, pragmatiškai žvelgiant, atrodo kelią palengvina, tačiau galiausiai griaua tautų kultūrinį ir religinį originalumą.

Kalbėti apie Europos daugiapoliškumą reiškia kalbėti apie gimstančias, augančias ir į ateitį žvelgiančias tautas. Užduotį globalizuoti Europos daugiapoliškumą galima įsivaizduoti pasitelkiant ne rutulio – jame viskas tolygu ir tvarkinga, tačiau ir susiaurinta, nes visi jo taškai yra vienodai nutolę nuo centro, – bet daugiasienio, kurio darnioje vieningoje visumoje išsaugomas kiekvienos dalies savitumas, įvaizdį. Europa šiandien daugiapoliška ir savo santykiais, ir siekais; iš pagrindų nepripažįstant šios *daugiapoliškos* tikrovės, Europos neįmanoma nei įsivaizduoti, nei statydinti.

Kitas iššūkis, kurį norėčiau paminėti, yra *transversalumas*. Remiuosi savo asmenine patirtimi: per susitikimus su įvairių Europos šalių politikais galėjau konstatuoti, kad jauni politikai prie tikrovės artinasi iš

kitokios perspektyvos nei jų brandesni kolegos. Galbūt iš pažiūros kalba apie panašius dalykus, tačiau prieiga yra kitokia. Žodžiai panašūs, bet muzika skirtinga. Tai būdinga įvairių šalių jauniems politikams. Šis empirinis faktas rodo šiandienės Europos tikrovę, kurios žemyno konsolidacijos bei atsivėrimo ateičiai kelyje nevalia išleisti iš akių: į šį visose srityse aptinkamą *transversalumą* būtina atsižvelgti. To neįmanoma padaryti be dialogo, taip pat be dialogo *tarp kartų*. Norėdami šiandien nusakyti Europą, turime kalbėti apie dialogą praktikuojančią Europą, dedančią pastangas, kad nuomonių ir apmąstymų transversalumas tarnautų darniai susivienijusioms tautoms.

Norint sukti transversalios komunikacijos keliu, reikia ne tik kartų gebėjimo įsijausti vienai į kitą, bet ir istorinės augimo metodologijos. Dabartiniame Europos pasaulyje vien vidinis (politinių, religinių, kultūrinių) organizacijų dialogas yra nevaisingas. Istorija šiandien reikalauja gebėjimo išeiti iš struktūrų „tūrinčių“ savą tapatybę, susitikti su kitais, siekiant būtent tą pačią tapatybę sustiprinti ir padaryti vaisingą broliškoje transversalumo akistatoje. Europa, vedanti dialogą tik uždaroje grupėse, kurioms priklausoma, lieka pusiaukelėje; jai būtina jaunatviškai imtis transversalumo iššūkio.

Turėdamas tai priešais akis, sveikinu Europos Tarybos norą įsitraukti į tarpkultūrinį dialogą, apimančią ir religinį matmenį, per susitikimus dėl *tarpkultūrinio dialogo religinio matmens*. Taip puiki proga abipusio supratimo bei abipusės pagarbos dvasia plėtoti atvirus, pagarius ir praturtinančius mainus tarp įvairios kilmės ir skirtingų etninių, kalbinių bei religinių tradicijų žmonių ir grupių.

Dabartinėje daugiakultūroje, daugiapoliškoje aplinkoje tokie susitikimai yra itin svarbūs, siekiant šimtmečių tėkmėje išsirutuliojusią Europos tapatybę išmintingai susieti su dabar žemyne pasirodančių kitų tautų poreikiais.

Atsižvelgiant į tai, suvoktinas indėlis, kuriuo krikščionybė šiandien gali prisidėti prie Europos kultūrinės bei socialinės plėtros deramo santykio religijos ir visuomenės srityje. Krikščioniškuoju požiūriu, protas ir tikėjimas, religija ir visuomenė pašaukti vienas kitą apšviesti, paremti ir prireikus apvalyti nuo ideologinių kraštutinumų, į kuriuos kartais įpuolama. Iš atgaivinto santykio tarp abiejų sričių visa Europos visuomenė gali gauti tik naudos – tiek duodant atkirtį religiniam fundamentalizmui, kuris pirmiausia yra Dievo priešas, tiek taisant „susiaurintą“ protą, nedarantį žmogui garbės.

Yra labai daug aktualių klausimų, kuriais, mano įsiti-kinimu, galime vieni kitus praturtinti, ir čia Katalikų Bažnyčia – ypač per Europos vyskupų konferencijų tarybą (CCEE) – bendradarbiaudama su Europos Taryba gali įnešti savo indėlį. Atsižvelgiant į tai, kas ką tik buvo pasakyta, pirmiausia paminėčiau etinio žmogaus teisių apmąstymo sritį – jas apsvarstyti Jūsų organizacijos dažnai reikalaujama. Pirmiausia galvoje turiu temas, susijusias su žmogaus gyvybės apsauga, – keblius klausimus, kuriuos būtina atidžiai iširti atsižvelgiant į tiesą apie visą žmogų ir neapsiribojant specifinėmis medicinos, mokslo ar teisės sritimis.

Ne mažiau yra ir šiuolaikinio pasaulio iššūkių; būtina juos iširti ir jų išvien imtis, pradedant nuo migrantų priėmimo; migrantams pirmiausia reikia to, kas būtina pragyvenimui, bet labiausiai – jų žmogiškojo orumo pripažinimo. Tada minėtina labai sunki darbo problema, visų pirma dėl jaunimo didelio nedarbo daugelyje šalių – tikrojo ateities užstato, – bet taip pat ir dėl klausimo, susijusio su darbo orumu.

Labai trokštu, kad atsirastų naujas socialinis ir ekonominis bendradarbiavimas, nedrumsčiamas ideologinių sąlygotybių ir mokantis susitikti su globalizuotu pasauliu išlaikant gyvą solidarumo bei abipusės meilės jausmą, kuris šimtų vyrų bei moterų dosnaus darbo dėka taip labai paženklino Europos veidą; žmonių, kurie – kai kuriuos iš jų Katalikų Bažnyčia laiko šventaisiais – šimtmečių tėkmėje stengėsi plėtoti žemyną tiek verslo veikla, tiek švietimo, pagalbos teikimo bei žmogiškojo skatinimo darbais. Pirmiausia pastarieji yra svarbus atramos taškas daugybei Europoje gyvenančių vargšų. Kiek daug jų yra mūsų gatvėse! Jie prašo ne tik duonos gyvybei palaikyti, elementariausios iš teisių, bet ir kad būtų pripažinta jų gyvenimo vertė, kurią aptemdo skurdas, bei iš naujo atrastas darbo suteikiamas orumas.

Galiausiai tarp temų, reikalaujančių mūsų apmąstymo bei bendradarbiavimo, yra aplinkosauga, apsauga šios mūsų mylimos žemės, mūsų didžiulio turto, kurį Dievas mums davė ir patikėjo ne tam, kad jį niokotume, eksploatuotume ir nualintume, bet kad galėtume oriai gyventi džiaugdamiesi žemės begaliniu grožiu.

Pone Generalini Sekretoriau, ponai Prezidente, Eksce-
lencijos, Ponai ir Ponios!

Palaimintasis popiežius Paulius VI Bažnyčią apibrėžė kaip „to, kas žmogiška, žinove“ (10). Sekdama Kristumi, ji – nepaisydama savo vaikų nuodėmių – pasaulyje

siekia tik tarnauti ir liudyti tiesą (11). Vadovaudamiesi tikrai tokia dvasia, remiame žmonijos kelią.

Remdamasis tokia pamatine nuostata, Šventasis Sostas norėtų tęsti bendradarbiavimą su Europos Taryba, kuriai šiandien tenka pagrindinis vaidmuo formuojant būsimų Europos kartų mąstyseną. Būti-
na išvien plačiai apmąstyti, kaip sukurti savotišką „naująją agorą“, kurioje visos civilinės ir religinės instancijos, gerbdamos savo skirtingas sritis bei pozicijas, galėtų laisvai keistis nuomonėmis, akinamos tiesos troškimo bei noro statydinti *bendrajį gėrį*. Juk kultūra visada gimsta iš abipusio susitikimo, kuriuo siekiama jo dalyvius praturtinti intelektualiai ir su-
žadinti jų kūrybiškumą; tai – ne tik gėrio įgyvendini-
mas, tai ir grožis. Linkiu Europai iš naujo atrasti savo istorinį paveldą bei giliausias šaknis, prisiimti gyvą *daugiapoliškumą* ir dialoginio *transversalumo* reiškinį ir per tai atgauti dvasios jaunatviškumą, kuris pada-
rė ją vaisingą ir didžią.

Dėkoju.

Nuorodos

- (1) Plg. *Evangelii gaudium*, 223.
- (2) Paulius VI. Žinia 8-osios Pasaulinės taikos dienos proga (1974 12 08).
- (3) Ten pat.
- (4) Plg. *Evangelii gaudium*, 226.
- (5) Katalikų Bažnyčios katekizmas, 2329; Vatikano II Susirinkimas. *Gaudium et spes*, 81.
- (6) Jonas Paulius II. Žinia 15-osios Pasaulinės taikos dienos proga (1981 12 08), 4.
- (7) „*Vibra nel vento von tutte le sue foglie/ il pioppo severo;/ spasma l'aria in tutte le sue doglie/ nell'ansia del pensiero:/ dal tronco in rami per fronde si esprime/ tutte al ciel tese con raccolte cime:/ fermo rimane il tronco del mistero,/ e il tronco s'inabissa ov'è più vero*“: *Il pioppo*, in: *Canti dell'Infermità*, ed. Vanni Scheiwiller. Milan, 1957, 32.
- (8) Ten pat.
- (9) Plg. Jonas Paulius II. Kreipimasis į Europos Tarybos parlamentinę asamblėją (Strasbūras, 1988 10 04), 4.
- (10) Enciklika *Populorum progressio*, 13.
- (11) Plg. ten pat.

Popiežius Pranciškus

Regimoji ir dvasinė Bažnyčios tikrovė

2014 m. spalio 29 d.

Ankstesnėse katechezėse sakėme, kad Bažnyčia turi dvasinę prigimtį: ji yra Kristaus kūnas, statomas Šventojose Dvasioje. Kai kalbame apie Bažnyčią, mintis tuoj pat krypsta į mūsų bendruomenes, mūsų parapijas, mūsų vyskupijas, pastatus, kuriuose paprastai renkamės, ir, žinoma, institucijas bei asmenis, kurie joms vadovauja ir jas valdo. Tai regima Bažnyčios tikrovė. Todėl turime užduoti sau klausimą: ar tai du skirtingi dalykai, ar viena Bažnyčia? Jeigu tai viena Bažnyčia, – kaip turėtume suprasti santykį tarp jos regimos ir dvasinės tikrovės?

Pirmiausia, kalbėdami apie regimąją Bažnyčios tikrovę, turime galvoti ne tik apie popiežių, vyskupus, kunigus, vienuoles ir visus pašvęstojo gyvenimo asmenis. Regimąją Bažnyčios tikrovę sudaro daugybė pakrikštytųjų brolių ir seserų, kurie pasaulyje tiki, viliasi ir myli. Tačiau dažnai girdime sakant: „Bet Bažnyčia nedaro to, Bažnyčia nedaro ano...“ – „Pasakyk man, kas sudaro Bažnyčią?“ – „Tai kunigai, vyskupai, popiežius...“ Bažnyčia esame mes visi! Visi pakrikštytieji esame Bažnyčia, Jėzaus Bažnyčia. Visi, kurie seka Viešpatį Jėzų ir kurie jo vardu pasilenkia prie mažiausių ir kenčiančiųjų stengdamiesi jiems truputėlį palengvinti, juos paguosti ir suteikti ramybės. Visi darantys tai, ką Viešpats mums liepė daryti, yra Bažnyčia. Todėl suprantame, kad taip pat regimoji Bažnyčios tikrovė nėra pamatuojama, jos neįmanoma iki galo pažinti: kaip galime pažinti visą daromą gerį? Tuos gailėtingumo darbus, ištikimybę šeimoje, darbą auklėjant vaikus, perduodant tikėjimą, daugybės ligonių kančią, aukojamą Viešpačiui. Tačiau to neįmanoma išmatuoti, o visa tai apima labai daug. Kaip įmanoma pažinti visus nuostabius dalykus, kuriuos per mus Kristus vykdo kiekvieno žmogaus širdyje ir gyvenime? Taigi matote, regimoji Bažnyčios tikrovė nėra mūsų kontroliuojama, pranoksta mūsų jėgas, tai slėpinga tikrovė, nes kyla iš Dievo.

Siekiant suprasti santykį tarp Bažnyčios regimosios ir dvasinės tikrovės, vienintelis kelias yra žvelgti į Kristų, kurio kūnas sudaro Bažnyčią ir per kurį ji gimsta nesibaigiančios meilės aktu. Įsikūnijimo slėpinio galia Kristuje taip pat atpažįstame žmogiškąją ir dieviškąją prigimtį, stebuklingai ir neatskiriama susijungusias viename asmenyje. Analogiškai tai taikytina ir Bažnyčiai. Kaip Kristuje žmogiškoji prigimtis

visiškai pajungta dieviškajai prigimčiai ir jai tarnauja, kad įvyktų atpirkimas, panašiai ir Bažnyčioje regimoji tikrovė siejasi su dvasine tikrove. Bažnyčia taip pat yra slėpinys, kuriame tai, kas neregima, yra svarbiau už tai, kas regima, ir tai gali būti atpažįstama tik tikėjimo akimis (plg. Dogminė konstitucija apie Bažnyčią *Lumen gentium*, 8).

Tačiau dėl Bažnyčios turime užduoti klausimą: kaip regimoji tikrovė gali tarnauti dvasinei tikrovei? Ir vėl tai suprasime žvelgdami į Kristų. Jis yra Bažnyčios pavyzdys, kadangi Bažnyčia yra jo kūnas. Jis yra visų krikščionių pavyzdys, visų mūsų. Žvelgdami į Kristų, neklystame. Luko evangelijoje pasakojama, kaip Jėzus grįžo į Nazaretą, kur augo, ir įžengęs į sinagogą perskaitė pranašo Izaijo knygos fragmentą, taikydamas jį sau: „Viešpaties Dvasia ant manęs, nes jis patepė mane, kad neščiau Gerąją Naujieną vargdieniams. Pasiuntė skelbti belaisviams išvadavimo, akliesiems – regėjimo; siuntė vaduoti prislėgtųjų ir skelbti Viešpaties malonės metų“ (Lk 4, 18–19). Taigi kaip Kristus pasinaudojo savo žmogyste – nes buvo taip pat žmogus, – kad skelbtų ir įgyvendintų dieviškąjį atpirkimo ir išganymo planą – kadangi buvo Dievas, – taip turi būti ir Bažnyčios atveju. Bažnyčia pašaukta, kad kasdien per visa tai, kas regima, per sakramentus, visų mūsų, visų krikščionių liudijimą, – būtų arti kiekvieno žmogaus, pradedant nuo vargšų, kenčiančiųjų, nušalintųjų, kad visi galėtų jausti į juos nukreiptą užjaučiantį ir gailėtingą Jėzaus žvilgsnį.

Brangūs broliai ir seserys, dažnai, kaip Bažnyčia, išgyvename savo silpnumą ir ribotumus. Visi jų turime. Visi esame nusidėjėliai. Nė vienas iš mūsų negali pasakyti: „Aš nesu nusidėjėlis.“ Kuris iš mūsų nesijaučia esąs nusidėjėlis, tepakelia ranką. Visi esame nusidėjėliai. Tas silpnumas, ribotumas, mūsų nuodėmės turi žadinti mūsų gilų apgailėstavimą, ypač tuomet, kai duodame blogą pavyzdį ir matome, kad esame papiktinimo priežastis. Kiek kartų girdėjome savo gyvenamajame kvartale: „Tas žmogus visuomet eina į bažnyčią, bet apie visus blogai kalba.“ Tai nekrikščioniška, tai blogas pavyzdys, tai nuodėmė. Šitaip duodame blogą pavyzdį: „Jeigu anas, ana yra krikščionys, tai aš tapsiu ateistu.“ Mūsų liudijimas turi leisti suprasti, ką reiškia būti krikščionimi. Melskimės, kad nebūtume papiktinimo priežastis. Melskimės prašydami tikėjimo dovanos, kad galėtume suprasti, jog nepaisydamas mūsų menkumo ir skurdo Viešpats iš tikrųjų mus pavertė malonės įrankiu ir regimu savo meilės ženklu, skirtu visai žmogiškajai šeimai. Taip, galime tapti papiktinimo pretekstu. Tačiau galime ir duoti pagrindą liudyti, savo gyvenimu bylodami tai, ko Jėzus iš mūsų nori.

Hierarchinė Bažnyčia

2014 m. lapkričio 5 d.

Girdėjome apaštalo Paulius žodžius vyskupui Titui. O kiek dorybių turime turėti mes, vyskupai? Juk visi tai girdėjome, ar ne? Tai nelengva, nėra lengva: visi esame nusidėjėliai. Tačiau pasitikime jūsų malda, kad bent priartėtume prie to, ką apaštalas Paulius pataria visiems vyskupams. Sutinkate? Ar melsitės už mus?

Ankstesnėse katechezėse pabrėžėme, kad Šventoji Dvasia visuomet gausiai pripildo Bažnyčią savo dovanų. Kristus savo Dvasios galia ir malone nepaliaujamai kildina tarnystes, kurių tikslas ugdyti krikščioniškąsias bendruomenes kaip jo kūną. Tarp tų tarnysčių išsiskiria vyskupo tarnystė. Vyskupe, kuriam padeda kunigai ir diakonai, tampa esamas pats Kristus, kuris rūpinasi savo Bažnyčia, laiduodamas jai savo globą ir vadovavimą. Iš vyskupų, kunigų ir diakonų buvimo bei tarnavimo galime atpažinti tikrą Bažnyčios veidą: tai šventoji Motina hierarchinė Bažnyčia. Per tuos išrinktus Viešpaties ir pašventintus Šventimų sakramentu mūsų brolius Bažnyčia iš tikrųjų vykdo savo motiniškąją funkciją: ji gimdo mus Krikštu kaip krikščionis, leisdama mums iš naujo gimti Kristuje; ji budriai stebi mūsų augimą tikėjimu; veda mus į Tėvo glėbį, kad galėtume priimti jo atleidimą; parengia mums Eucharistijos stalą, prie kurio maitina mus Dievo žodžiu ir Jėzaus Kūnu bei Krauju; ji prašo mums Dievo palaimos ir jo Dvasios jėgos, palaikydama mus per visą gyvenimą, apgaubdama savo jautrumu bei šiluma, ypač sunkiausiais momentais, kai patiriame išbandymus, kančias ir mirtį.

Ta Bažnyčios motinystė ypatingu būdu reiškiasi per vyskupo asmenį ir jo tarnystę. Kaip Kristus pasirinko apaštalus ir juos išsiuntė, kad skelbtų Evangeliją ir ganytų jo kaimenę, taip ir jų įpėdiniai vyskupai paskirti krikščioniškųjų bendruomenių vadovais kaip jų tikėjimo laidas ir Viešpaties buvimo tarp jų gyvas ženklas. Todėl suprantame, kad tai nėra prestižinis postas ar garbės pareigos. Vyskupystė nėra garbės titulas, tai tarnystė. Taip norėjo Jėzus. Bažnyčioje neturi būti vietos pasaulietiškai galvosena. Pasaulietiška mąstysena sako: „Tas žmogus padarė bažnytinę karjerą, tapo vyskupu.“ Ne, ne, Bažnyčioje negali būti vietos tokiai galvosena. Vyskupystė yra tarnystė, o ne garbės titulas, kuriuo galima puikautis. Būti vyskupu reiškia visada turėti prieš akis Jėzaus pavyzdį, kuris kaip geras ganytojas atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti (plg. *Mt* 20, 28; *Mk* 10, 45) ir atiduoti savo gyvybę už avis (plg. *Jn* 10, 11). Šventi vyskupai – o

Bažnyčios istorijoje jų daug, labai daug šventų vyskupų – mums parodo, kad tos tarnystės nesiekiamo, jos neprašoma, ji neperkama, bet klusniai priimama siekiant ne išaukštinimo, bet pažeminimo, kaip Jėzus, kuris „nusižemino, tapdamas klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties“ (*Fil* 2, 8). Liūdna, kai žmogus siekia tų pareigų ir daro daugelį dalykų, kad jas gautų, o kai pasiekia, ne tarnauja, o puikuoja, gyvena tik tam, kad tenkintų savo tuštybę.

Reikia išryškinti dar vieną vertingą elementą. Kai Jėzus išsirinko ir pašaukė apaštalus, jis galvojo ne apie kiekvieną skyrium, bet kad jie būtų su juo vienybėje, kaip viena šeima. Taip pat vyskupai sudaro vieną kolegiją, susibūrusią apie popiežių, kuris yra saugotojas ir laidas tos gilios bendrystės, kuri taip rūpėjo Jėzui ir jo apaštalam. Kaip gražu, kai vyskupai drauge su popiežiumi išreiškia tą kolegialumą ir stengiasi vis labiau ir geriau tarnauti tikintiesiems, labiau būti Bažnyčios tarnais! Neseniai tai patyrėme per vykusių šeimai skirtą Vyskupų sinodo asamblėją. Tačiau taip pat galvojame apie visus pasaulyje pasklidusius vyskopus, gyvenančius įvairiose vietose, kur skiriasi kultūros, mentalitetas bei tradicijos, kurių teritorijas skiria dideli atstumai – prieš keletą dienų vienas vyskupas man sakė, kad jam atvykti į Romą iš tos vietos, kurioje gyvena, reikia beveik trisdešimt valandų skristi, – vis dėlto visi jaučia esantys vienas kito dalis ir išreiškia glaudų ryšį tarp bendruomenių Kristuje. Bendroje Bažnyčios maldoje visi vyskupai drauge įsiklauso į Viešpaties ir Dvasios balsą ir todėl gali nuodugnai skirti dėmesį žmogui ir laiko ženklams (Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Gaudium et spes*, 4).

Brangūs bičiuliai, visa tai leidžia mums suprasti, kodėl krikščioniškosios bendruomenės laiko vyskupą didele dovana ir yra pašauktos stiprinti su juo nuoširdžią ir stiprią vienybę, pradedant nuo kunigų ir diakonų. Jei tikintieji, diakonai ir kunigai nėra vienybėje su vyskupu, Bažnyčia nėra sveika. Bažnyčia, kuri nėra vienybėje su vyskupu, yra serganti Bažnyčia. Jėzus troško visų tikinčiųjų, taip pat diakonų ir kunigų vienybės su vyskupu. Ir jie tai daro suvokdami, kad būtent vyskupe tampa regimas kiekvienos Bažnyčios ryšys su apaštalais ir su kitomis bendruomenėmis, susivienijusiomis su savo vyskupais ir su popiežiumi vienoje Viešpaties Jėzaus Bažnyčioje – mūsų šventojoje Motinoje hierarchinėje Bažnyčioje. Ačiū.

DIEVO IEŠKOTOJAI

Trys Karaliai (B)

Iz 60, 1–6; Ef 3, 2–3a. 5–6; Mt 2, 1–12

Šiandien Trijų Karalių dieną drąsiai galime vadinti visų tautų pašaukimo į išganymą dieną. Betliejaus žvaigždė šviečia visiems ir kviečia visus sekti Jėzumi. Ji kviečia kiekvienos tautos, kiekvienos rasės žmones Kristaus ieškoti ir, radus jį, priimti į savo širdį, į savo gyvenimą. Trijų išminčių šventė primena mums mūsų misiją: nešti Kristaus šviesą pasauliui, uždegti meilės ir broliškumo žiburį pasaulio tamsybėse, kad visi gyventume kaip broliai ir seserys Kristuje. Todėl turime klausti: kur šiandien Viešpats apsireiškia? Iš kokių ženklų galime atpažinti Jėzų? Tai meilės ir taikos ženklai. „Prie Dievo skrendama ne tiek genijaus ar mokslo sparnais, kiek – meilės. Kas nori įeiti į tikėjimo šventovę, tasai neturi sakyti: „Noriu matyti“, bet privalo sakyti: „Noriu mylėti“. Meilės kelias visada veda į tikėjimą“ (Bougaud). Ženkilai, kuriais Dievas apsireiškia mums, visų pirma gali būti mūsų asmeninio gyvenimo permainos. Tai išbandymų skausmas – kančios žvaigždė, suteikianti mums atsivertimo malonę. Kitam žmogui Dievo apsireiškimo ženklas – Dievo žodis. Nors ir jis gali būti paslaptingas ir sunkus žmogui suprasti, nes yra apvilktas skurdžia žmogiškų žodžių išraiška. Dievo ženklu gali būti mūsų sutikti žmonės, parodantys Dievo meilės ir tarpusavio broliškumo. Dievas pirmas eina į susitikimą su žmogumi ir galbūt visiškai kitomis formomis, negu mes norime. Todėl mūsų užduotis pakeltomis galvomis ieškoti kiekvienam iš mūsų skirtų atskirų Dievo apsireiškimo mūsų gyvenime ženklų.

Didžiausioji tragedija nuo karaliaus Erodo laikų kartojasi iki šios dienos. Fariziejai, Rašto aiškintojai, paklausti karaliaus Erodo, tiksliai nurodė Mesijo pasirodymo laiką ir vietą, tačiau patys nėjo jo ieškoti, nesijudino iš vietos. Tik aštuoni kilometrai nuo Jeruzalės iki Betliejaus, tik aštuoni kilometrai nuo knygų ir karališkųjų rūmų iki Mesijo, tik aštuoni kilometrai iki tikrojo tikėjimo, tačiau jie niekada nebuvo jų žengti. Fariziejai, Senojo Testamento kunigai ir Rašto aiškintojai ne tik neieškojo Mesijo, bet ir laikė jį pavojingu. Kiti, kurie laikyti esantys toliau nuo Dievo, – piemenys, pagonys, trys karaliai – ieškojo ir atrado Kristuje džiaugsmo ir taikos dovaną. Nuostabi paguoda Apreiškimo žodyje: „Aš leisiu save surasti.“

Karalius Erodas galvojo tik apie savo galią ir įtaką. Jam Mesijas buvo pavojingas konkurentas – jo ramybės ir politinės galios drumstėjas. Štai kur priežastis atmesti Dievo apreiškimą. Šiandienis žmogus labai

klaidingai įsivaizduoja savo autonomiją ir laisvę. Jis mano, jog gali gyventi be Dievo. Moderniosios kultūros didžiausioji tragedija yra ta, kad žmogus mano, jog gyvena tik dėl savęs paties ir laiko kiekvieną Dievo apsireiškimo ženklą antihumanišku. Pasaulis mato Kristų kaip priešininką savo juodiems projektams ir planams. Visa tai kėsina išrauti iš žmogaus bet kokią ryšį su Dievu. Bandymas erodiškai nužudyti Dievą žmogaus širdyje šiandienę žmoniją privedė prie žmogaus nužudymo jo paties širdyje. Nusikaltimai žmogiškumui, mirties ideologijos inspiruojami bandymai su žmogumi, žmogžudysčių gausa aiškiai atskleidžia žmogaus nuvertinimo tragediją.

Dar baisnis už netikėjimą yra religinis abejingumas, apatija, apsileidimas. Ištisi mūsų miestai ir kaimai dvasiškai miršta užsidarę abejingume Dievui, Jėzui Kristui, bet kuriai religijai ir dvasingumui. Vieni užsiėmę savo darbais ir rūpesčiais, savo gerovės kūrimu, kiti įnirtingai stengiasi viską, kas dora, pamiršti paskandindami tai alkoholio okeane. Šiandien misionieriai, dvasininkai, lyg tie ieškantys Dievo išminčiai, susiduria su miestų abejingumu ir erodišku sarkazmu. Dievą daugelis laiko nenaudingą ir net žalingą, nes Jis neša sąžiningumą, atvirumą ir teisingumą. O tai visiškai nenaudinga korumpuotai egoistinei visuomenei. Dievo ieškoti lygiai taip pat sunku, kaip ir anuomet. Mūsų kultūra ne mažiau abejinga krikščionybei ir Bažnyčiai. Šiandienė kultūra yra stabmeldiška, kai pateikia religijai magijos, burtų ir sektų alternatyvą.

Trys išminčiai buvo „Dievo ieškotojai“. Jie nebijojo rizikos ir sunkumų Dievo ieškojimo kelyje. Labiau pasitikėjo „šviesa iš dangaus“ nei savo žmogiškoms jėgoms. Tikėjimui nėra per didelių nuotolių ir sunkumų, jis viską įveikia.

„Nusilenkite, karaliui, – šaukia šv. Bonaventūras. – Dievo Vaikeliui! Nusilenkite su pagarba, nes jis yra galingiausias Karalius. Nusilenkite tauriai ir padoriai, nes Jis yra išmintingiausiasis mokytojas. Nusilenkite su šventu džiaugsmu, nes Jis yra dosniausiasis Valdovas.“ Šis šventasis aiškiai nurodo, jog Dievo ieškojimo kelyje reikia išeiti iš savo egoizmo ir puikybės namų.

Dieve, tu kelrode žvaigžde per Tris Išminčius žmonijai apreiškei savo Sūnaus užgimimą, kad visas pasaulis ir visi amžiai pajustų Kalėdų išganymo džiaugsmą. Viešpatie, būdamas Pasaulio Šviesa, visada ir visur mums vadovauk savo tiesa ir išmintimi. Teikis mus, Tave jau tikėjimu pažįstančius, nuvesti ten, kur regėsime Tave visame dievystės žibėjime.

GĖRIS AUGA TIK PASĖTAS

Kristaus Krikštas (B)

Iz 42, 1–4. 6–7; Apd 10, 34–38; Mk 1, 7–11

Krikštas yra labai daug. Kai krikštijasi suaugęs žmogus, viskas būna apsvarstyta ir nutarta – noriu būti Dievo vaikas, noriu priklausyti tikinčiųjų į Dievą Bendrijai, noriu turėti krikščionišką vardą, noriu gyventi klausydamas Dievo, noriu gauti ir daugiau Dievo palaimos bei malonių. Krikštas tuomet būna pagrindinis posūkis žmogaus gyvenime: apsisprendimas, su kuo gyvensiu, paskui ką seksiu, kaip gyvensiu, ko tikiuosi pasiekti. Krikštas – tai noras būti švariam, laisvam nuo buvusių, visos žmonių giminės bendrų ir galimų nuodėmių. Krikštas yra esminis apsisprendimas už visa, kas teigiama gyvenime. Kai krikštijamas kūdikis, už jį tą sprendimą daro jo tėvai ir krikštatėviai – tikinčiųjų bendruomenės atstovai.

Tegu žino tėvai ir krikšto tėvai – kunigas kūdikį krikštija tik tada, kai tvirtai tikima, jog jie tikrai stengsis, kad šis kūdikis išaugtų geras žmogus ir tikras krikščionis.

Kartu krikštas yra be galo mažai: kaip aguonos grūdelis, kaip beveik neįžiūrimas grūdo daigelis, kaip kukliausia pradžių pradžia, kaip gražus tėvų troškimas savo vaikui palinkėti gerosios dalios, kaip gležni lapeliai ankstyvą pavasarį; dar bus šalnų, lietu ir vėtrų, bus kojų, pasiruošusių sutrypti, bus rankų, ištiestų išrauti.

Daugelio manymu, tikėjimas, Bažnyčia yra pasenę, atgyvenę ir nereikalingi. Bet tikintieji žino, kad tikėjimas suteikia prasmę kančiai ir džiaugsmui, palaiko varge ir moko pasidalyti gėrybėmis su neturinčiais. Tikėjimas padeda išlikti geram, kai aplinkui viskas virsta, keičiasi ir degraduoja.

Amžini dalykai visada išlieka tie patys. Ar jaunimui skaistumo ir doros nereikia? Ar ištikimybė ir tarpusavio meilė šeimoje yra atgyvenos? Ar ištikimybė savo pašaukimui, Dievui, tikėjimui ir tėvynei bevėtė?

Krikščionybė ragina, kad būtume geri, šviesūs, šventi. Tačiau žmonės dažnai teisinasi: „Ar nežinai, kokiomis sąlygomis gyvename, kokių darbelių prisižiūrime, kokių kalbų prisiklausom?“ Vargas mums, jei sąlygos ir aplinkybės mus valdo ir mums diktuoja, vargas, jei esame bailiai ir neįstengiamo gyventi savaip.

„Pirmas dalykas, kurį aš patarčiau, kad visi krikščionys pradėtų gyventi taip, kaip Jėzus. Antra, patarčiau savo religiją darbuose įgyvendinti nevartojant prievartos. Trečia – skatinčiau, kad būtų labiau pabrėžia-

ma artimo meilė, nes ji yra krikščionybės esmė ir siela“ (M. Gandhi).

Krikštas – tai Viešpaties Dvasios šviesa ir jėga. Jei supranti ir jauti, kad Dievas laimina ir veda, jei skiri, kas gera ir kas bloga, vadinasi, krikštas kaip skiepas prigijo ir įaugo.

Gėris auga tik pasėtas. Ir vaiką reikia mokyti nuo pat lopšio. Tikri dalykai perduodami iš kartos į kartą. Jei-gu tėvai patys neturi, tai nieko ir nepaliks. Tada pats Dievas turės mokyti, kartais net skaudžiai. Imperatorė Jekaterina paklausė Voltero: „Kaip man suvaldyti Lietuvą?“ Tas atsakė: „Atitrauk nuo tikėjimo ir doros, tuomet pati išnyks.“ Ar mums reikia tokios skaudžios pamokos?

Krikščionybė ne šiaip sau religija, ne Dievo pagarbimas, o gyvenimas su Dievu. Jo malonės reikia kaip žiburio tamsoje, Dievo palaimos reikia kaip geros rankos ant skaudančios galvos. Be Dievo viskas greitai apkarsta ir sieloje lieka dykuma. Tikėjimas – tai supratimas, kad viską, ką turiu, turiu iš Dievo malonės. Jei jis nebūtų davęs, kas būtų mano? Turto gal ir sukauptau, o išminties, gerumo, meilės, valios ir proto?

Nebuvo ištikimesnio ir šventesnio žmogaus už Joną Krikštytoją – o kokia pabaiga?! Nukirsdinta galva. Už ką, Dieve? Už ištikimybę ir už meilę!

Kiek kilnių, teisingų, geriausių žmonių baigė gyvenimą žiauriai nukankinti, ištremti, sušaudyti. Ir dabar: krauna tam, kuris neša! Kiti apkalba, numoja ranka, pasmerkia, kvailesniu laiko tą, kuris sąžiningesnis, darbštesnis, krikščioniškesnis. Geriausiems nesiseka, nors jie niekam blogo nėra padarę. Jie „kalti“ tik dėl to, kad gyvena savaip, gyvena tikėjimu.

Dievas mato ir viską žino. Kam gi Dievas duos nešti išganyto kryžių, jei ne savo Sūnui? Kam šiandien kryžių gali duoti, jei ne geriesiems, kantriesiems ir ištikimiesiems?! Per ką siųs ramybę, gerumą, švelnumą, kantrybę, jei ne per švelniusius, geruosius, tyruosius? Negi per tuos, kurie pilni ydų, neapykantos, pykčio? Kas gi praskaidrins ir sugrąžins viltį, jeigu ne ištikimieji?! Negi tamsūs, užsipylę akis, praradę žmoniškumą, kurie tik save myli, sau viso pasaulio turtų geidžia, išgelbės pasaulį?

Todėl Dievas siuntė Sūnų, negailėjo Jono Krikštytojo gyvybės ir šiandien reikalauja didelės ištikimybės iš tų, kuriuos labiausiai myli! Tik šitaip šimtininkui suvirpina sustingusią širdį, akliesiems praplėšia akis!

Mes turime parodyti, kad mumyse yra kažkas dieviška – Dvasia. Ne kūnas, ne prisitaikymas prie gyvenimo sąlygų ir aplinkybių paverčia mus tikrais žmonėmis, o Tiesa, gyvenimo principai. Todėl negalima plaukti pasroviui, negali žmogus žmogui būti vilkas.

Klaupiamės tam, kad prisikeltume. Ateiname prie altoriaus, kad būtume palaiminti ir apdovanoti galia gyventi dorą gyvenimą. Pirkai, vedei, pasistatei namą, tapai valdininku ar Seimo nariu – džiaukis, turėk, nau-dokis ir sąžiningai dirbk. Dievas neatims nei mylimųjų, nei žmonių, nei namų. Bet ar be Dievo viskas neapkaras, ar mylimieji netaps svetimi, šalti ir nemieli? Namai be tikėjimo yra kur kas liūdnesni nei stalas be duonos.

DIEVO TRAUKA

2 eilinis sekmadienis (B)

1 Sam 3, 3b–10. 19; 1 Kor 6, 13c–15a. 17–20; Jn 1, 35–42

„Ko ieškote?“ – šiais žodžiais Jėzus pirmiausia kreipėsi į būsimojus savo apaštalus. Tai esminis klausimas, kurį krikščionis privalo girdėti iš Viešpaties kiekviename savo gyvenimo žingsnyje. „Ko ieškote?“ – šis klausimas rodo mūsų pašaukimo šaknis. Atskleidžia tai, kas yra žmogaus širdyje ir kas skatina jį veikti. Žmogus savo gyvenime nuolat kažko ieško, kažko trokšta, vis yra neramus. Jeigu šiandien Jėzus mūsų paklaustų: „Ko ieškote?“, ar mums nebūtų sudėtinga atsakyti? Greičiausiai būtų sunku. Iš mūsų atsakymo Jėzus suprastų, ar einame teisingu, ar klaidingu gyvenimo keliu; pamatytų, ar mūsų širdyse nesislepia daug keistų, kontrastingų ir nuodėmingų troškimų. Viešpačiui pasidarytų aišku, kokie motyvai mus veda pirmyn. Juk Jėzus yra pasakęs: „Kur jūsų lobis, ten ir jūsų širdis“ (Lk 12, 34). Atspėjęs žmonių tikslus, jis sykį pasakė: „Jūs ieškote manęs ne todėl, kad esate matę ženklų, bet kad prisivalgėte duonos lig soties“ (Jn 6, 26).

Tragiškai baigiasi mūsų gyvenimas, jeigu ieškome tik savęs pačių, tik savo gerovės, pamiršdami mus supančių žmonių reikmes ir Dievo valią. Pasak prancūzų rašytojo Romeno Rolano: „Jei egoistiška gerovė – vienintelis gyvenimo tikslas, gyvenimas veikia tampa beprasmiškas.“ Žmogui labai svarbu žinoti, ko jis ieško, ko siekia gyvenime. Krikščionis privalo ieškoti Dievo: „Mokytojaui, kur gyveni?“

Žmogus pagal savo prigimtį ir pašaukimą yra religinė būtybė. Dievo troškimas yra įrašytas žmogaus širdy-

Sėkmės, džiaugsmo, laimės reikia, bet Dievo palaima reikalingiausia. Jeigu kuriam nors be Dievo geriau, tai jis arba nežino, kas yra gera, arba serga. O gal niekas nemokė. Jeigu vaikas kalbos negirdėtų, tai ir kalbėti neišmoktų.

Tikėjimas kaip ugnis: kūrenama dega, o nekūrenama užgesa arba rusena po pelenais. Tikėjimas gali ilgai glūdėti širdies gilumoje, kol koks nors vėjas, t. y. geras, šventas pavyzdys, tvirtas žodis, gera knyga, įpūs žarijas po pelenais. Reikia žodžių, kurie paragintų, uždegtų, sudrebintų žmogų. Reikia giesmės, kuri iki dangaus pakiltų. Reikia Dievo, kad būtų pripildyta žmogaus širdis, nes niekas kitas jos pasotinti negali.

je. Dievas nuolat traukia žmogų prie savęs, ir tik Jame žmogus suras tiesą ir laimę, kurių be paliovos ieško. Visi yra kviečiami į tą patį tikslą – Dievą. Ypač krikščionys yra pašaukti į visapusišką krikščionišką gyvenimą ir tobulą meilę. Visi yra pašaukti būti šventi: „Būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas“ (Mt 5, 48). Tikroji pažanga yra viso žmogaus pažanga. Svarbu išsiugdyti gebėjimą būti ištikimam savo pašaukimui, tai yra Dievo šaukimui. „Niekas negali ateiti pas mane, jei mane pasiuntęs Tėvas jo nepatraukia“ (Jn 6, 44).

Traukti ką nors reiškia suteikti jam tokį judėjimą, kurio daiktas pats iš savęs neturėjo. Štai, pavyzdžiui, ant žemės akmuo taip ir gulėtų, jei neatsirastų jį pakeliančios rankos. Panašiai yra su žmogaus širdimi, kuri iš prigimties yra linkusi prie žemiškų dalykų. Jei tad ji ima kilti aukštyne prie Dievo, vadinasi, kažkas ją ten traukia. Toji slaptoji jėga yra Dievo veikiančioji malonė, kuri mus traukia eiti paskui mūsų Išganytoją. Dažnai dvasiniuose dalykuose trauką link Dievo vadiname pašaukimu. Šv. Jonas Boskas sakė: „Jaunimui sakau, jog pats brangiausias perlas, kurį galime surasti, tai savo pašaukimo pažinimas.“

„Niekas negali ateiti pas mane, jei mane pasiuntęs Tėvas jo nepatraukia“ (Jn 6, 44). Tačiau čia labai svarbu, kad žmogus pasiduo-tų Dievo traukai iš meilės, visiškai savo valios pritarimu. Nes žmogus yra laisvas leistis traukiamas ar atmesti Viešpaties kvietimą. Apie atmetančiuosius Dievą Kristus kalbėjo: „Jei nebūčiau atėjęs ir jiems kalbėjęs, jiems kaltės nebūtų. O dabar jie neturi kuo pateisinti savo nuodėmės“ (Jn 15, 22). Kitoje vietoje Išganytojas šitaip sako: „Kas mane niekina

ir mano žodžių nepriima, tas jau turi savo teisėją: pats žodis, kurį aš kalbėjau, nuteis jį paskutiniąją dieną“ (Jn 12, 48).

Dievas pirmasis pašaukia žmogų. Nors žmogus ir pamiršta savo Kūrėją ar slepiasi nuo Jo veido, vaikosi savo stabų ar kaltina Dievą, kam jį apleido, gyvasis ir tikrasis Dievas nenuilstamai kviečia kiekvieną žmogų slėpiningai susitikti su Juo maldoje. Joje visada pirmas su meile kreipiasi ištikimasis Dievas, žmogaus kreipimasis visada tėra atsakymas. Žmogaus kilnumo svarbiausias pagrindas glūdi jo pašaukime bendrauti su Dievu. Karmelitė Edita Štein mokė, jog „kiekvieno iš mūsų vieta priklauso nuo mūsų pašaukimo. Pašaukimas neatrandamas išbandant įvairius gyvenimo kelius: pašaukimas atrandamas per malda“. Dievo traukimas uždeda žmogui trejopą pareigą: *tiesos pažinimą; meilę tiesai; darbų vaisingumą.*

Tiesos pažinimas. Negalima eiti prie Kristaus jo nepažįstant, todėl pirmutinis žingsnis yra tikėjimo tiesų priėmimas. Išganytojas, siųsdamas apaštalus, liepia pirmiausia skelbti Dievo žodį sakydamas: „Eikite į visą pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai. Kas įtikės ir pasikrikštys, bus išgelbėtas, o kas netikės, bus pasmerktas“ (Mk 16, 15).

Meilė tiesai. Fariziejai buvo girdėję Evangeliją, tačiau jos nepriėmė, nenuėjo paskui Kristų, nes neturėjo meilės tiesai. Toji tiesa smerkė jų piktus darbus, kurių jie nenorėjo atsižadėti, todėl Išganytojas ir nurodo netikė-

jimo priežastį kaip šviesos nekentimą: „Atėjo šviesa į pasaulį, bet žmonės labiau mylėjo tamsą nei šviesą, nes jų darbai buvo pikti. Kiekvienas nedorėlis neapkenčia šviesos ir neina į šviesą, kad jo darbai aikštėn neišeitų. O kas vykdo tiesą, tas eina į šviesą“ (Jn 3, 19–20). Kas nori eiti paskui Kristų, privalo mylėti tiesą.

Darbų vaisingumas. Tyra meilė veda prie darbų, meilė be darbų panaši į uolėtą žemę, kuri priima pasėtą grūdą, bet vaisiaus neužaugina. Geri darbai plaukia iš meilės ir savo ruožtu stiprina meilę. Žmonijos pašaukimas – padaryti matomą Dievo paveikslą. Visuomenė yra būtina žmogaus pašaukimui įgyvendinti. Ji privalo sudaryti galimybę kiekvienam savo nariui įgyvendinti savąjį pašaukimą.

Viešpatie, mus traukia prie savęs Tavo kūriniai, akį vilioja gamtos grožis, ausį malonina muzikos garsai, mus traukia tos gėrybės, kurių Tu, Dieve, pripildei visą žemę, iš Tavęs visas tas gražumas. Tačiau Tu nori, kad mes, pamatę Tavo kūriniuose Tavo grožio mažą dalelę, nesustotume vien tik prie kūrinių ir užsidegtume troškimu savo dvasia kilti aukštyn, nueiti pas Tave ir pamatyti visą Tavo grožį. Sustoję pusiaukelėje pasitenkiname tik žemišku grožiu ir turtais, tai didžiausia mūsų klaida, nutraukianti mūsų kelionę link Viešpaties valios vykdymo.

Taigi pasiduokime Dievo traukimui pažinti tiesą, ją mylėti ir stiprinti tikėjimą gerais darbais, tuomet nereikės abejoti savo išganymu.

DIEVO SIŪLOMA LAIMĖ

3 eilinis sekmadienis (B)

Jon 3, 1–5. 10; 1 Kor 7, 29–31; Mk 1, 14–20

Atsivertimas, šis žodis yra raktas, padedantis geriau suprasti šio sekmadienio Mišių skaitinių mintis. „Atėjo metas, prisiartino Dievo Karalystė. Atsiverskite ir tikėkite Evangelija!“ (Mk 1, 14–20).

Dievas nori, kad žmogus būtų laimingas, ir siūlo jam laimės kelią kaip atsivertimą ir tikėjimą Evangelija. Atsiversti tai reiškia palikti suklydimo kelią ir nukreipti savo žingsnius į gėrį ir tiesą. Taip pasielgė nineviečiai, kai pranašas Jona jiems išpranašavo miesto sunaikinimą dėl jų blogo elgesio. Panašiai pasielgė Petras, Andriejus, Jokūbas ir Jonas: Jėzaus pakviesti,

jie tuojau paliko tinklus ir nuėjo su juo. Bažnyčios gyvenime žmogaus krikštas yra pirmasis atsivertimas, tačiau Kristus kviečia ir pakrikštytuosius nuolat atsinaujinti per Atgailos ir Eucharistijos sakramentus, įsisąmoninti tikėjimo tiesas.

Jona – nineviečių atsivertimas. Čia autorius nori palyginimu parodyti, jog Dievo gailėstingumas apima visų rasių ir tautybių žmones. Jona yra vienas iš dvylikos mažųjų pranašų. Knyga, pavadinta jo vardu, ne jo parašyta. Ši knyga parašyta prabėgus 3 amžiams po Jonos ir aprašo scenas grynai įsivaizduotinai. Šiuo palyginimu norima pakeisti žydų tautos mąstymą, padėti suprasti, jog Dievas myli visus žmones ir išganymas apima visus, net labiausiai supagonėjusius. Turime pasiduoti Dievo nugalimi, idant atsiverstume.

Mes kaip Gerosios Naujienos pranašai norime būti kartu su juo teisingumo ir tiesos šaukliais.

1 Kor 7, 31 sakoma: „Šio pasaulio pavidalas praeina“, todėl apaštalas Paulius gyvai moko, jog širdis privalo būti laisva Viešpaties atėjimui. Pasaulis nori per prievartą įsiskverbti savais būdais, su savu mąstymu, savomis „vertybėmis“, kurių net vertybėmis nepavadinsi, nes dažnai tai būna žmogaus asmenybės griovimas. Tik Dievas yra absoliuti vertybė. Visa kita abstraktu ir reliatyvu. Tai nereiškia, jog reikia viską, kas žemiška, nuvertinti. Priešingai, natūralias, prigimtines vertybės privalome naudoti ir orientuoti į galutinį tikslą – Dievą. Tai reikia daryti kasdien, be jokios išimties.

Būtina atsiversti: pasaulis šiandien yra toli nuo Dievo valios vykdymo. Jis rūpinasi visur, kur tik įmanoma, kuo plačiau paskleisti savo nemoralumą. Pasaulis nori, jog gyvendami nuodėmingai, nužmogindami ir nuvertindami vyrą ir moterį, manytume, kad gyvename be nuodėmės ir mums nereikia jokio atsivertimo. Kodėl reikia atsiversti, jei pasaulio suklaidintas žmogus manosi gyvenęs teisingai? Štai čia ir yra didžiausia mūsų laikų drama.

Pasaulis jau seniai yra praradęs nuodėmės sąvoką. Sugedusio pasaulio atstovai šiandien lyg koridoje kaunasi dėl kiekvieno žmogaus sielos, idant ją suklaidintų ir moraliai pražudytų. Nors prabanga, kaip tokia, nėra nuodėmė ar blogis, tačiau ji neretai suklaidina žmogų, ir šis mano, jog jeigu materialiai gerai sekasi, tai ir sieloje viskas gerai. Tačiau taip nėra. Kaip ir narkotikai: vieniems jų reikia, kad sergančiam ligoniui skausmą numalšintų, kitiems, kad pabėgtų nuo gyvenimo realybės, nuo savęs pačių. Mano manymu, kiekvienas narkomanas yra labai savęs ir pasaulio išsigandęs žmogus. Šmeižtai ir apkalbos ypač plačiai paplito ir tapo socialiniu reiškiniu, dusinančiu žmonių gyvenimą. Koks siaubas apima matant, jog sprendžiant apie moralines normas jau galima balsuoti telefonų skambučiais!

Žmogus pats kuria savo moralę, ir toji moralė yra baisi. Jeigu dora ir moralė yra žmonių, o ne Dievo valios kūrinys, pražūtis jau ant slenksčio! Eiti nėra kur. Nėvė jau čia, pas mus.

Atsivertimas yra ir kaip atsakymas į Viešpaties kvietimą. Viešpats kviečia atsiversti, ir žmogus jam atsako atsivertimu, dėkingumu už tikėjimo dovaną. Mes matome, jog visų pirmiausia turi būti tikėjimas, jis eina pirmiau atsivertimo ir lydi atsivertimą per visą žmogaus gyvenimą. Atsivertimas be tikėjimo, kaip išpažintis be gailesčio ir noro taisyti – tuščias, bevaisis ir be ateities. Jėzaus laikais mokiniai rinkdavosi sau mokytojus – rabi. Kristus elgiasi priešingai, jis pats ieško mokinių, kviečia juos sekti jį: „Eikite paskui mane! Aš jus padarysiu žmonių žvejais.“

Mes daug kalbame apie atsivertimą, tačiau ne visada išsiaiškiname, kodėl reikia atsiversti. Į šį klausimą atsakymą duoda apaštalas Paulius: „Sakau jums, broliai: laikas trumpas! <...> Nes šio pasaulio pavidalas praeina“ (1 Kor 7, 29–31). Kitais žodžiais tariant, šio pasaulio sąžiningumas praeina, tik vienas Dievas lieka ištikimas žmogui. Žmogaus gyvenimas bėga į pabaigą o Dievas niekada nesikeičia. Jis stovi prie mūsų lopšio ir pasitinka mus prie karsto. Dievas visada pilnas meilės ir gailestingumo. Tad žmogaus atsivertimas yra gelbėjimasis nuo pražūties, nes, jei neatsiversime, visi pražūsime. Visi kiti atsivertimo motyvai yra šalutiniai, palyginti su Dievo gailestingumu, meile ir pavojumi žmogui amžinai pražūti.

Tikėjimas yra žmogaus atsakymas į Dievo apreiškimą, į jo tiesas ir valią. Yra Dievo tiesa, bet ne mūsų tiesa. Dievo tiesa yra visų objektyviausia, ir prie jos mes privalome derinti savo elgesį, bet ne Dievą prie mūsų. Viešpaties apreiškimas, surašytas Šv. Rašte, yra mūsų tikėjimo dogmų ir mūsų moralės šaltinis, ir niekas kitas. Šito mums nepripažinus, atsivertimas yra tik savęs ir kitų apgaudinėjimas.

Klauskime savęs, ar tikime Bažnyčios mokymu? Ar suderiname savo kasdienį elgesį su Bažnyčios mokymu tikėjimu ir morale? Metai po metų, amžius po amžiaus, tūkstantmetis po tūkstantmečio Jėzus Kristus be perstojo kviečia atsiversti. Ar trečias tūkstantmetis išgirs Kristų? Mokslas jau stebi tolimiausias galaktikas. Bet ar jis mato, jog prisiartino Dievo Karalystė, kuri nepakenčia melo ir klaidos? Jau nebeužtenka sekti Kristumi tik pačiam, asmeniškai. Šiandien laikas atsiversti angažuoti visuomenę, visą socialinę aplinką.

KOVA UŽ ŽMOGAUS IŠGELBĖJIMĄ

4 eilinis sekmadienis (B)

Ist 18 15–20; 1 Kor 7, 32–35; Mk 1, 21b–28

Žmogus, išgirdęs šėtono balsą ir juo patikėjęs, ėmė bijoti Dievo, nes tarp Dievo šventumo ir savo nuodėmingumo pamatė didelę bedugnę. Bet Dievas daugybę kartų tiesė ir tebetiesia žmogui gailestingumo, meilės ir tėviškumo tiltus. Deja, nuodėmė, atnešusi žmogui mirtį, kartu neša nepasitikėjimą ir prieššukumą Dievui. Žmogus mąsto: nusidėjau, todėl dabar teks užmokėti skaudžią kainą, Dievas mane sunaikins. Tačiau Dievas nesunaikina, priešingai, su didele meile atperka žmogų iš piktosios dvasios vergijos. Tik piktajai dvasiai labai norisi, kad žmogus Dievo bijotų, galvodamas, kad yra pasmerktas būti sunaikintas.

Nusidėjusiam žmogui būtina suvokti, jog jis atsidūrė blogio vergijoje. Viena iš galingiausių šėtono klastočių – jo pastangos įtikinti žmogų, kad nusidėdamas jis tampa laisvas. Kristus mus perspėja: „Iš tiesų, iš tiesų sakau jums: kiekvienas, kas daro nuodėmę, yra nuodėmės vergas“ (*Jn 8, 34*). Jėzus atidengė šėtono apgaulę: piktoji dvasia stengiasi įtikinti žmogų prieštarauti Dievui, bėgti, slėptis nuo Jo, nepasitikėti Dievu, ir taip nepastebėti, kad jau atsidūrė melo ir prievartos karalystėje. Vietoj saugumo, išplaukiančio iš Dievo, žmogus ima ieškoti saugumo jėgoje, turtuose, pripažinime. Tačiau visi šie pasaulio dalykai nesuteikia saugumo, priešingai, žmogus dar labiau jaučiasi nepasotintas, atsiveria egoizmo, priešiško, neapykantos ir karų vartai. Visas šis blogis šiandien labai gudriai sukuria gausias savo struktūras ir visiškai pavergia žmogų, apraizgo lyg kirminą kokone. Tačiau net ir tada padėtis nėra beviltiška: Kristus atėjo išvaduoti žmogaus iš šios vergystės, pirmiausia iš vidinės, o vėliau ir iš socialinės. Jėzaus darbas – išlaisvinti žmogaus širdį iš nuodėmės, iš egoizmo, iš nepasitikėjimo Dievu ir suteikti meilę ir pasitikėjimą Dievu, drąsą kovoti ir nugalėti blogį. Visa Jėzaus veikla nukreipta į žmogaus išlaisvinimą iš vergavimo blogio dvasiai. Jėzaus darbuose yra kažkas nepaprasto. Piktoji dvasia šaukia išsigandusi, jog atėjo tas, kuris gali ją sunaikinti. „Jeigu aš išvarau demonus Dievo Dvasios jėga, tai tikrai pas jus atėjo Dievo Karalystė“ (*Mt 12, 28*).

Išganytojas griaua blogio karalystę, naikindamas pačias blogio šaknis, kurios įsismelkė į žmogaus širdį. Kovą su blogio karalyste Kristus pradeda nuo kovos už žmogaus būties išgelbėjimą.

Šiandienis žmogus piktosios dvasios atžvilgiu yra labai skeptiškas. Kaip galima tikėti velniu šiandieniniame pasaulyje? Tai tiesiog Viduramžių prietarai... Tačiau šiandien žmogus, kaip niekad, tiki burtais, magija, horoskopais, visokiausiais prietarais. Piktajai dvasiai tai labai patinka, ji moka gerai užsimaskuoti. Tarsi dingsta iš aplinkos, kad žmonės nieko bijotų. XXI amžiuje mūsų laukia didelis pavojus ir rizika, kad mūsų tikėjimas praras gyvybingumą kasdieniame gyvenime ir pavirs nuobodžiu apeigų atlikimu, ritualizmu. Piktoji dvasia siekia, kad mūsų tikėjimas taptų nepajėgus pakeisti žmogaus galvosenos ir pasaulio klaidų. Tikėjimas, kuris nekeičia gyvenimo, nekeičia ekonominių, politinių santykių, yra netikras, klaidingas krikščioniškas tikėjimas. Autentiška krikščionybė ne tokia. Neužtenka tikėti: velnias taip pat tiki, gerai pažįsta Kristų, tačiau jis Kristaus nemyli ir Jo neklauso.

Šiandien daugelio žmonių namuose galime pamatyti velniūkščio ar raganaitės ant šluotos skulptūrelių. Atrodo, jog piktoji dvasia, pavaizduota su ragais ir uodega, yra tik etnografinis kūrinys, kurio vieta Antano Žmuidzinavičiaus muziejuje. Tačiau šio sekmadienio Evangelija mums nori priminti siaubingą tiesą – piktoji dvasia tikrai egzistuoja. Ji ir jos darbai kur kas baisesni negu liaudies meistrų išdrožta raguota būtybė. Šėtono gudri strategija, jis nori, kad žmonės jo egzistavimu netikėtų, laikytų jį pasakų herojumi. Jam to užteks žmogaus mąstysenai ir elgsenai sėkmingai užvaldyti.

Mieli tikintieji, kad ir kokios būtų mūsų nuodėmės ir klaidos, kad ir kokie nusikaltimai drebintų pasaulį, nenusiminkime ir nepraraskime vilties bei optimizmo. Remkimės į Viešpatį: tikrai Dievas gali išgydyti žmogaus giliausią esybę ir suteikti kokybiškai naują pradžią, duodamas jam naują širdį (*plg. Jer 31, 33; Ez 36, 26*).

Parengė mons. Artūras Jagelavičius

Vyskupų sinodo 3-iosios neeilinės generalinės asamblėjos „Pastoraciniai iššūkiai šeimai evangelizacijos kontekste“

RELATIO SYNODI

Ižanga

1. Susirinkęs apie popiežių Vyskupų sinodas mintimis krypsta į visas pasaulio šeimas su jų džiaugsmiais, rūpesčiais ir viltimis. Jis pirmiausia jaučia pareigą padėkoti Viešpačiui už dosnią ištikimybę, kuria daugelis krikščioniškųjų šeimų atsiliepia į savo pašaukimą bei užduotį. Jos tai daro kupinos džiaugsmo bei tikėjimo net ir tada, kai savo kaip šeimos kelyje susiduria su kliūtimis, nesupratingumu ir kančiomis. Per maldos vigiliją Šv. Petro aikštėje šeštadienį, 2014 m. spalio 4-ąją, rengiantis Sinodui šeimos klausimais popiežius Pranciškus paprastai ir konkrečiai priminė šeimos esminę svarbą kiekvieno žmogaus gyvenime: „Mūsų susibūrimas jau įvakarėjo. Tokiu metu mielai grįžtama namo, susirenkama prie stalo meilės, atlikto ir patirto gėrio, širdį sušildančių bei augti skatinančių susitikimų aplinkoje – tai lyg geras vynas, kuris žmogaus kasdienybėje leidžia pajusti neblėstančią šventę. Tai taip pat sunkiausia valanda tam, kuris sudužusių svajonių bei žlugusių planų prieblandoje jaučiasi visiškai vienišas. Kiek daug žmonių atsiduria nevilties, jausmo, kad esi paliktas likimo valiai, ar tiesiog pykčio aklavietėje! Daugybėje namų stokojama džiaugsmo vyno ir todėl gyvenimo skonio, paties gyvenimo išminties <...>. Ir vieniems, ir kitiems šiandien leisime prabilti mūsų malda, malda už visus.“

(taip – 175/ne – 1)

2. Būdama džiaugsmo ir išbandymų, stiprios meilės ir kartais pažeistų santykių vieta, šeima iš tiesų yra „žmogiškumo mokykla“ (plg. *Gaudium et spes*, 52). Mes labai jaučiame jos poreikį. Nepaisant daugybės ženklų, liudijančių šeimos institucijos krizę įvairiose „globalinio kaimo“ aplinkose, troškimas turėti šeimą tebėra gyvas, ypač tarp jaunuolių, ir tai skatina Bažnyčią, žmogiškumo žinovę, akinamą ištikimybės savo misijai, nenuilstamai ir su tvirtu įsitikinimu skelbti „šeimos Evangeliją“, kuri buvo patikėta jau su Dievo meilės apreiškimu Jėzuje Kristuje ir nenutrūkstamai perduodama Bažnyčios tėvų, dvasingumo meistrų ir Bažnyčios magisteriumo. Šeima Bažnyčiai turi ypatingą svarbą, todėl tuo metu, kai visi tikintieji kviečiami išeiti iš savęs, šeimai būtina iš naujo atrasti save kaip esminį evangelizacijos subjektą. Priešais akis turime daugelio šeimų misionieriškąjį liudijimą.

(taip – 179/ne – 0)

3. Romos vyskupas paragino Vyskupų sinodą savo neeilinėje generalinėje asamblėjoje spalį apmąstyti esmingai svarbią bei brangią šeimos tikrovę ir šias mintis pagilinti 2015 m. spalį vyksiančioje eilinėje generalinėje asamblėjoje bei per dvylika šiuos du įvykius skiriančių mėnesių. „Jau *convenire in unum* apie Romos vyskupą yra malonės įvykis, išreiškiantis vyskupų kolegialumą kelyje dvasinių ir pastoracinių išvalgų link“ (Popiežius Pranciškus. Kreipimasis 2014 m. spalio 4 d.): štai šitaip popiežius nusakė sinodinę patirtį, nurodydamas dvejopo įsiklausymo – įsiklausymo į Dievo ir žmonių istorijos ženklus laikantis iš to išplaukiančios dvigubos ir vienatinės ištikimybės – užduotį.

(taip – 178/ne – 1)

4. Atsižvelgdami į šią kalbą, savo apmąstymų ir pokalbių vaisius sutraukėme į šias tris dalis: klausymasis siekiant pažinti šiandienės šeimos sudėtingą tikrovę, nestokojančią šviesos ir šešėlių; žvilgsnis į Kristų siekiant iš naujo gaiviai bei entuziastingai apmąstyti tai, ką mums apie šeimos grožį, vaidmenį ir kilnumą sako Bažnyčios tikėjime perteikiamas apreiškimas; diskusija Viešpaties Jėzaus šviesoje siekiant išžvelgti būdus, kaip atnaujinti Bažnyčios ir visuomenės įsipareigojimą vyro ir moters santuoka grįstai šeimai.

(taip – 180/ne – 2)

PIRMA DALIS

Klausymasis: kontekstas ir iššūkiai šeimai

Socialinis kultūrinis kontekstas

5. Likdami ištikimi Kristaus mokymui, apžvelkime šiandienės šeimos sudėtingą tikrovę su jos šviesiomis bei tamsiomis pusėmis. Mintimis aprėpkime tėvus, senelius, brolius ir seseris, artimus ir tolimus giminaičius ir saitą, kuriuo kiekviena santuoka sujungia dvi šeimas. Antropologinė kultūrinė kaita šiandien daro poveikį visiems gyvenimo aspektams ir reikalauja analitinės bei diferencijuotos prieigos. Pirmiausia pabrėžtini teigiami aspektai – didesnė raiškos laisvė ir geresnis moters bei vaikų teisių pripažinimas, bent kai kuriuose regionuose. Tačiau, kita vertus, atsižvelgtina ir į didėjančią pavojų, kuris pasireiškia sustiprėjusiu individualizmu, iškreipiančiu šeimos saitus ir galop imančiu traktuoti šeimos narius kaip salas, kai kada įsigalint įsivaizdavimui, kad subjektas save statydina vadovaudamasis tik savo troškimais, tarsi būtų absoliutas. Padėtį dar labiau sunkina tikėjimo krizė, apėmusi daugelį katalikų ir dažnai sukelianti santuokos bei šeimos krizę.

(taip – 177/ne – 3)

6. Viena iš didžiausių šiandienės kultūros apraiškų yra vienatvė, kaip Dievo nebuvimo žmogaus gyvenime ir santykių trapumo vaisius. Be to, neretai šeimą prislegianti socialinė ekonominė tikrovė sukelia visuotinį bejėgiškumo jausmą. Pirmiausia tas pasakytina apie didėjančią skurdą ir tikrumo stoką darbo santykių srityje; tai kartais virsta tikru košmaru. Paminėtina ir pernelyg slegianti mokesčių našta, tikrai neskatinanti jaunų žmonių tuoktis. Dėl institucijų abejingumo ar per menko dėmesio šeimos dažnai jaučiasi paliktos likimo valiai. Visur akivaizdūs neigiami padariniai visuomeninei sąrangai – demografinė krizė, pedagoginiai sunkumai, nenoras priimti negimusią gyvybę, pagyvenusių žmonių laikymas našta, plintantis emocinis šaltumas, kartais vainikuojamas smurto. Valstybei tenka atsakomybė sukurti teises ir ekonomines sąlygas, laiduojančias jaunuoliams ateitį ir padedančias jiems sukurti šeimą.

(taip – 175/ne – 5)

7. Kai kurie kultūriniai ir religiniai kontekstai kelia ypatingus iššūkius. Vienose visuomenėse tebepraktikuojama poligamija, o kitose tradicinėse aplinkose – „santuokos etapais“ paprotys. Kitur tebegyvuoja priverstinių santuokų praktika. Šalyse, kuriose Katalikų Bažnyčios įtaka nedidelė, daug religiniu požiūriu mišrių santuokų, kai sutuoktiniai priklauso skirtingiems kultams; tokios santuokos kelia daug sunkumų teisinės formos, krikšto ir vaikų auklėjimo, taip pat pagarbos kitam tikėjimui požiūriu. Tokias santuokas lydi reliatyvizmo ar abejingumo pavojus, tačiau jos taip pat gali skatinti darniai sugyvenančių bendruomenių ekumeninę dvasią bei dialogą tarp religijų. Daug kur, ne tik Vakaruose, paplitęs bendras porų gyvenimas iki santuokos ar bendras gyvenimas neketinant suteikti partnerystei institucinio ryšio. Neretai santuokai ir šeimai grėsmę kelia civiliniai įstatymai. Dėl sekuliarizacijos daugelyje pasaulio kraštų smarkiai susilpnėjo sąsaja su Dievu ir tikėjimo visa visuomenė nebesilaiko.

(taip – 170/ne – 9)

8. Daug vaikų gimsta nesantuokinių, ypač kai kuriose šalyse, ir daugelis iš jų auga tik su vienu iš tėvų arba platesniame ar naujame šeimos kontekste. Gausėja skyrybų ir sprendimai neretai priimami vadovaujantis vien ekonomiais veiksniais. Vaikai paprastai būna tėvų ginčo objektu ir todėl tampa tikrosiomis šeimyninės nesantaikos aukomis. Tėvo dažnai – ne tik dėl ekonominių priežasčių – trūksta kaip tik tada, kai jo reikia atsakomybei už vaikus ir šeimą prisiimti. Toliau gintinas bei skatintinas moters kilnumas. Moteris šiandien daug kur tebėra diskriminacijos objektas, o į motinystės dovaną žvelgiama kaip į bausmę, užuot suvokus ją

kaip vertybę. Reikėtų nepamiršti ir plintančio smurto prieš moteris, kartais, deja, ir pačiose šeimose, taip pat kai kuriose kultūrose paplitęs žiaurus moters genitalijų žalojimas. Galiausiai vienas iš šiandienės visuomenės didžiausių pasipiktinamų keliančių ir itin iškrypusių reiškinių yra seksualinis vaikų išnaudojimas. Šeimos padėtis taip pat blogėja dėl visuomenę kamuojančio smurto, sukeliama karų, terorizmo ar organizuoto nusikalstamumo. Pirmiausia didžiuosiuose didmiesčiuose ir jų pakraščiuose plinta vadinamasis gatvės vaikų reiškinys. Dar vienas laiko ženklas yra migracija su jos visa našta šeimoms gyvenimui; šį reiškinį irgi būtina suvokti bei jo imtis.

(taip – 179/ne – 1)

Jausminio gyvenimo reikšmė

9. Susidūrę su anksčiau minėta visuomenine aplinka daug kur pasaulyje žmonės jaučia poreikį labiau rūpintis savo asmeniu, tirti savo vidų, darniau sugyventi su savo jausmais bei emocijomis, ieškoti kokybiškų emocinių santykių; tokie pagrįsti siekiai gali atverti troškimui įsipareigoti kurti dovanojimusi vienas kitam ir kūrybingu abipusiškumu grįstus atsakingus ir solidarius santykius, būdingus šeimai. Tačiau individualizmo pavojus ir pagunda gyventi savanaudiškai dideli. Bažnyčiai tenka užduotis padėti poroms bręsti emociškai bei jausmiškai skatinant dialogą, dorybes ir pasitikėjimą Dievo gailestingąja meile. Krikščioniškosios santuokos reikalavimas visiškai įsipareigoti gali būti stiprus priešnuodis nuo savanaudiško individualizmo pagundų.

(taip – 171/ne – 8)

10. Šiandieniam pasaulyje netrūksta kultūrinių tendencijų, propaguojančių be ribų jausminį gyvenimą bei skatinančių ištirti visas be išimties puses. Tad jausminio trapumo klausimas yra aktualus kaip niekada. Narcizinis, netvarus ir kintantis jausmingumas niekada nepadedą individui bręsti. Nerimą kelia tam tikras pornografijos ir prekybos kūnu plitimas, palengvintas piktnaudžiavimo internetu. Apgailėtina ir žmonių, priverstų užsiiminėti prostitucija, situacija. Tokioje aplinkoje poros kartais sutrinka, svyruoja ir sunkiai atranda būdus augti. Daugelis lieka užstrigę ankstyvosiose savo emocinio bei seksualinio gyvenimo stadijose. Porų santykių krizė destabilizuoja šeimą ir dėl atsiskyrimų bei skyrybų gali turėti rimtų padarinių suaugusiesiems, vaikams ir visai visuomenei, nes silpnina individus ir socialinius ryšius. Gimstamumo mažėjimas, sukeltas gimstamumui priešiškos mąstysenos ir pasaulinės reprodukcinės sveikatos politikos,

ne tik nebelaiduoja kartų pasikeitimo, bet ir ilgainiui sukelia ekonominio nuskurdimo ir pasitikėjimo ateitimi praradimo grėsmę. Gimstamumui smarkiai atsiliepė ir biotechnologijos vystymasis.

(taip – 174/ne – 8)

Iššūkiai pastoracijai

11. Šiame kontekste Bažnyčia jaučia būtinybę tarti tiesos ir vilties žodį. Pradėti turėtume nuo įsitikinimo, kad žmogus kyla iš Dievo, ir todėl apmąstymai, gebantys naujaip iškelti didžiuosius klausimus dėl žmogaus būties prasmės, gali kristi į derlingą žmonijos giliausių lūkesčių dirvą. Krikščioniškosios santuokos ir šeimos didžiosios vertybes atitinka paiešką, kiekvienai žmogiškajai egzistencijai būdingą net ir individualizmo bei hedonizmo paženklintoje epochoje. Būtina priimti žmones su jų konkrečiomis gyvenimo aplinkybėmis, paremti juos jų paieškose, padrašinti trokšti Dievo bei norėti priklausyti Bažnyčiai, taip pat ir tuos, kurie patyrė žlugimą ar yra keblioje situacijoje. Krikščioniškoji žinia visada apima gailestingumo ir tiesos, kurie Kristuje yra viena, tikrovę bei dinamiką.

(taip – 173/ne – 6)

ANTRA DALIS

Žvilgsnis į Kristų: šeimos Evangelija

Žvilgsnis į Jėzų ir dieviškoji pedagogika išganymo istorijoje

12. „Norint iš tiesų pasitikrinti savo žingsnius šiuolaikinių iššūkių srityje, esminė sąlyga yra tvirtai laikyti žvilgsnį nukreiptą į Jėzų Kristų, kontempliuoti ir adoruoti jo veidą <...>. Mat kaskart, kai grįžtame prie krikščioniškosios patirties versmės, atsiveria nauji keliai ir neįsivaizduotos galimybės“ (Popiežius Pranciškus. Kreipimasis 2014 m. spalio 4 d.). Jėzus į sutinkamus vyrus bei moteris žvelgdavo meiliai bei švelniai ir, skelbdamas Dievo karalystės mums keliamus reikalavimus, jų žingsnius lydėdavo vadovaudamasis tiesa, kantrumu bei gailestingumu.

(taip – 176/ne – 3)

13. Kadangi kūrinių tvarka orientuota į Kristų, būtina skirti, bet ne perskirti įvairius laipsnius, kuriais Dievas žmonijai perteikia savo sandoros malonę. Turint priešais akis dieviškąją pedagogiką, pagal kurią kūrinių tvarka laipsniškais etapais rutuliojasi atpirkimo link, būtina suvokti krikščioniškojo santuokos sakramento naujovę, tolydžiai susijusią su pradine prigimtinė san-

tuoka. Tada taps suprantamas Dievo išganomojo veikimo būdas ir kūriniuose, ir krikščioniškajame gyvenime. Kūriniuose: kadangi visa sukurta per Kristų ir jam (plg. *Kol 1, 16*), krikščionys „džiaugsmingai ir pagarbiai teiškelia aikštėn <...> glūdinčius dieviškojo žodžio pėdsakus. Taip teatreikia dėmesį į tautose vykstančius gilius pakitimus“ (*Ad gentes, 11*). Krikščionio gyvenime: kadangi tikintysis krikštu įtraukiamas į Bažnyčią tarpininkaujant namų Bažnyčiai, kuri yra šeima, jis įžengia į dinamišką procesą, „kuris vyksta pamažu, į visą asmeninį ir visuomeninį žmogaus gyvenimą palaipsniui įjungiant Dievo dovanas“ (*Familiaris consortio, 9*) per nuolatinę atsivertimą meilei, išgelbėjančiai iš nuodėmės ir dovanojančiai gyvenimo pilnatvę.

(taip – 174/ne – 7)

14. Pats Jėzus, nurodydamas pirmą planą žmogiškajai porai, patvirtina neišardomą vyro ir moters ryšį žodžiais: „Mozė leido jums atleisti savo žmonas dėl jūsų širdies kietumo. Bet pradžioje taip nebebuvo“ (*Mt 19, 8*). Santuokos neišardomumas („Ką tad Dievas sujungė, žmogus teneperskiria“, *Mt 19, 6*) laikytinas ne žmogui užkrautu „jungu“, bet dovana santuokos sujungtiems žmonėms. Šitaip Jėzus parodo, kad Dievo atlaidumas nuolatos lydi keliaujančius žmones, gydo sukietėjusias širdis, perkeičia jas malone ir per kryžių kreipia į jų pradą. Evangelijose aiškiai matyti paradigmatis Bažnyčiai Jėzaus pavyzdys. Jėzus prisimė šeimą, per Kanos vestuves davė pirmą ženklą, kaip pilnatvišką apreiškimą skelbė žinią apie santuokos reikšmę, atitinkančią pirmą planą Dievo planą (*Mt 19, 3*). Tačiau sykiu savo mokymą įgyvendino atskleisdamas tikrąją gailestingumo reikšmę. Tą aiškiai liudija susitikimai su samariete (*Jn 4, 1–30*) ir svetimautoja (*Jn 8, 1–11*); meilės nuodėmingiems žmonėms kupinas, Jėzus kaip atleidimo sąlygą nurodo gailestį ir atsivertimą („Eik ir daugiau nebensidėk.“).

(taip – 164/ne – 18)

Šeima dieviškajame plane

15. Jėzaus mokiniams palikti žodžiai apie amžinąjį gyvenimą apima mokymą apie santuoką ir šeimą. Toks Jėzaus mokymas leidžia mums Dievo planą santuokos ir šeimos atžvilgiu suskirstyti į tris etapus. Pačioje pradžioje yra pirmą planą šeima, Dievui kaip tvirtą šeimos pamatą įsteigus Adomo ir Ievos pirmą planą santuoką. Dievas ne tik sukūrė žmogų kaip vyrą ir moterį (*Pr 1, 27*), bet ir juos palaimino, kad jie būtų vaisingi ir daugintųsi (*Pr 1, 28*). Todėl „vyras palieka savo tėvą ir motiną, glaudžiasi prie savo žmonos, ir jie tampa vienu kūnu“ (*Pr 2, 24*). Ši vienybė buvo pažeista nuodėmės ir virto istorine santuokos forma Dievo tautoje, kuriai

Mozė suteikė galimybę skirtis (plg. *Ist* 24, 1 ir t.). Jėzaus laikais tai buvo įprastinė praktika. Tačiau jam atėjęs ir savo atperkamąja mirtimi sutaikinus nuodėmingą pasaulį, Mozės pradėta era pasibaigė.

(taip – 167/ne – 13)

16. Jėzus, visa sutaikinęs savyje, santuokai ir šeimai gražino pradinę formą (plg. *Mk* 10, 1–12). Kristus santuoką ir šeimą atpirko (plg. *Ef* 5, 21–32) ir atkūrė pagal Švenčiausiosios Trejybės paveikslą, pagal slėpinį, iš kurio kyla bet kuri meilė. Santuokinės sandoros, įsteigtos pačioje kūrinių pradžioje ir apreikštos išganymo istorijoje, prasmė pilnutinai apreiškiama Kristuje ir jo Bažnyčioje. Per Kristų santuoka ir šeima ir gauna malonę, būtiną Dievo meilei liudyti ir gyventi bendrystėje. Šeimos Evangelija reiškiasi pasaulio istorijoje nuo žmogaus sukūrimo pagal Dievo paveikslą (plg. *Pr* 1, 26–27) iki sandoros slėpinio atbaigimo Kristuje laikų pabaigoje Avinėlio vestuvių pokyliu (plg. *Apr* 19, 9; Jonas Paulius II. Katechezė apie žmogiškąją meilę).

(taip – 171/ne – 8)

Šeima Bažnyčios dokumentuose

17. „Šimtmečių tėkmėje Bažnyčia nuolatos mokė apie santuoką ir šeimą. Viena iškiliausių tokio magisteriumo apraiškų Vatikano II Susirinkimo pateikta pastoracinėje konstitucijoje *Gaudium et spes*, kurioje santuokos bei šeimos kilnumui skatinti paskirtas išsias skyrius (plg. *Gaudium et spes*, 47–52). Čia santuoka apibrėžiama kaip gyvenimo ir meilės bendruomenė (plg. *Gaudium et spes*, 48), parodant, kad šeimos centras yra meilė, ir sykiu tos meilės tiesą atskleidžiant įvairių redukcionizmo atmainų būdingų šiuolaikinei kultūrai, akivaizdoje. „Tikroji meilė tarp vyro ir moters“ (*Gaudium et spes*, 49) apima abipusį savęs dovanojimą vienas kitam bei pagal Dievo planą savin įjungia ir įtraukia seksualinį matmenį ir emociškumą (plg. *Gaudium et spes*, 48–49). Be to, *Gaudium et spes*, 48 pabrėžiama, kad sutuoktiniai šaknijasi Kristuje: Viešpats Kristus „ateina pas susituokusius krikščionis per Santuokos sakramentą“ ir atėjęs su jais pasilieka. Įsikūnydamas Jis prisiima žmogiškąją meilę, apvalo, atbaigia ją ir per savo Dvasią dovanoja sutuoktiniams gebėjimą ja gyventi visą jų gyvenimą pripildydamas tikėjimo, vilties ir meilės. Šitaip sutuoktiniai yra tartum pašventinami ir per jo malonę statydina Kristaus Kūną bei yra namų Bažnyčia (plg. *Lumen gentium*, 11). Todėl Bažnyčia, trokšdama pilnutinai supraci savo slėpinį, žvelgia į krikščioniškąją šeimą, kuri ji autentiškai parodo“ (*Instrumentum laboris*, 4).

(taip – 174/ne – 6)

18. „Tęsdamas Vatikano II Susirinkimo liniją, popiežiškasis magisteriumas mokymą apie santuoką ir šeimą pagilino. Ypač popiežius Paulius VI enciklikoje *Humanae vitae* aikštėn iškelė vidinį ryšį tarp santuokinės meilės ir gyvybės perdavimo. Šv. Jonas Paulius II ypatingą dėmesį šeimai skyrė savo katechezėse apie žmogiškąją meilę, Laiške šeimoms *Gratissimum sane* ir pirmiausia apaštališkajame paraginime *Familiaris consortio*. Šiuose dokumentuose popiežius šeimą apibūdino kaip „Bažnyčios kelią“ ir pateikė visapusišką požiūrį į vyro ir moters pašaukimą mylėti. Sykiu jis išdėstė pamatines šeimų pastoracijos bei šeimų gyvenimo visuomenėje gaires. Aptardamas santuokinę meilę (plg. *Familiaris consortio*, 13), jis pirmiausia nusako tai, kaip sutuoktiniai abipusėje meilėje gauna Kristaus Dvasios dovaną bei įgyvendina savo pašaukimą į šventumą“ (*Instrumentum laboris*, 5).

(taip – 175/ne – 5)

19. „Enciklikoje *Deus caritas est* popiežius Benediktas XVI toliau tęsė vyro ir moters meilės tiesos temą, iki galo atsiskleidžiančią tik nukryžiuoto Kristaus šviesoje (plg. *Deus caritas est*, 2). Jis pabrėžia: „Santuoka, besiremianti vienatine ir galutine meile, tampa Dievo santykio su žmogumi paveikslu, ir atvirkščiai: būdas, kuriuo myli Dievas, tampa žmogiškosios meilės matu“ (*Deus caritas est*, 11). Be to, enciklikoje *Caritas in veritate* pabrėžiama meilės kaip gyvenimo visuomenėje (plg. *Caritas in veritate*, 44), kur mokomasi bendrojo gėrio patirties, prado reikšmė“ (*Instrumentum laboris*, 6).

(taip – 176/ne – 5)

20. „Enciklikoje *Lumen fidei* popiežius Pranciškus, aptardamas ryšį tarp šeimos ir tikėjimo, rašo: „Susitikimas su Kristumi, leidimasis būti pagautam ir vedamam jo meilės išplečia gyvenimo horizontą ir suteikia jam tvirtą, žlugti neleidžiančią viltį. Tikėjimas nėra nedrašių žmonių priebėga, priešingai, jis gyvenimą išplečia, įgalina atrasti didį pašaukimą – pašaukimą mylėti ir laiduoja, kad ta meilė yra patikima, verta, kad jai save patikėtum, nes jos pagrindas – Dievo ištikimybė, tvirtesnė už visas mūsų silpnybes“ (*Lumen fidei*, 53)“ (*Instrumentum laboris*, 7).

taip – 178/ne – 3)

Santuokos neišardomumas ir bendro gyvenimo džiaugsmas

21. Savęs dovanojimas vienas kitam, neatsiejamas nuo sakramentinės santuokos, šaknijasi krikšto malonėje, pagrindžiančioje kiekvieno asmens pamatinę sandorą

su Kristumi Bažnyčioje. Vienas kitą priimdami ir lydimi Kristaus malonės, sutuoktiniai pažada visišką atsidavimą, ištikimybę ir atvirumą gyvybei. Dievo jiems dovanojamas dovanas jie laiko esminiais santuokos elementais ir rimtai traktuoja savo abipusį įsipareigojimą Jo vardu ir Bažnyčios akivaizdoje. Tikint tada įmanoma santuokos gėrybes priimti kaip pareigas, tinkamiau atliekamas padedant sakramento malonei. Dievas pašventina sutuoktinių meilę ir patvirtina jos nesuardomumą, padėdamas jiems gyventi ištikimybėje, atsidavimu vienas kitam bei atvirumu gyvybei. Todėl Bažnyčia sutuoktinius laiko visos šeimos, savo ruožtu žvelgiančios į Kristų, šerdimi.

(taip – 181/ne – 1)

22. Laikydamosis tos pačios perspektyvos, Vatikano II Susirinkimas perėmė apaštalu mokymą, kad visa kūrinija sukurta Kristuje ir Kristui (plg. *Kol 1, 16*), ir pareiškė branginantis prigimtine santuoką ir vertingus elementus, esančius kitose religijose (plg. *Nostra aetate, 2*) bei kultūrose, nepaisant jų ribotumo ir nepakankamumo (plg. *Redemptoris missio, 55*). „Žodžio pėdsakų“ buvimas kultūrose (plg. *Ad gentes, 11*) galėtų būti iš dalies taikomas ir daugelio kultūrų bei nekrikščionių santuokos bei šeimos tikrovei. Vertingų elementų yra ir už krikščioniškosios santuokos ribų, jei tik jie remiasi tvariu bei autentišku vyro ir moters santykiu; kad ir kaip būtų, juos laikome orientuotais į ją. Žvelgdama į tautų bei kultūrų išmintį, Bažnyčia pripažįsta, kad ir tokios šeimos yra būtinos ir vaisingos bendro gyvenimo pamatinės ląstelės.

(taip – 160/ne – 22)

Šeimos tiesa bei grožis ir gailėstingumas sužeistoms ir silpnoms šeimoms

23. Su dideliu džiaugsmu ir gilia paguoda Bažnyčia žvelgia į šeimas, kurios liko ištikimos Evangelijos mokymui. Ji dėkoja joms už liudijimą ir jas drąsina. Jų dėka neišardomos santuokos grožis ir amžina ištikimybė tampa įtikimais dalykais. Šeimoje, kurią galima vadinti „namų Bažnyčia“ (*Lumen gentium, 1*), bręsta pirmutinė bažnytinė žmonių bendrystė, kurioje per malonę atsispindi Švenčiausiosios Trejybės slėpinys, patirtis. „Čia išmokstama išvermingai ir su džiaugsmu dirbti, broliškai mylėti, didžiadvasiškai, net pakartotinai atleisti ir ypač garbinti Dievą malda ir savo gyvenimo atnaša“ (Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1657). Jos įstabus pavyzdys yra šventoji šeima iš Nazareto; jos mokykloje „suprantame, kodėl, norėdami sekti Evangelijos mokymu bei tapti Kristaus mokiniais, turime laikytis dvasinės drausmės“ (Popiežius

Paulius VI. Kalba Nazarete 1964 m. sausio 5 d.). Šeimos Evangelija taip pat maitina dar nesubrendusius grūdus ir turi atgaivinti nudžiūvusius medžius, kurių nevalia apleisti.

(taip – 169/ne – 10)

24. Kaip patikima mokytoja ir rūpestinga motina, Bažnyčia, suvokdama, kad pakrikštytiesiems nėra jokio kito santuokinio ryšio, išskyrus sakramentinį, ir kad kiekvienas jo sulaužymas prieštarauja Dievo valiai, sykiu žino, jog daugelis jos vaikų silpni ir sunkiai žengia tikėjimo keliu. „Todėl, nemeninant evangelinio idealo vertės, būtina gailėstingai ir kantriai lydėti galimais kasdien save statydinančio asmens augimo etapais. <...> Mažas žingsnelis didelio žmogiškojo ribotumo atvejais Dievui gali patikti labiau nei išoriškai teisinga gyvensena tų, kurie leidžia savo dienas nesutikdami rimtų sunkumų. Visus turi pasiekti Dievo išganomosios meilės, slėpiniai veikiančios kiekviename žmoguje nepaisant jo trūkumų ir klaidų, paguoda bei pasakata“ (*Evangelii gaudium, 44*).

(taip – 170/ne – 11)

25. Vykdydama vien civilinę santuoką sudariusių arba išsituokusių ir vėl susituokusių, arba tiesiog be santuokos kartu gyvenančių asmenų pastoraciją, Bažnyčia turi atskleisti malonės dieviškąją pedagogiką jų gyvenime ir padėti jiems suvokti Dievo plano pilnatvę. Sekdama Kristumi, kurio šviesa apšviečia kiekvieną (plg. *Jn 1, 9; Gaudium et spes, 22*), Bažnyčia su meile gręžiasi į netobulai dalyvaujančiuosius jos gyvenime. Ji pripažįsta, jog ir jų gyvenime veikia Dievo malonė, ir drąsina juos daryti gera, su meile rūpintis vienas kitu ir tarnauti bendruomenei, kurioje jie gyvena ir dirba.

(taip – 140/ne – 39)

26. Bažnyčia susirūpinusi žvelgia į daugelio jaunų žmonių nepasitikėjimą santuokiniu įsipareigojimu ir išgyvena dėl to, kad daugybė tikinčiųjų skubotai nusprendžia nutraukti prisiimtą ryšį ir užmegzti naują. Tokiems tikintiesiems, priklausantiems Bažnyčiai, būtinas gailėstingumo bei padaršinimo kupinas pastoracinis dėmesys, tinkamai įvertinant kiekvieną konkrečią situaciją. Jaunus žmones, kurie yra pakrikštyti, reikia padaršinti, kad jie nesvyruodami atsivertų turtingumui, kurį jų meilės planui siūlo Santuokos sakramentas, ir būtų sustiprinti Kristaus malonės bei galėtų visapusiškai dalyvauti Bažnyčios gyvenime.

(taip – 166/ne – 14)

27. Šia prasme naujas šiandienės šeimų pastoracijos matmuo yra dėmesys vyro ir moters civilinės santuokos tikrovei, tradicinėms santuokoms ir, laikantis prideramo įžvalgumo, bendrai gyvenančioms nesusituokusioms poroms. Jei sąjunga pakankamai sutvirtinta viešuoju saitų ir paženklinta didelės meilės, atsakomybės už atžalas, gebėjimo įveikti sunkumus, tai šitai gali būti pagrindas lydėti ją kelyje į Santuokos sakramentą. Tačiau labai dažnai bendrai gyventi apsisprendžiama neturint priešais akis galimų būsimų vedybų, neketinant susisaistyti instituciniu ryšiu.

(taip – 147/ne – 34)

28. Sekdama Kristaus gailestingumu, Bažnyčia turi dėmesingai ir rūpestingai lydėti savo silpniausiuosius vaikus, paženklintus sužeistos ir žlugusios meilės, stengdamasi grąžinti jiems pasitikėjimą ir viltį, panašiai kaip uosto švyturio ar fakelo šviesa padeda pasiklydusiems vėl surasti teisingą kryptį ar susiorientuoti audroje. Suvokiant, jog didžiausias gailestingumas yra su meile pasakyti tiesą, mums čia rūpi daugiau nei vien atjauta. Gailestinga meilė ne tik traukia ir vienija, bet ir perkeičia bei kelia aukštyn. Ji kviečia atsiversti. Taip suprantame ir Viešpaties nuostatą svetimautojos atžvilgiu: jis jos nepasmerkė, bet paragino ją daugiau nebe nusidėti (plg. *Jn 8, 1–11*).

(taip – 152/ne – 27)

TREČIA DALIS

Diskusija: pastoracinės perspektyvos

Skelbti šeimos Evangeliją įvairiuose šiandieniuose kontekstuose

29. Sinodinis dialogas stabtelėjo prie kelių svarbesnių pastoracinių dalykų, konkretizuoti patikėtinų paskiroms vietinėms Bažnyčioms bendrystėje *cum Petro et sub Petro*. Šeimos Evangelijos skelbimas yra naujajai evangelizacijai svarbus dalykas. Bažnyčia pašaukta tai daryti švelniai, kaip motina, ir aiškiai, kaip mokytoja (plg. *Ef 4, 15*), likdama ištikima gailestingai Kristaus kenozei. Tiesa žmogiškajame silpnume išikūnija ne jo teisti, bet jį išgelbėti (plg. *Jn 3, 16–17*).

(taip – 176/ne – 7)

30. Evangelizuoti yra visos Dievo tautos, kiekvieno pagal savo tarnybą ir charizmą, atsakomybė. Be džiugaus sutuoktinių ir šeimų, namų Bažnyčių, liudijimo skelbimui kyla pavojus – net jei jis ir teisingas – likti nesuprantamam ar paskęsti žodžių jūroje, būdingoje mūsų visuomenei (plg. *Novo millennio ineunte, 50*). Sinodo

tėvai nekart pabrėžė, kad katalikų šeimos Santuokos sakramento galia pašauktos pačios būti veikliais šeimų pastoracijos subjektais.

(taip – 178/ne – 2)

31. Esmingai svarbu bus pabrėžti malonės primatą ir, vadinasi, galimybes, Dvasios dovanojamas sakramentu. Būtina įgalinti patirti, kad šeimos Evangelija yra džiaugsmas, kurio prisipildo visų „širdys ir gyvenimas“, nes Kristuje esame išlaisvinti „iš nuodėmės, liūdesio, vidinės tuštumos ir vienatvės“ (*Evangelii gaudium, 1*). Turint galvoje palyginimą apie sėją (plg. *Mt 13, 3*), mūsų užduotis yra bendradarbiauti sėjant: visa kita – Dievo darbas. Taip pat nevalia užmiršti, kad Bažnyčia, skelbianti apie šeimą, yra prieštaravimo ženklas.

(taip – 175/ne – 4)

32. Todėl visai Bažnyčiai būtina atsiversti į misionieriavimą: negalima tenkintis grynai teoriniu skelbimu, atsietu nuo žmonių tikrųjų problemų. Niekada nevalia užmiršti, jog būtent tikėjimo krizė sukėlė santuokos bei šeimos krizę. Dėl to dažnai net nutrūko tėvų tikėjimo perdavimas vaikams. Stiprus tikėjimas neleidžia išivyrauti šeimą ir santuoką silpninančioms kultūrinėms pažiūroms.

(taip – 176/ne – 5)

33. Atsivertimas turi apimti ir kalbą, kad ši taptų veiksmingesnė. Skelbimas privalo leisti patirti, kad šeimos Evangelija atsiliepia į giliausius žmogaus asmens lūkesčius – į jo kilnumą ir visišką abipusiškumą, bendrystės bei vaisingumo įgyvendinimą. Svarbu ne tik pateikti normas, bet ir pasiūlyti vertybes, atsiliepančias į atitinkamą jų poreikį, šiandien aptinkamą net labiausiai sekuliarizuotose šalyse.

(taip – 175/ne – 7)

34. Dievo žodis yra šeimos gyvenimo ir dvasingumo šaltinis. Visa šeimų pastoracija turėtų leisti būti formuojama viduje ir ugdyti namų Bažnyčios narius maldingu ir bažnytiniu Šventojo Rašto skaitymu. Dievo žodis yra ne tik geroji naujiena privačiam asmens gyvenimui, bet ir sprendimo kriterijus bei šviesa, padedanti išvelgti įvairius iššūkius sutuoktiniams ir šeimai.

(taip – 180/ne – 1)

35. Sykiu daugelis Sinodo tėvų, nenutylėdami sunkumų, primygtinai pabrėžė pozityvesnę požiūrį į įvairią

religinę patirtį. Tokioje tautoms būdingoje didžiulėje religinėje ir kultūrinėje įvairovėje iš pradžių pravartu pasverti pozityvias galimybes, o jų šviesoje įvertinti ribas ir trūkumus.

(taip – 164/ne – 17)

36. Krikščioniškoji santuoka yra pašaukimas, prisiimamas tinkamai pasirengus tikėjimo kelionėje bei brandžiai apsisprendus ir nelaikytinas vien kultūrinės tradicijos dalyku ar socialiniu arba teisiniu reikalavimu. Todėl būtina išrutulioti būdus, įgalinančius asmenį ir porą lydėti taip, kad tikėjimo turinių perteikimas būtų susijęs su gyvenimo patirtimi, kurią siūlo visa bažnytinė bendruomenė.

(taip – 177/ne – 1)

37. Nekart buvo primintas poreikis radikaliai atnaujinti pastoracinę praktiką, šeimos Evangelijos šviesoje įveikiant tai praktikai vis dar būdingus individualistinius požiūrius. Todėl pabrėžta būtinybė atnaujinti kunigų, diakonų, katechetų ir kitų pastoracijos darbuotojų ugdymą labiau į tai įtraukiant pačias šeimas.

(taip – 175/ne – 2)

38. Panašiai pabrėžtas poreikis evangelizuoti atvirai smerkiant kultūrinius, socialinius, politinius ir ekonominius veiksnius, kurie trukdo autentiškam šeimos gyvenimui ir lemia diskriminaciją, skurdą, išstūmimą į paribį bei smurtą, tokius, kaip pernelyg didelė reikšmė, teikiama rinkos logikai. Todėl su socialinėmis struktūromis būtina plėtoti dialogą bei bendradarbiavimą ir skatinti bei palaikyti pasauliečius, įsitraukusius į veiklą, kaip kad krikščionys, kultūrinėje, socialinėje ir politinėje srityse.

(taip – 178/ne – 1)

Vesti sužadėtinius pasirengimo santuokai keliu

39. Sudėtinga socialinė tikrovė ir iššūkiai, kurių šeima šiandien pašaukta imtis, visą krikščionių bendruomenę verčia labiau stengtis rengiant sužadėtinius santuokai. Būtina priminti dorybių svarbą. Tarp jų skaisumas yra vertinga meilės tarp asmenų tikro augimo prielaida. Atsižvelgdami į tokį poreikį, Sinodo tėvai išvien pabrėžė būtinybę labiau įtraukti visą bendruomenę, pirmenybę teikiant pačios šeimos liudijimui, ir rengimą santuokai įkrikščioninimo metu, akcentuojant santuokos ryšį su Krikštu ir kitais sakramentais. Sykiu pabrėžtas konkrečių artimojo rengimo santuokai programų poreikis, tokių programų, kurios leistų auten-

tiškai patirti dalyvavimą bažnytiniame gyvenime bei pagilinti įvairius šeimos gyvenimo aspektus.

(taip – 176/ne – 4)

Lydėti pirmaisiais santuokinio gyvenimo metais

40. Pirmi santuokinio gyvenimo metai yra esmingai svarbus ir keblus laiko tarpsnis, per kurį poros geriau supranta santuokos iššūkį bei reikšmę. Iš to išplaukia pastoracinio lydėjimo po sakramento šventimo poreikis (plg. *Familiaris consortio*, III dalis). Labai svarbu, kad tokioje pastoracijoje dalyvautų patyrusių sutuoktinių poros. Vieta, kur patyrusios poros galėtų padėti jaunesnėms, galbūt talkinant asociacijoms, bažnytinėms sąjūdžiams ir naujosioms bendruomenėms, yra parapija. Sutuoktinius reikia skatinti laikytis pamatinės nuostatos priimti vaikus kaip didelę dovaną. Sykiu pabrėžtini tokie dalykai kaip šeimų dvasingumas, malda ir dalyvavimas sekmadieninėje Eucharistijoje. Poras būtina raginti reguliariai susitikti, kad jos puoselėtų dvasinio gyvenimo augimą bei solidarumą konkrečių gyvenimo iššūkių sukuryje. Liturgija, maldos gyvenimas ir Eucharistijos šventimas už šeimas, pirmiausia minint santuokos jubiliejus, buvo minėti kaip svarbūs veiksniai plėtojant evangelizaciją per šeimą.

(taip – 179/ne – 1)

Pastoracija, skirta bendrai gyvenantiems civilinėje santuokoje ar nesusituokus

41. Ir toliau skelbdamas bei skatindamas krikščioniškąją santuoką, Sinodas sykiu ragina pastoraciškai skirti daugelio žmonių, nebegyvenančių šia tikrove, situacijas. Svarbu užmegzti su tokiais žmonėmis dialogą ir jų gyvenime pabrėžti tuos elementus, kurie gali labiau atverti juos pilnatviškos santuokos Evangelijai. Ganytojams privalu atpažinti tai, kas padėtų puoselėti evangelizaciją ir žmogiškąją bei dvasinį augimą. Šiandienei pastoracijai būdingo naujojo jautrumo esmė yra suvokti tuos teigiamus elementus, kurie glūdi civilinėse santuokose ir, prideramai skiriant, bendrame gyvenime nesusituokus. Net ir visiškai aiškiai pabrėžiant krikščioniškąją žinią, sykiu reikėtų nurodyti konstruktyvius elementus tose situacijose, kurios tos žinios dar arba jau nebeatitinka.

(taip – 124/ne – 54)

42. Buvo pažymėta, kad daugelyje šalių „daugėja porų, bendrai gyvenančių *ad experimentum* be bažnytinės ar civilinės santuokos“ (*Instrumentum laboris*, 81). Kai kuriose šalyse tai vyksta tradicinėse santuokose, sutartose

tarp šeimų ir dažnai įgyvendinamose keliais etapais. Kitur priešingai, gausėja porų, po ilgo bendro gyvenimo nesusituokus prašančių bažnytinės santuokos. Kartu gyventi dažnai pasirenkama laikantis visuotinės mąstysenos, priešingos institucijoms bei galutiniams išsipareigojimams, tačiau taip pat ir tikintis egzistencinio saugumo (darbo ir stabilių pajamų). Galop faktinės sąjungos trečioje šalyse labai gausios ne todėl, kad atmetamos šeimos ir santuokos vertybės, bet pirmiausia dėl to, kad ten vedybos dėl visuomeninių priešasčių laikomos prabanga, kad į tokias faktines sąjungas žmonės stumia materialinis vargas.

(taip – 143/ne – 37)

43. Visų šių situacijų reikia imtis konstruktyviai mėginant paversti jas keliu į santuokos ir šeimos pilnatvę Evangelijos šviesoje. Priimti bei lydėti būtina kantriai ir jautriai. Svarbus autentiškų krikščioniškų šeimų kaip šeimų evangelizacijos subjektų patrauklus liudijimas.

(taip – 162/ne – 14)

Gydyti sužeistas šeimas (gyvenančius atskirai, iš naujo nesusituokusius išsituokusiuosius, vėl susituokusius išsituokusiuosius, šeimas su vienu iš tėvų)

44. Sunkumus savo santykiuose išgyvenantys sutuoktiniai turėtų turėti galimybę sulaukti Bažnyčios pagalbos ir lydėjimo. Artimo meilės pastoracija ir gailėstingumu siekiama vėl pastatyti asmenis ant kojų ir pataisyti jų santykius. Patyrimas rodo, kad didelis procentas santuokos krizių patenkinamai įveikiamas tinkamai suteikiant pagalbą ir sutaikinamosios malonės galia. Galėti atleisti ir patirti atleidimą yra pamatinė šeimos gyvenimo patirtis. Atleidimas vienas kitam sutuoktiniams leidžia patirti meilę, kuri amžina ir niekada nesibaigia (plg. 1 Kor 13, 8). Tačiau gavusiajam Dievo atleidimą kartais būna sunku pačiam sukaupti jėgų nuoširdžiam, žmogų atnaujinančiam atleidimui.

(taip – 171/ne – 7)

45. Sinode aiškiai išryškėjo drąsių pastoracinių sprendimų poreikis. Pabrėžtinai dar kartą patvirtindami ištikimybę šeimos Evangelijai ir pripažindami, kad separacijos ir skyrybos žaizda visada sukelia didelę kančią tai išgyvenantiems sutuoktiniams bei vaikams, Sinodo tėvai atkreipė dėmesį į naujų pastoracinių kryptų būtinybę atsižvelgiant į faktinę šeimų trapumo tikrovę bei suvokiant, jog separacija ir skyrybos dažnai veikia „išgyvenamos“ skausmingai nei pasirenkamos visiškai laisva valia. Ir asmeniniai, ir kultūriniai bei socialiniai ekonominiai veiksniai lemia situacijų įvai-

rovę. Todėl reikia skirti mokačio žvilgsnio, kurį siūlė šv. Jonas Paulius II (plg. *Familiaris consortio*, 84).

(taip – 165/ne – 15)

46. Kiekviena šeima pirmiausia išklaudytina pagarbiai ir su meile, tampant bendrakeleiviu, kaip kelyje į Emausą mokiniams tapo Kristus. Tokioms situacijoms ypač galioja popiežiaus Pranciškaus žodžiai: „Bažnyčia turėtų savo narius – kunigus, vienuolius ir pasauliečius – supažindinti su šiuo „lydėjimo menu“, kad visi nuolatos mokytųsi priešais šventąją kito žemę nusiauti sandalus (plg. Iš 3, 5). Pagarbiu ir atjautos kupinu, bet sykiu gydančiu, išlaisvinančiu bei bręsti krikščioniškuoju gyvenimu raginančiu žvilgsniu turime suteikti savo kelionei išganingą artumo ritmą“ (*Evangelii gaudium*, 169).

(taip – 171/ne – 8)

47. Norint lydėti atskirai gyvenančius sutuoktinius, išsituokusiuosius ir pamestuosius, būtinas ypatingas įžvalgumas. Pirmiausia priimtina ir gerbtina kančia, kuriuos be jų kaltės ištiko separacija ar skyrybos, kurie buvo pamesti arba dėl santuokos partnerio blogo elgesio priversti bendro gyvenimo atsisakyti. Atleisti už patirtą neteisą nėra paprasta, tačiau tokį kelią įgalina malonė. Iš čia išplaukia atleidimo bei tarpininkavimo pastoracijos per vyskupijose įsteigtus specializuotus išklaudytumo centrus poreikis. Panašiai nuolatos pabrėžtina būtinybė nuoširdžiai ir konstruktyviai rūpintis dėl separacijos ar skyrybų nukentėjusiais vaikais, kurie kiekvienu atveju yra situacijos nekaltos aukos. Jie neturi tapti „ginčo objektu“; priešingai, privalu ieškoti geriausių būdų šeimos suskilimo traumai įveikti bei įgalinti jų augimą, kiek išgalima, giedresnėje aplinkoje. Kiekvienu atveju Bažnyčiai privalu pabrėžti neteisingumą, labai dažnai išplaukiantį iš skyrybų situacijos. Ypatingas dėmesys skirtinas šeimų su vienu iš tėvų lydėjimui, ypač remtinoms moterims, kurios vienos yra atsakingos už namų ūkį ir vaikų auklėjimą.

(taip – 164/ne – 12)

48. Daug Sinodo tėvų pabrėžė būtinybę santuokos pripažinimo negaliojančia procesą padaryti prieinamesnį bei spartesnį ir galbūt visiškai nemokamą. Pateikti tokie pasiūlymai: atsisakyti antrosios instancijos patvirtinančių nuosprendžių būtinybės; sudaryti galimybę nuspręsti administraciniu būdu už tai atsakant vyskupijos vyskupui; supaprastinti procesą akivaizdaus negaliojimo atvejais. Kai kurie Sinodo tėvai vis dėlto tokiems pasiūlymams paprieštaravo, nes tai negarantuotą patikimo nuosprendžio. Pabrėžtina, kad visais šiais atvejais siekiama išsiaiškinti tiesą dėl santuokinio ryšio

galiojimo. Kiti pasiūlė Santuokos sakramento galiojimo atžvilgiu daugiau reikšmės skirti besituokiančių tikėjimui, tvirtai išlaikant nuostatą, kad tarp pakrikštytųjų visos galiojančios santuokos yra sakramentas.

(taip – 143/ne – 35)

49. Atsižvelgiant į daugelio reikštą reikalavimą procedūrą paspartinti, greta reikiamo kiekio pirmiausia tai užduočiai atsidedančių darbuotojų – dvasininkų ir pasauliečių – parengimo, taip pat buvo pabrėžta vyskupijos vyskupo atsakomybė. Jis galėtų savo vyskupijoje paskirti deramai parengtų konsultantų, nemokamai konsultuojančių poras dėl jų santuokos galiojimo. Šios užduoties galėtų imtis tarnyba ar kompetentingi asmenys (plg. *Dignitas connubii*, str. 113, 1).

(taip – 154/ne – 23)

50. Iš naujo nesusituokusius išsituokusiuosius, dažnai liudijančius santuokinę ištikimybę, reikia skatinti juos sustiprinančio maisto ieškoti Eucharistijoje. Vietinė bendruomenė ir ganytojai turėtų tokius žmones rūpestingai lydėti, ypač kai yra vaikų arba kai gyvenama dideliame skurde.

(taip – 169/ne – 8)

51. Rūpestingo įžvalgumo ir labai pagarbaus lydėjimo taip pat reikalauja vėl susituokusių išsituokusiuųjų situacija. Vengtina bet kokių kalbų bei nuostatų, kurias jie galėtų palaikyti diskriminuojančiomis. Vietoj to juos reikia raginti įsitraukti į bendruomenės gyvenimą. Toks rūpinimasis nereiškia, kad krikščionių bendruomenė susilpnina savo tikėjimą santuokos neišardomumu ar to liudijimą. Priešingai, kaip tik per tai reiškiasi jos artimo meilė.

(taip – 155/ne – 19)

52. Svarstyta galimybė leisti vėl susituokusiems išsituokusiesiems priimti Atgailos ir Eucharistijos sakramentus. Įvairūs Sinodo tėvai primygtinai reikalavo laikytis dabartinės tvarkos dėl esminės sąsajos tarp dalyvavimo Eucharistijoje bei bendrystės su Bažnyčia ir Bažnyčios mokymo apie santuokos neišardomumą. Kiti kalbėjo apie prileidimo prie Eucharistijos stalo išimtis – būtent kai kuriose ypatingose situacijose ir griežtai apibrėžtomis sąlygomis, pirmiausia negrįžtamais atvejais ir turint priešais akis moralines pareigas vaikams, kurie neteisingai kenčia. Pirma sakramento galimo priėmimo turėtų būti atgailos kelias, tenkantis vyskupo atsakomybei. Tačiau į šį klausimą dar reikia gilintis tiksliau apmąstant skirtumą tarp objektyvaus nuodėmės būvio ir švelninančių aplinkybių, nes „pa-

kaltinamumą ir atsakomybę gali sumažinti ir net panaikinti <...> psichinės ar socialinės priežastys“ (Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1735).

(taip – 104/ne – 74)

53. Kai kurie Sinodo tėvai buvo įsitikinę, kad vėl susituokę ar su partneriu bendrai gyvenantys išsituokusieji gali vaisingai dalyvauti dvasinėje Komunijoje. Kiti Sinodo tėvai tada iškėlė klausimą, kodėl jų tuomet negalima prileisti prie sakramentinės Komunijos. Siūlyta šią tematiką pagilinti ir išryškinti abiejų formų savitumą bei jų ryšį su santuokos teologija.

(taip – 112/ne – 64)

54. Sinodo tėvų kalbose nuolat išnirdavo problemos, susijusios su konfesiniu požiūriu mišriomis santuokomis. Dėl ortodoksų Bažnyčios skirtingos santuokinės tvarkos kai kuriuose kontekstuose kyla problemų, apmąstytinų ekumeninėje aplinkoje. Analogiškai tarpreliginio dialogo indėlis bus reikšmingas sutuoktinių, priklausančių skirtingoms religijoms, santuokoms.

(taip – 145/ne – 29)

Pastoracinis dėmesys homoseksualios orientacijos asmenims

55. Kai kuriose šeimose yra homoseksualios orientacijos asmenų. Šiuo atžvilgiu keltas klausimas, koks tokiais atvejais būtų tinkamas pastoracinis dėmesys remiantis tuo, ko moko Bažnyčia: „Nėra jokie pagrindo daryti analogijos, net tolimos, tarp homoseksualių sąjungų ir Dievo plano santuokos bei šeimos atžvilgiu.“ Vis dėlto homoseksualių polinkių turintys vyrai ir moterys priimtini pagarbiai ir jautriai. „Vengtina juos kaip nors neteisingai diskriminuoti“ (Tikėjimo mokymo kongregacija. Svarstymai dėl homoseksualių asmenų sąjungų teisinio pripažinimo planų, 4).

(taip – 118/ne – 62)

56. Visiškai nepriimtina tai, kad ganytojams šiuo klausimu daromas spaudimas, o tarptautinės organizacijos finansinę pagalbą neturtingoms šalims susieja su vienos lyties asmenų „santuokos“ įteisinimu įstatymais.

(taip – 159/ne – 21)

Gyvybės perdavimas ir gimstamumo mažėjimo iššūkis

57. Nesunku konstatuoti, kad plinta mąstysena, susiaurinanti gyvybės perdavimą taikantis prieš kintančių

individo ar poros planų. Prie gimstamumo mažėjimo, silpninančio socialinį tinklą, griaušančio santykius tarp kartų ir darančio žvilgsnį į ateitį netikrą, kartais esmingai prisideda ekonominiai veiksniai. Atvirumas gyvybei yra nuo santuokinės meilės neatsiejamas reikalavimas. Atsižvelgdama į tai, Bažnyčia remia šeimas, priimančias, auklėjančias ir meile apsupančias neįgalius vaikus.

(taip – 169/ne – 5)

58. Ir šioje srityje reikia pradėti nuo žmonių klausymosi ir pagrįsti besąlygiško atvirumo gyvybei, be kurios negali būti žmogaus pilnatviškos meilės, grožį ir tiesą. Tai gali suteikti pagrindą tinkamam mokymui apie atsakingos prokreacijos natūralius metodus. Ši padeda sutuoktiniams darniai ir sąmoningai įgyvendinti tarpusavio bendrystę visais matmenimis, įskaitant atsakingą tėvystę. Būtina iš naujo atrasti popiežiaus Pauliaus VI enciklikos *Humanae vitae* žinią, pabrėžiančią, jog morališkai įvertinant gimstamumo reguliavimo metodus būtina gerbti asmens kilnumą. Tėvų netekusių ar likimo valiai paliktų vaikų įvaikinimas yra ypatinga šeimos apaštalavimo forma (plg. *Apostolicam actuositatem*, III, 11). Magisteriumas į tai nekart atkreipė dėmesį ir tam ragino (plg. *Familiaris consortio*, III, II; *Evangelium vitae*, IV, 93). Apsisprendimu įsivaikinti ar globoti ypatingu būdu išreiškiamas santuokinės meilės vaisingumas – ir ne tik tada, kai santuoka paženklinta nevaisingumu. Tokiu apsisprendimu išpūdingai liudijama šeimos meilė. Jis leidžia paliudyti savo tikėjimą ir gražinti vaiko orumą tiems, kurie jo netekę.

(taip – 167/ne – 9)

59. Būtina padėti ir santuokoje gyventi meilės jausmais kaip brendimo keliu į vis didesnę kito priėmimą ir pilnatviškesnę savęs dovanojimą. Taigi būtina pasiūlyti lavinimo būdų, stiprinančių santuokinį gyvenimą, ir reikia pasauliečių, kurie lydėtų savo gyvu liudijimu. Labai naudingas pavyzdys yra ištikima ir gili, švelnumo ir pagarbos kupina, laikui bėgant augti gebanti ir savo konkrečiu atvirumu naujai gyvybei mus pranokstantį slėpinį patirti leidžianti meilė.

(taip – 172/ne – 5)

Auklėjimo iššūkis ir šeimos vaidmuo evangelizacijoje

60. Vienas iš šiandienai šeimai kylančių pagrindinių iššūkių neabejotinai yra auklėjimas. Tą iššūkį dar reiklesnį bei sudėtingesnį daro dabartinė kultūrinė tikrovė ir didelė žiniasklaidos įtaka. Būtina deramai atsižvelgti į reikalavimus ir lūkesčius šeimų, gebančių kasdienybė-

je būti augimo ir konkretaus bei esminio mūsų gyvenimą formuojančių dorybių perdavimo vietomis. Tai reiškia, kad tėvai turi turėti galimybę laisvai auklėti savo vaikus pagal savo įsitikinimus.

(taip – 174/ne – 4)

61. Įkrikščionindama per svetingas bendruomenes, Bažnyčia teikia šeimoms vertingą paspirtį. Ji kaip niekada privalo padėti tėvams auklėti vaikus ir normaliose, ir sudėtingose situacijose bei lydėti augančius vaikus ir jaunuolius. Tai darytina individualizuotais būdais, gebančiais perteikti pilnatvišką gyvenimo prasmę ir skatinti priimti sprendimus bei imtis atsakomybės Evangelijos šviesoje. Žmogiškumo ir gyvenimo troškulį savo švelnumu, gailestingumu ir motiniška meile gali numaldyti Marija, todėl jos šaukiasi šeimos ir Dievo tauta. Pastoracija ir marijiškasis pamaldumas yra geri išeities taškai šeimos Evangelijai skelbti.

(taip – 178/ne – 1)

Pabaiga

62. Pateikti apmąstymai yra sinodinio darbo, vykusio didelės laisvės ir įsiklausymo vienas į kitą dvasia, vaisius. Jais norėta iškelti klausimus ir nurodyti perspektyvas, kurios per metus iki Vyskupų sinodo eilinės generalinės asamblėjos, numatytos 2015 m. spalį ir skirtos šeimos pašaukimui bei misijai Bažnyčioje ir pasaulyje, turėtų būti subrandintos ir patikslintos apmąstymų vietinėse Bažnyčiose. Tai nėra nei priimti sprendimai, nei paprastos perspektyvos. Tačiau kolegiškas vyskupų darbas ir visos Dievo tautos įtraukimas, veikiant Šventajai Dvasiai ir vadovaujantis Šventosios Šeimos pavyzdžiu, gali mums padėti atrasti tiesos kelius į gailestingumą visiems. Popiežius Pranciškus to mums palinkėjo darbo pradžioje, pakviesdamas drąsiai tikėti ir nuolankiai bei nuoširdžiai priimti tiesą meilėje.

(taip – 169/ne – 8)

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Gruodžio 4 dieną Kaune vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo kardinolas A. J. Bačkis, arkivyskupas G. Grušas, S. Tamkevičius, P. López Quintana; vyskupai E. Bartulis, J. Boruta, J. Ivanauskas, K. Kėvalas, J. Matulaitis, R. Norvila, A. Poniškaitis, L. Virbalas, L. Vodopjanovas.

Plenarinį posėdį įžanginiu žodžiu pradėdamas apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkiv. Pedro López Quintana pasveikino susirinkusiuosius ir palinkėjo jiems gero darbo.

Toliau buvo formuojamos LVK struktūros. Ganytojai patvirtino ses. A. Venskauskaitę LVK Vienuolijų reikalų komisijos sekretore. Taip pat buvo patvirtinti LVK Jaunimo pastoracijos, Ryšių su Lenkijos Vyskupų konferencija, Ekumeninių reikalų, Socialinių reikalų bei Šeimos reikalų tarybų narių sąrašai.

LVK delegatu XIV generalinėje eilinėje Vyskupų sinodo asamblėjoje išrinktas kardinolas A. J. Bačkis, o substitutu – vysk. R. Norvila. Į Pasaulinį katalikiškojo švietimo kongresą, vyksiantį 2015 m. lapkričio 18–21 d. Romoje, LVK delegavo vysk. J. Ivanauską, o CCEE Universitetinės sielovados susitikime, kuris vyks 2015 m. balandžio 16–19 d. Lodzėje, Lietuvai atstovaus kun. P. Narijauskas. Nauju Popiežiškosios Šv. Kazimiero lietuvių kolegijos Romoje Priežiūros komisijos nariu išrinktas vysk. L. Virbalas. Kard. A. J. Bačkis išrinktas Lietuvos delegacijos Pasauliniame šeimų susitikime su popiežiumi, vyksiančiame 2015 m. rugsėjo 22–27 d., vadovu.

LVK Vienuolijų reikalų komisijos pirmininkas vysk. L. Vodopjanovas pristatė Pašvęstojo gyvenimo metų šventimo programą. 2015 m. sausio 17 d. Kaune rengiamas Lietuvos vienuolijų simpoziumas „Pašvęstasis gyvenimas šiandien Bažnyčioje“, o sausio 30 d. – Pašvęstųjų atgailos, pasninko ir permaldavimo diena. 2015 m. vasario 2 d. visose vyskupijose bus švenčiama Pašvęstųjų diena. Tų pačių metų birželio–liepos mėnesį vyks Lietuvos vienuolių piligriminė kelionė „Šv. Jono Pauliaus II keliais“. Vasaros pabaigoje, rugpjūčio 29 d., Kaune organizuojama atvira visuomenei šventė „Pašvęstasis gyvenimas šiandien“. Bendra šių metų užbaigimo šventė įvyks 2016 m. sausio 23 d., o 2016 m. vasario 2 d. jų iškilmingas uždarymas vyks kiekvienoje Lietuvos vyskupijoje. Posėdyje taip pat buvo apsvarstyti įvairūs su Pašvęstųjų metų šventimu susiję praktiniai klausimai.

Daugėjant užsienyje gyvenančių lietuvių, į vyskupijas ir parapijas vis dažniau kreipiamasi su prašymais išduoti įvairius dokumentus. Susirinę į posėdį vyskupai patvirtino naują Krikšto liudijimą lietuvių ir lotynų kalbomis, kuris tiks siųsti į užsienį. Posėdžio metu vyskupai buvo supažindinti su pirmaisiais Darbo grupės santuokai reikalingiems dokumentams suvienodinti veiklos rezultatais. Nutarta toliau tobulinti ir tikslinti dokumentų sąrašą, suderinant vartojamą terminologiją su Lietuvoje priimta kanonų teisės terminija.

Kitas Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis bus surengtas 2015 m. kovo 12 d. Vilniuje.

-lvks-

Šventimai ir skyrimai

Gruodžio 6 d. Kauno Šv. Jurgio Kankinio pranciškonų bažnyčioje broliui pranciškonui **Rolandui Taučiui** OFM diakonystės šventimus suteikė Telšių vyskupas augziliaras Linas Vodopjanovas OFM. Kartu su juo iškilmingas šv. Mišias koncelebravo Mažesniųjų brolių ordino Šv. Kazimiero provincijos ministras Astijus Kungys OFM, vice-ministras Algirdas Malakauskis OFM ir dar daug kunigų pranciškonų, suvažiavusių į šventę iš skirtingų vienuolynų. Rolandas Taučius gimė 1980 m. Skuode. 2007 m. įstojo į Mažesniųjų brolių ordiną, 2013 m. baigė Kauno kunigų seminariją, o 2014 m. rugsėjo 17 dieną, per šv. Pranciškaus stigmų minėjimą, davė amžinuosius įžadus.

-bernardinai.lt-

Gruodžio 7 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ Kauno kunigų seminarijos trečiojo kurso klierikams **Vincentui Lizdeniui** bei **Emiliui Vasiliauskui** suteikė kandidatų į diakono bei kunigo tarnystę skyrimus, o to paties kurso klierikui br. **Laimonui Mituzui** PNB – lektorius skyrimus. Lektorius skyrimai taip pat suteikti ir šešioms vyrams, kurie rengiasi nuolatinio diakono tarnystei.

-kks-

Paminėta vienuolyno sukaktis

Lapkričio 28 d. iškilmingai paminėta Kauno seserų benediktinių vienuolyno 390 metų sukaktis. Į šventę susirinko vienuolyno geradariai, bičiuliai, broliai benediktinai, Bažnyčios ir valdžios atstovai. Šv. Mišiomis prasidėjęs vakaras iš Šv. Mikalojaus bažnyčios persikėlė į Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Didžiąją aula. Po vienuolijos įsikūrimo ir gyvavimo istorijos peržvalgos, seserų benediktinių bendruomenės ir veiklos pristatymo auloje skambėjo dainos, vėliau šurmuliavo šventinė agapė.

Šv. Mišiose, kurioms vadovavo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ,

dėkoti Dievui už ilgą vienuolyno amžių ir prašyti palaimos ateičiai susirinko dar dešimtis kunigų bei pilna bažnyčia tikinčiųjų. Pamokslu metu arkivyskupas išsamiai apžvelgė ketvirtą šimtmetį gyvuojančio vienuolyno istoriją, priminė sunkius jo etapus ir džiaugėsi dabartimi. VDU Didžiojoje auloje skambant giesmei, šventė pradėta seserų benediktinių procesija. Renginio vedėjai Dalia Michelevičiūtė ir Kęstutis Ignatavičius įkūnijo XVII a. LDK didikus Sofiją ir Andriejų Skorulskius. Fundatoriaus Jeruzalės kavalieriaus A. Skorulskio dėka Kaune įsikūrė seserys benediktinės. 1627 m. iš Nesvyžiaus benediktinių abatijos pakviestos devynios vienuolės apsigyveno mažame mediniame namelyje netoli bažnyčios. Renginyje, trimito garsams palydint, perskaitytas fundacijos raštas.

Šventę tęsė pačių seserų parengta programa ir prie vienuolyno susikūrusių bendruomenių pasirodymai. Ses. Gabrielė pristatė įdomias vienuolyno praeities detales, XVII a. vienuoliniams drabužiais apsirengusi ses. Emanuelė inscenizavo pirmąją Kauno seserų benediktinių vienuolyno abatę, A. Skorulskio dukterį, ses. Eufemiją. Apie dabartinę vienuolyno situaciją ir sielovadą papasakojo ses. Agnietė. Seseris jubiliejaus proga dainomis sveikino prie vienuolyno įsikūręs jaunimo choras „Švieselės“, bendruomenė „Teofiliai“, žodį tarė Savivaldos ir bendruomenių plėtojimo komiteto pirmininkas Gediminas Žukauskas ir Palendrių Šv. Benedikto vienuolyno prioras t. Kazimieras Milaševičius OSB.

Vakaro svečiai buvo apdovanoti specialiai jubiliejaus proga išleistomis knygelėmis „Šventojo Benedikto novena“ su šv. Mikalojaus antspaudu ir pakviesti pasivaikšinti bei pabendrauti agapėje.

-dk-

Šeimos metų renginys „Kad jūsų džiaugsmui nieko netrūktų“

Lapkričio 22 d. Panevėžyje vyko šventinis Šeimos metų renginys „Kad jūsų

Pašvęstojo gyvenimo metų atidarymas Lietuvos vyskupijose

Pirmąjį advento sekmadienį prasidėjo visoje Bažnyčioje švenčiami Pašvęstojo gyvenimo metai. Šių metų pradžia buvo švenčiama ir Lietuvos vyskupijų katedrose.

Lapkričio 29 d. Pašvęstojo gyvenimo metų atidarymo iškilmės Šiaulių katedroje prasidėjo šv. Mišiomis. Pradžioje vyskupas pasveikino koncelebracijoje dalyvaujančius Kryžių kalno pranciškonų vienuolyno gvardijoną brolių Ramūną Mizgirį OFM ir Šiaulių Šv. Ignaco Lojolos bažnyčios rektorių tėvą Stasį Kazėną SJ, visas seseris vienuoles ir pasauliečius. Džiaugdamosis visų dalyvavimu vyskupas E. Bartulis pacitavo popiežiaus Pranciškaus žodžius: „Norėjau pasakyti jums vieną žodį, ir tas žodis yra *džiaugsmas*. Ten, kur yra pašvęstųjų, ten visada pilna džiaugsmo!“ Homilijoje brolis Ramūnas praskleidė atsiskyrėlių ir pirmųjų vienuolių gyvenimą, paminėjo šv. Benediktą, šv. Teresę Avilietę, šv. Ignacą Lojolą ir daugybę kitų šventųjų vienuolių, be kurių Bažnyčios gyvenimas būtų buvęs skurdesnis. Šv. Mišių pabaigoje vyskupas prieš palaiminimą kartu su visais šv. Mišių dalyviais sukalbėjo popiežiaus Pranciškaus maldą už pašvęstąjį gyvenimą. Po vyskupo palaiminimo visi sugiedojo *Salve Regina*.

Tą pačią dieną Pašvęstojo gyvenimo metai pradėti ir Telšiuose. Kartu vyko katalikiško jaunimo, susirinkusio iš visos Telšių vyskupijos, dvasinio atsinaujinimo diena. Telšių Žemaitės dramos teatre konferenciją popiežiaus Pranciškaus maldą už pašvęstojo gyvenimo narius pradėjo, visus susirinkusius pasveikino ir gero konferencijos darbo palinkėjo Telšių vyskupo augziliaras vyskupas Linas Vodopjanovas OFM. Pranešimą apie vienuolynų pradžią, raidą, istoriją Lietuvoje ir pašvęstųjų gyvenimą šiandien bei jų misiją ir užduotis praeityje skaitė Lietuvos moterų vienuolių aukštesniųjų vyresniųjų konferencijos pirmininkė ses. Asta Venskauskaitė ACJ. Šiandien Lietuvoje veikia 41 vienuolių moterų ir 13 vienuolių vyrų kongregacijų. Moterų vienuolių bendras skaičius apie 650, o vyrų apie 140 narių. Pranešėja kalbėjo apie šių naujų liturginių – Pašvęstojo gyvenimo metų prasmę, esmę ir svarbumą. Po šio pranešimo į Teatro salę susirinkusiam gausiam būriui jaunimo Kretingos parapijos klebonas kun. br. Antanas Blužas OFM išsamiai pristatė Pašvęstojo gyvenimo metams skirtą simboliką ir paaiškino šių metų paskelbimo priežastis, tikslus ir uždavinius. Kun. br. Algis Malakauskis OFM analizavo šventumo sampratą. Po pranešimų Dramos teatro salėje jaunimas žiūrėjo Tauragės Švč. Trejybės parapijos jaunimo pastatytą spektaklį „Šv. Agnietė“ (spektaklio režisierė Onutė Biknerienė).

Telšių katedroje 12 val. aukotoms iškilmingoms šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupijos vyskupas Jonas Boruta SJ, koncelebravo jo augziliaras vyskupas Linas Vodopjanovas OFM, Telšių vyskupijos teritorijoje esančių vienuolynų vienuoliai kunigai, Telšių vyskupijos kurijos atstovai, Telšių kunigų seminarijos vadovai, meldėsi seserys vienuolės, seminaristai, pasauliečiai. Šv. Mišių metu giedojo Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės parapijos grigališkojo choralo grupė, vadovaujama Vidmanto Budreckio.

Šv. Mišių pradžioje Telšių vyskupijos vyskupas pasveikino visus ir pristatė bažnyčias, kurias lankydami ir įvykdę nustatytas sąlygas tikintieji per visus šiuos metus galės laimėti visuotinius atlaidus. Sakydamas pamokslą Telšių vyskupo augziliaras vysk. L. Vodopjanovas OFM išryškino pašauktojo vienuoliniam gyvenimui užduotis šių dienų pasaulyje. Drąsino pasitikėti Viešpačiu ir sekti jį vykdant duotus įžadus. Vyskupas pabrėžė vienuolio tapatybės svarbą išliekant Kristaus atspindžiu pasaulyje.

Po šv. Mišių vienuoliai, vienuolės, kunigai ir seminaristai rinkosi į Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminariją, kur buvo surengta šventinė agapė. Šiuo metu Telšių vyskupijos teritorijoje veikia šios vienuolijos: Pakutėnuose, Kretingoje ir Klaipėdoje – Mažesniųjų brolių ordinas (pranciškoniškai), Mažesniųjų brolių konventualų ordinas Klaipėdoje, Motinos Teresės seserys (MC), Švč. Širdies seserys pranciškonės misionierės (FMSC), Šv. Klaros seserys (OSC) ir Nepaliaujamos Pagalbos seserys – Kretingoje, Marijos Širdies dukterys Palangoje ir Marijos Tarnaitės – Šilalėje ir Palangoje.

Tuo pat metu jaunimui po spektaklio Telšių dramos teatre buvo pristatyta Lietuvos jaunimo dienų 2015 m. Alytuje programa, atskiras temines grupes vedė seserys ir broliai vienuoliai. Po teminių susitikimų jaunimas rinkosi į Telšių vyskupijos katedrą, kur vyko Švč. Sakramento adoracija, Susitaikinimo pamaldos, teiktas Atgailos sakramentas. 18 val. Telšių vyskupijos katedroje jaunimui skirtoms šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupijos vyskupas J. Boruta SJ, koncertavo Telšių vyskupijos jaunimo centro direktorius kun. Viktoras Daujotis, už jaunimo pastoraciją dekanatuose atsakingi kunigai, kiti atvykę dvasininkai. Sakydamas pamokslą Telšių vyskupijos ganytojas kvietė atsakingai ruošti Kalėdoms, išlaikyti santūrumą, o kartu ir jaunatvišką džiaugsmą.

Lapkričio 30 d. Pašvęstojo gyvenimo metų atidarymo proga Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo mažojoje bazilikoje šv. Mišias aukojo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC, Šv. arkangelo Mykolo parapijos klebonas kun. Andrius Šidlauskas MIC, kun. Jan Mikolaj Rokosz MIC, kun. Jan Kosmowski MIC ir kun. Jonas Katulis SJ.

Šv. Mišių pradžioje vysk. R. Norvila pasveikino pašvęstojo gyvenimo narius – vienuolius ir vienuoles, tretininkus, Pasišventusių našlių asociacijos nares bei visus, kurie mąsto apie pašvęstojo gyvenimo kelią, ir kiekvieną šv. Mišių dalyvį pakvietė melstis už juos. Pamokslo metu ganytojas ragino pamąstyti apie pašvęstojo gyvenimo kilmę, tarnystės svarbą ir prasmę, priminė, kad nepriklausomai nuo to, ar pašvęstojo gyvenimo atstovas tarnauja savo krašte, ar toli nuo tėvynės, jis savo laikų žmogui liudija, kad Dievas yra žmogaus gyvenimą perkeisti galinti meilė. Kuo pasaulyje mažiau tikėjimo, tuo pašvęstojo gyvenimo narių liudijimas svarbesnis. Baigdamas pamokslą vysk. R. Norvila linkėjo nebijoti džiaugtis, liudyti, išpažinti Kristų. Po šv. Mišių visi pašvęstojo gyvenimo nariai Pastoracijos centre klausėsi kun. Jan Mikolaj Rokosz MIC konferencijos.

Lapkričio 30 d. Panevėžio vyskupijos kurijoje apie iššūkius šių dienų vienuoliams konferenciją skaitė dominikonas t. Pijus Eglinas OP. Lektorius pakvietė į iššūkius pažvelgti iš visai netikėto taško, iš krikščioniško tikėjimo pozicijos. Krikščionišką tikėjimą realizuojame jį švęsdami – liturgijoje, tarnaudami – atlikdami tikėjimo darbus (*diakonia*) ir liudydami (*martyria*). Iššūkis vienuoliams liturgijoje, anot lektoriaus, yra mažiausiai „avarinės būklės“, nes kiekviena vienuolija turi savo dvasingumą, regulą, malda. *Diakonia* iššūkis taip pat gan stabilus, dauguma vienuolių, nors ir pavargę, bet tarnystę atlieka su meile. Tačiau *martyria* yra vienas iš didžiausių iššūkių šių dienų vienuoliams. Pažodžiui *martyria* reiškia kankinystę, nes kankinys yra liudytojas: negalėjimas atsakyti Jėzaus, tai ir yra tikroji kankinystė, taigi ir liudijimas. Anot t. Pijaus, tikėjimo liudijimas arba yra, arba jo nėra. Popiežiaus Pranciškaus raginimas, kad Bažnyčia būtų misijinė, liudijanti, ne vienam pašvęstajam gali sukelti kaltės jausmą. Daugelio liudijimas yra suprantamas kaip kalbėjimas ar išėjimas į gatves su gitara. Tikras krikščionis atpažįstamas iš liudijimo, o ne pagal liturgiją ar *diakonia*. Tikėjimas remiasi patirtimi, degančia širdimi Viešpačiui. Tad

džiaugsmui nieko netrūktų“. 11 val. Panevėžio vysk. Lionginas Virbalas SJ, vysk. emer. Jonas Kauneckas ir keturi kunigai – Panevėžio Švč. Trejybės bažnyčios rektorius kun. Simas Maksvytis, Pasvalio kleb. kun. Albertas Kapseravičius, Krekenavos kleb. kun. dr. Gediminas Jankūnas, Joniškėlio adm. kun. Ričardas Banyš – aukojo šv. Mišias Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje. Bažnyčia buvo pilnutėlė tikinčiųjų, šeimų su vaikais iš visų devynių vyskupijos dekanatų. Giedojo Ramygalos Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios vaikų choras, vadovaujamas vargonininko Manto Masioko.

Per pamokslą vysk. emer. Jonas Kauneckas kalbėdamas apie Šventosios Šeimos – Juozapo, Marijos ir Jėzaus – pavyzdį išryškino būtinybę laikyti širdyje berniuko Jėzaus tėvams pasakytus žodžius: „Argi nežinojote, kad man reikia būti savo Tėvo reikaluose?!“ Būti dangiškojo Tėvo reikaluose, būti maldoje – tai yra svarbiausia šeimoje, kad jos džiaugsmui nieko netrūktų, kad ji išgyventų visus išbandymus.

K. Paltaroko gimnazijoje vyko agapė, o po jos konferencija. Sveikinimo žodį tardamas Panevėžio vyskupas Lionginas Virbalas SJ sakė, kad šia švente siekiama uždėti akcentą po įvairių renginių, vykusių ištisus metus, kartu uždegant žvakelę – ne ant šeimos kapo, o mokantis iš liaudies išminties: „Geriau vieną žvakę uždegti, negu tamsą keiksnoti.“ Nors šeimos turi iššūkių, šeima yra ta vieta, kurioje įvairios įtampos išsisprendžia. Krikščioniškųjų šeimų užduotis yra tiek savo aplinkoje, tiek visuomenėje skleisti tą šviesą.

Tardamas žodį Seimo narys Povilas Urbšys paminėjo, kad šiais metais krikščioniškai šeimai buvo nemažai išbandymų – Stambulo konvencija, Estrelas rezoliucija. Krikščionys į tai atsiliepė akcija „Vienas iš mūsų“. Seimo narys linkėjo, kad šie metai mumyse paliktų žymę krikščionio, kuris turi nepaliaujamai budėti, nepaliaujamai melstis ir nepaliaujamai veikti.

Pirmojoje konferencijos dalyje Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakulteto dekanas dr. Benas Ulevičius kalbėjo apie santuokos mistiką ir realistiką. Pats neseniai tapęs tėčiu, jis dalijosi tėvystės džiaugsmiais ir realistiškais rūpesčiais. Antrojoje dalyje VDU Socialinio darbo katedros lektorė dr. Nijolė Liobikienė nusakė, ką reiškia būti šeima šiandien, pabrėždama žodį „būti“ – ne turėti šeimą, bet būti šeima. Būti šeima nėra savaime suprantama. Būti šeima nėra savaimė suprantama. Tam reikia įdėti laiko, tarnauti gyvybei ir būti pagalba bei parama vienas kitam. Kai orientuojamės į laimėjimą, turėjimą, labai daug prarandame. Būti šeimoje – tai išverti, išbūti ir sunkius, ir laimingus periodus.

Vėliau susirinkusieji savo mintimis dalijosi, diskutavo ar kūrybiškai reišėsi dešimtyje skirtingų darbo grupių. Kol suaugusieji buvo užsiėmę, keliolika savanorių – seserys vienuolės, katechetai, tikybos mokytojai, darželių auklėtojos, jaunimas – suskirstė į renginį atsivestus vaikus pagal amžių į tris grupes, pirmąją valandą kartu su jais kūrė įvairius darbelius ir rengėsi Švč. Sakramento adoracijai. Pasvalio vik. kun. Miroslav Anuškevič, vesdamas vaikų adoracijos valandą Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros kriptoje, panaudodamas saulėgražos, besigrėžiančios į saulę, įvaizdį, kvietė gręžtis į dvasinio gyvenimo Saulę Jėzų, esantį tabernakulyje. Dar viena valanda buvo skirta žaidimams. Vakarp visiems koncertavo didelė draugiška šeimų šeima – folkloro ansamblis „Raskila“, vadovaujamas Linos Viliienės.

-Ik-

Konferencija apie santuoką

Lapkričio 28-osios popietę Marijampolėje vyko konferencija „Santuoka – dovanos ir iššūkiai: kaip juos įveikti“. Į renginį susirinko gausus būrys pedagogų, kunigų, įvairaus amžiaus šeimų – tie, kuriems rūpi santuoka, jos išsaugojimo galimybės. Sveikinimo žodį taręs vyskupas R. Norvila priminė problemas bei iššūkius, iškilusius šiuolaikinei šeimai, ypač nemažėjantį skyrybų skaičių,

šių patirtį galima tik paliudyti. Baigdamas konferenciją t. Pijus sakė, kad tikras iššūkis nėra sekuliarizmas ar kitos „blogybės“, esančios pasaulyje, jų reikia ieškoti mūsų viduje. Po konferencijos vienuoliai ir vienuolės rinkosi pabendrauti į Panevėžio katedros parapijos salę. Po to dalyvavo šv. Mišiose.

Panevėžio katedroje aukodamas šv. Mišias vysk. Lionginas Virbalas sakė, kad Pašvęstojo gyvenimo metų ženkle matome balandį virš vandenių, gaublį ir tris žvaigždes. Tos žvaigždės, pasak vyskupo, tai gyvenimo atidavimas Kristui, supratimas, kad viską gauname kaip dovaną, ir priklausymas Dievo vaikų bendruomenei – Bažnyčiai. Pašvęstojo gyvenimo krikščionims ganytojas palinkėjo priimti savo gyvenimą ir įžadus kaip trijų žvaigždžių šviesą, o ne kaip trigubą jungą.

-Š, kasab, Vk, sjm-

Jėzaus Draugijos atsikūrimo 200-ųjų metinių minėjimas

Gruodžio 3 d. Kauno Šv. Pranciškaus Ksavero (jėzuitų) rektoratas, Jėzaus Draugijos Lietuvos ir Latvijos provincija bei Kauno jėzuitų gimnazija surengė Šv. Pranciškaus Ksavero šventę pakviesdami į Jėzaus Draugijos 200-osioms metinėms skirtą konferenciją, iškilmingą Eucharistiją (joje atliktos R. Martinkėno Mišios Šv. Pranciškaus Ksavero garbei) bei šventinį vakarą.

Jėzuitų vienuolyno salėje konferencijos dalyvius sveikinęs ir jai vadovavęs jėzuitų provincijolas tėvas Gintaras Vitkus SJ sakė, jog šventė organizuota bent trimis progomis. Pirmą – tai noras iš naujo atsigręžti į savo dangiškąją glėbį šv. Pranciškų Ksaverą ir mokyti iš jo misionieriško užsidegimo prašant, kad jis globotų šiandienius jėzuitų siekius dalytis Gerąja Naujiena su visais artimesnėje ar tolimesnėje aplinkoje. Antra – tai ką tik prasidėję Pašvęstojo gyvenimo metai, skatinantys naujai apmąstyti šio gyvenimo misiją. Trečia – tai šiemet minimos Jėzaus Draugijos atsikūrimo 200-osios metinės.

Kun. Gintaras Vitkus SJ įžanginiame žodyje trumpai pristatė konferencijos problematiką. O ji buvo susijusi su tuo, ką išgyveno jėzuitų ordinas, kai spaudžiant Europos monarchams buvo uždarytas 1773 m. popiežiaus Klemenso XIV breve *Dominus ac Redemptor*. Jėzuitų provincijolo žodžiais, jėzuitams buvo brangus jų pažadas tarnauti Bažnyčiai, tačiau broliai popiežiaus mintį išsisklaidyti priėmė labai paklusniai. Bet jėzuitų gyvavimas tęsėsi carinėje Rusijoje, ir tai tapo Draugijos gyvybingumo nenutrūkstančia versme. Imperatorės Jekaterinos II noras, kad jėzuitai rūpintųsi švietimo sistema, tapo palankia aplinkybe jiems čia tęsti veiklą; kita vertus, Jekaterina II neleido savo valdose paskelbti ir popiežiaus brevės – ordinas negalėjo būti panaikintas, kol įsakas nebuvo oficialiai paskelbtas bažnytinės vyresnybės.

Vėliau perskaitytame dr. Ramūno Labanausko pranešime „Lietuvis jėzuitas Stanislovas Černevičius: gyvenimo misija – ordino išsaugojimas“ buvo apžvelgta Jėzaus Draugijos istorija Rusijos žemėse. Šiai misijai save atidavęs lietuvis jėzuitas Stanislovas Černevičius stengėsi išsaugoti jėzuitų ordiną Baltarusijoje XVIII amžiuje. S. Černevičius gimė 1728 m. bajorų šeimoje, Kauno apylinkėse, jis galėjo būti pakrikštytas dabartinėje Kauno arkikatedroje. Į Jėzuitų ordiną įstojo 1743 m. Vilniuje, čia mokėsi apaštalausti tarp vargšų, ligonių. Studijavo Minske, Slucke, Vilniaus akademijoje (filosofiją, metafiziką, teologiją ir kt.). 1756 m. įšventintas kunigu. 1761 m. davė amžinuosius įžadus.

Jėzuitų archyvaras dr. Labanauskas pabrėžė plačius S. Černevičiaus ryšius, diplomatinis sugebėjimas, aukštas užimtas pareigas. Visa tai ir jo pasitikėjimas

Dievo apvaizda, ypač jėzuitų reikalų pavedimas Švč. Jėzaus Širdžiai, vėliau padėjo jam rūpintis jėzuitų ordino išlikimu kriziniu laiku, jį uždarius. Milžiniškos pastangos davė vaisių – ilgainiui Polocke buvo atkurtas noviciatas, į kurį plūstelėjo kandidatai iš viso pasaulio. Surengta generalinė kongregacija, S. Černevičius buvo išrinktas generaliniu vikaru iki gyvos galvos, kol bus atkurtas jėzuitų ordinas. Tai liudijo optimizmą – taip netrukus ir atsitiko.

Pranešimą apie tai, ką išgyveno jėzuitai mokytojai Kaune XVIII a. pabaigoje, kai iš jėzuitų vadovavimą švietimo sistemai Lietuvoje perėmė valstybinė pasaulietinė švietimo reikalų taryba – Edukacinė komisija, perskaitė Kauno jėzuitų gimnazijos mokytoja dr. Rasa Varsackytė.

Šv. Pranciškaus Ksavero šventę jo titulo bažnyčioje vainikavo šv. Mišios, šventos drauge su jėzuitais vyskupais, kitais broliais bei gausiai dalyvavusia bendruomene. Liturgijai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, o homiliją pasakė Panevėžio vyskupas Lionginas Virbalas SJ. Vysk. L. Virbalas SJ minėjo, jog šv. Pranciškaus Ksavero misijos buvo didžiulis, naujas proveržis po pirmųjų amžių krikščionių užsidegimo skelbti Evangeliją iki pat žemės pakraščių. Šv. Pranciškus Ksaveras savo kelionėmis pasiekdavo tolimiausius kraštus. Bažnyčia su juo pradėjo naujųjų misijų laikų istoriją. Sekti savo globėju šiandien – tai pažinti jo veržlią, užsidegusią širdį. Jo atsidavimas, pasiaukojimas visus patraukdavo. Tai, pasak ganytojo, galioja ir šiems laikams. Homilijoje buvo primintas popiežiaus Pranciškaus raginimas šiandien eiti į egzistencinius, geografinius ir kitokius paribius.

Per pamaldas buvo atliktos kompozitoriaus Raimundo Martinkėno sukurtos Mišios šv. Pranciškaus garbei. Švenčianti bendruomenė Jėzuitų bažnyčioje šil-tai priėmė ir gausiais plovimais palydėjo kompozitoriaus kūrybą ir jos atlikė-jus – Dalią Jatautaitę (vargonai), Stasį Kraujelį (obojus), solistus Rūtą Skučienę, Jurgą Šalčiūtę, Osvaldą Petrašką, Giedrių Prunskų, varinių pučiamųjų kvintet-ą su Arvydu Joffe ir Benediktu Bazaru ir jungtinių chorą, kurį sudarė mišrus choras „Saluto“, Kauno vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmų merginų choras „Lyra“ ir Vaikinių dainavimo studija bei Kauno Antano Smetonos gimnazijos merginų choras. Vėliau šventė tęsėsi Jėzuitų gimnazijos fojė. -kait-

Mažesnieji broliai šventė provincijos atsikūrimo Lietuvoje 25 metų jubiliejų

Lapkričio 18–23 d. Kretingoje, Klaipėdoje, Pakutuvėnuose, Kryžių kalne, Vilniuje ir Kaune Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos Šv. Kazimiero pranciškonų provincija šventė išėjimo iš pogrindžio ir provincijos atsikūrimo jubiliejų. Prieš dvidešimt penkerius metus, per Kristaus Karaliaus iškilme, lapkričio 19 dieną, mažesnieji broliai grįžo į Kretingos parapiją.

Visą savaitę provincijos ministras kun. Astijus Kungys OFM lankė pranciškonų vienuolynus ir parapijas Lietuvoje, švensdamas Eucharistiją ir dėkodamas Dievui už visus stebuklus ir Šventąją Dvasią, išlietą per šiuos metus. Šiuo metu broliai pranciškonai gyvena Kretingoje, Pakutuvėnuose, Kaune, Vilniuje, Kryžių kalne ir Klaipėdoje. Lietuvos Šv. Kazimiero pranciškonų provincijai priklauso ir Toronto (Kanada) bei Kenebunporto (JAV) vienuolynai.

Sekmadienį, per Kristaus Karaliaus iškilme, br. Astijus Kungys aukojo šv. Mišias Vilniaus Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) parapijoje, kuri buvo atkurta 2001 m. per šią liturginę šventę.

prisiminė spalio mėnesį vykusį Vyskupų sinodą, kur taip pat buvo keliamos opios šeimų problemos mūsų dienų visuomenėje.

Pranešime „Kas daro santuoką gyvą“ dr. Ieva Šidlauskaitė-Stripeikienė, turinti didelę psichologės-psichoterapeutės darbo su šeimomis patirtį, dalijosi įžvalgomis apie sutuoktinių tarpusavio santykius ir apie tai, kaip jie atsiliepia vaikams. Kartais susidaro įspūdis, kad sutuoktiniai, patys atsinešę daug sužeidimų iš savo tėvų šeimų, užuot padėję su meile gyti, dar labiau žeidžia vienas kitą ir savo vaikus. Svarbiausi vaikų poreikiai – meilė, saugumas, aiškios ribos, turi būti patenkinami abiejų tėvų pastangomis. Sutuoktiniams reikia išmokti atleisti ne tik protu, bet ir širdimi.

Kun. teol. dr. Rimas Skinkaitis kalbėjo apie tikėjimo reikšmę šeimos tvirtumui. Jis pateikė tyrimų duomenis, kurie patvirtina, kur kas mažesnę skyrybų statistiką katalikiškose šalyse (Filipinai, Malta, Italija) ir pirmaujančias šioje srityje posovietinį palikimą turinčias šalis, tarp kurių yra ir Lietuva. Santuoką išlaikyti padeda tikėjimas, bendra malda ir sakramentinė praktika, ypač Eucharistijos šventimas ir Sutaikinimo sakramentas.

Dr. Živilė Advilonienė, remdamasi ir savo šeimos patirtimi, pristatė įvairius katalikiškus šeimų judėjimus ir bendruomenes. Kun. teol. dr. Žydrūnas Kulpys, taip pat turintis nemažą bendravimo su sužadėtiniais ir sutuoktinių poromis patirtį, išsamiai paaiškino, kas daro santuoką negaliojančią, kokios kliūtys neleidžia jai įvykti, kada galima kreiptis į bažnytinį tribunolą dėl santuokos anuliacijos. Kunigas pranešimą iliustravo gyvais pavyzdžiais. Aistė ir Darius Ruzgai, jauna du vaikus auginanti sutuoktinių pora iš Kauno, paliudijo, su kokiais sunkumais susidūrė tuoj po santuokos dėl charakterių, atsineštos iš tėvų šeimų patirties skirtingumo ir kas padėjo krizę įveikti.

-lb-

Mokymai Atsinaujinimo dienų rengėjams

Lapkričio 22 d. Kauno arkivyskupijos kurijoje dekanatų centrų, Kauno miesto parapijų bei rektoratų bendradarbių susitikime pradėti mokymai parapijų Atsinaujinimo dienų-rekolekcijų rengėjams. Atsiliepiant į šiandienos Bažnyčios rūpestį dėl evangelizacinės misijos atnaujinimo, Kauno arkivyskupijoje pradedamas įgyvendinti parapijų Atsinaujinimo dienų-rekolekcijų projektas, kuriuo siekiama padėti pagyvinti ir atnaujinti parapijų gyvenimą, šalia įprastinių čia vykstančių rekolekcijų, ypač prieš didžiąsias liturgines šventes, surengiant parapijose Atsinaujinimo dienas.

Tokios misijos pernai jau buvo išbandytos Kaune – Šventosios Dvasios (Šilainių) bei Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijose. Jose suorganizuotos Atsinaujinimo dienos parodė žmonių susidomėjimą, norą dalytis savo tikėjimu, bendrauti, gebėjimą liudyti, tad projektą nuspręsta tęsti.

Į sielovados bendradarbių susitikimą susirinko 44 dalyviai beveik iš visų Kauno miesto parapijų, taip pat iš dviejų – Švč. M. Marijos (Vytauto Didžiojo) ir Šv. Pranciškaus Ksavero (Jėzuitų) – rektoratų bei visų dekanatų centrų. Visus pasveikino, naują arkivyskupijos sielovados projektą ir šiandienį Bažnyčios troškimą vis labiau būti misionieriška pristatė augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas ir arkivyskupijos sielovados programų koordinatorė Vaida Spangeličiūtė-Knežienė.

Vysk. Kęstutis šį parapijų atnaujinimo projektą susiejo su popiežiaus Pranciškaus ne kartą ir ypač apaštališkajame paraginiame *Evangelii gaudium* išsakytomis mintimis bei paskatinimu „išjudinti visoje Bažnyčioje naują, užsidegimo ir veržlumo kupiną evangelizacijos etapą“ (17). Ganytojas atkreipė dėmesį, jog apaštalausti pakviesti ne tik kunigai, bet ir pasauliečiai – negailint savo laiko, nebijant įsipareigojimo.

Lapkričio 22 d. į Šv. Jurgio Kankinio bažnyčią Kaune atėjo nemažas būrys jos bendruomenės narių, sekmadienio Mišių lankytojų bei kitų tikinčiųjų drauge su broliais pranciškonais paminėti šio jubiliejaus.

Šeštadienio rytmetį Šv. Jurgio konventą Kaune aplankęs provincijos ministras br. kun. Astijus Kungys OFM šv. Mišiose sveikino savo brolius ir visus, atėjusius padėkoti Dievui už padarytą prieš 25 metus laisvės stebuklą. Tai, pasak provincijos ministro, buvo malonės metas, tikras Dvasios pliūpsnis, ir Dievas davė malonę broliams pranciškonomis būti jo Dvasios bendradarbiais.

„Broliai troško dalytis Dievo žodžiu su žmonėmis, kurie buvo išlaikę tradiciją, bet labai ilgėjosi gyvojo vandens“, – sakė prisimindamas atsikūrimo laikus brolis kun. Astijus. Jis paminėjo ir tai, jog daug brolių be baimės išėjo iš po grindžio tuo metu, kai Lietuva dar nebuvo atgavusi nepriklausomybės. Provincijos ministras pakvietė ir toliau malda lydėti Lietuvos Šv. Kazimiero provinciją, kad per jos brolius nenustotų lietus Dievo Dvasia, linkėjo visiems būti gyvąja Dievo Bažnyčia. Susirinkusi bendruomenė per šv. Mišias, br. kun. Astijaus paraginta, meldėsi ir už Kauno šv. Jurgio brolijos gvardijoną kun. Paulių Saulių Bytautą OFM jo gimtadienio proga (brolis kun. Bytautas sugrįžo į atsikuriančią provinciją Lietuvoje iš Novosibirsko, kur tarnavo vietinei katalikų bendruomenei). Pamaldose giedojo pranciškoniškasis jaunimas.

-bernardinai.lt, kait-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje gruodžio 12 d. vykęs Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas prasidėjo Dienine Valandų liturgijos malda, kuriai vadovavo Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis.

Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas pristatė į susirinkimą atvykusį Kaišiadorių vyskupą Joną Ivanauską, kuris pasidalijo pastoracine patirtimi, sukaupta dirbant dviejose vyskupijose. Svečias pabrėžė, kad kiekviena vyskupija turi savo specifiką, tačiau svarbu plėtoti požiūrį į pastoraciją, stengtis pritaikyti kitur jau patikrintus principus ir patirtis. Bažnyčioje kunigas turi remtis įgalinančio vadovavimo principais, drąsinti ieškoti Dievo ir vis motyvuoti kitus žmones imtis atsakomybės. Kunigas turėtų pasižymėti santykių kompetencija, tai yra ugdytis gebėjimą bendrauti su įvairiais žmonėmis: tikinčiais, abejojančiais, atsitiktinai užklydusiais, su visais atėjusiais prašyti sakramentų ar kitų patarnavimų. Vyskupas pabrėžė, kad visa veikla turi būti evangelizacinio pobūdžio, atsižvelgti į iškylančius poreikius. Reikalingas kitus uždegantis evangelinis dvasingumas, keičiantis mus pačius. Parapijose kartais pasitaiko įvairių kraštutinumų: viską tvarko tik pasauliečiai, kunigo veikla labai ribota arba klebonas nenori jokių pasauliečių pagalbos, nevertina jų tarnystės, neskaityna jokių grupelių veiklos, kritiškai vertina bet kokią iniciatyvą. Pastoracijoje žmonėms labai svarbus jų asmeninis pakvietimas į kokybišką įvykį, renginį, kuris kruopščiai parengtas ir turi tęstinumo perspektyvą. Jei po pastoracinio renginio nėra tęstinumo, vadinasi, kažkas ne taip. Žmonėms svarbu padėti atpažinti jų dovanas, o visoje veikloje dalyvauti pačiam kunigui.

Vyskupas apibūdino destruktivumu pasižyminčios bendruomenės bruožus: stokojama motyvacijos veikti kitų labui, aiškių tikslų, blaškomasi tarp įvairių veiklų, nėra aiškių prioritetų, aiškios vizijos, kyla daug konfliktų, švaistomas laikas ir lėšos. Sveika ir efektyvi bendruomenė rūpinasi savo narių dvasiniu ir kiekybiniu augimu, pasižymi stabilumu, turi aiškią kryptį, planuoja veiklą,

prioritetus, stengiasi atskleisti talentus ir dovanas, pasiskirsto darbas, atsakomybėmis, palaiko narių iniciatyvas. Darni, veiksminga bendruomenė atsižvelgia į visos Bažnyčios, vyskupijos ar kitų parapijų viziją, veiklos pobūdį, iškeltus prioritetus. Prelegentas atkreipė dėmesį ir į liturgijos šventimą. Liturgijoje svarbu vengti aplaidumo, išlaikyti estetiškumą, švarą. Atkreiptinas dėmesys į Mišių šventimą, kad tai nevirstų vien tik gedulinėmis apeigomis. Kunigams svarbu rūpestingai ruoštis homilijoms, brandžiai aiškinti Dievo žodį, rengti skaitovus, žmones labiau įtraukti į liturginį giedojimą. Sklandi, darni liturgija padeda žmonėms sutikti Kristų.

Svarstant pastoracijos aspektus, verta atsakyti į aštuonis klausimus: kodėl žmonės nori ateiti į mūsų parapiją, ką joje randa, kaip kunigas priima atėjusiuosius, kur tikintieji gali susirinkti, kas juos pasitinka, kada patogiausia atvykti į grupes, šventes ar renginius, kiek būna susirinkusiųjų, kokia rengiamo susitikimo kokybė.

Arkivyskupas Gintaras Grušas priminė apie *Caritas* akciją „Gerumas mus vienija“, taip pat kad III advento sekmadienį homilijoje reikėtų atkreipti dėmesį į gailėstingumo darbus, o Mišių rinkliavą skirti *Caritas* reikalams.

Arkivyskupas kvietė raginti šeimas vykti į Šeimadienį, kuris vyks sausio 10 d. Vilniuje, Lietuvos parodų ir kongresų centre „Litexpo“, ir užbaigs Lietuvos vyskupų paskelbtus Šeimos metus. Kunigai kviečiami klausyti išpažinčių, koncelebruoti Eucharistijos ir būti tarp žmonių, kad visi norintys turėtų galimybę pasikalbėti. Arkivyskupas ragino parapijose melstis už Šeimų festivalį, kad daugelis žmonių pasinaudotų proga pažinti Bažnyčią, įsitrauktų į parapijos šeimų grupes, atnaujintų tikėjimą ir būtų plėtojama evangelizacija.

Vyskupas Arūnas priminė, jog per Jaunimo centrą galima gauti programą jauniems žmonėms, kurie norėtų rengtis Lietuvos jaunimo dienoms, jos vyks 2015 m. birželio 27–28 d. Alytuje. Nuo pasirengimo aktyvumo priklausoma, kaip jaunimo grupelė dalyvaus jiems skirtuose renginiuose, ugdysis bendrystę ir krikščionišką tikėjimą. Taip pat priminta, jog pastoracines-finansines anketas reikėtų siųsti į kuriją iki vasario 1 d.

Kitas kunigų susirinkimas vyks sausio 7 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje.

Ugdymo seminaras „Sekuliaraus pasaulio grėsmių akivaizdoje“

Lapkričio 29 d. sielovados bendruomenės „Gailėstingumo versmė“ pakviesti į katalikiško ugdymo seminarą „Sekuliaraus pasaulio grėsmių akivaizdoje“ daugiau kaip 400 dalyvių vos tilpo Kauno konferencijų salėje. Iš įvairiausių Lietuvos miestų nuo Klaipėdos iki Druskininkų susirinkęs gausus žmonių būrys prano seminaro organizatorių lūkesčius ir patvirtino, koks didžiulis ugdymosi poreikis bei noras sužinoti, su kokiomis grėsmėmis susiduria krikščionis šiandieniniame pasaulyje. Seminaro prelegentai – Nacionalinės egzorcistų asociacijos nariai: kun. teol. dr. Kęstutis Dailė ir kun. teol. dr. Arnoldas Valkauskas.

Pirmojoje konferencijoje kun. Kęstutis Dailė pateikė biblinius angelologijos pagrindus. Jis apžvelgė, kas apie angelus pasakyta Šventajame Rašte ir ko moko Katalikų Bažnyčia. Prelegentas kalbėjo apie angelų kilmę, misiją, paskirtį, vardus ir funkcijas, jų įtaką žmogui. Senajame Testamente jie apreiškia Dievo garbę, liudija, kad Dievo pasaulis didingas ir Viešpats yra Valdovas. Daugeliu

Šios parapijų Atsinaujinimo rekolekcijų dienos, pasak vysk. Kęstučio, yra kvietimas pabandyti patirti evangelizacijos džiaugsmą savo artimiausioje – parapijų aplinkoje, uždegti šia iniciatyva parapijos aktyviausius žmones, sykiu taip išplėsti kitas veikimo galimybes bendruomenėse. Atsinaujinimo arba rekolekcijų dienas norima rengti bendromis pastangomis, pasimokant iš gerų pavyzdžių, numatant konkrečius žingsnius, dalijantis patyrimu.

„Bažnyčia egzistuoja, kad evangelizuotų“, – dalijosi popiežiaus Pranciškaus mintimis iš *Evangelii gaudium* Vaida Spangelevičiūtė-Knežienė, atkreipdama dėmesį, jog evangelizacija – tai meilės testas kiekvienai krikščioniškai bendruomenei ir sykiu tai ir džiaugsmo tarnystė. Sielovados programų koordinatore apžvelgė, ko reikia norint suorganizuoti misijų – rekolekcijų šeštadienį parapijoje. Gyva patirtimi paskui pasidalijo Lina Jakelė bei Ema Marcinkevičienė, papasakodamos, kaip buvo rengiamos minėtos Atsinaujinimo dienos Šančių bei Šventosios Dvasios parapijose.

Susitikimas baigėsi agape.

-kait-

Švč. Sakramento adoruotojų susikaupimo diena

Lapkričio 29 d., šeštadienį, Kaune – arkikatedros parapijos namuose bei Švč. Sakramento koplyčioje – apie 100 Eucharistijos adoruotojų dalyvavo susikaupimo dienoje „Štai aš veikia ateienu“ (Apr 22, 12).

Dvi konferencijas šia tema vedė Šv. Jono kongregacijos sesuo Marija Dovydė. Dalis adoruotojų susikaupimo laiko, kaip įprasta, buvo skirta maldai – arkikatedroje tarp konferencijų drauge švenčiant šv. Mišias, kurioms vadovavo arkikatedros administratorius vicedekanas kun. Evaldas Vitulskis, dalyvaujant Eucharistijos adoracijos valandoje. Adoruotojai dar rinkosi į *lectio divina* – grupelėse apmąstė Dievo

žodį, kuris tądien ypač kvietė budėti ir melstis (*Apr 22, 1–7 ir Lk 21, 34–36*).

Ses. Dovydė sakė, kad laikas, kai laukiama Viešpaties atėjimo, yra ypatingas, ir pabrėžė, jog būtent Švč. Sakramento adoruotojai yra tie, kurie laukia Jėzaus Gimimo budria širdimi. Pasaulio akimis, adoracija gali atrodyti kaip prarastas laikas, tačiau kaip tik šis laikas teikia prasmę visam kitam – tai valanda, kai žmogaus širdis budi. Bažnyčia budi laukdama Dievo atėjimo, tačiau drauge, kaip minėta pirmojoje konferencijoje, jau būdama jo esamybėje. Dievas yra nuolat atsiduodantis, per visą Išganymo istoriją jis vis rodo savo artumo ženklus. Jis nuolat ištikimas, pasirengęs atleisti žmogui neištikymbę. Ses. Dovydė priminė, jog Dievo tauta ugdoma gyventi Dievo laukimo nuostata. Izraelis buvo troškimo tauta. Būtent per garbinimą ji mokėsi suprasti Dievą, gyventi jo laukimu. Bažnyčia ir šiandien turi liudyti pasauliui laukimo misiją. Šiai misijai atlikti reikia nuskaitinimo nuo neteisingų lūkesčių ir vilčių, kad Dievo būtų laukiama dėl jo paties, šaukiamasi jo iš meilės.

Antrojoje konferencijoje ses. Dovydė atkreipė dėmesį į Kalėdas – Viešpaties Gimimą kaip į žmonijos atpirkimo pradžią. Kalėdų slėpinys yra didis, atskleidžia, jog Dievas niekada žmonijos neapleido. Dievas Kūrėjas, tarsi puodžius, dabar nebekuria naujo žmogaus. Jis pasirenka ateiti į šį pasaulį pats tapdamas žmogumi – silpnu, prašančiu, elgetaujančiu. Dievas ateina į žemę kaip visiškas vargšas, kaip bejėgis kūdikis Motinos glėbyje, kad juo būtų pasirūpinta. Eucharistijos garbintojams, pasak ses. Dovydės, per adoraciją skirta priimti Jėzų už visus, kurie jo nepriima, melstis už visus, kurie nesimeldžia, budėti už visą pasaulį, kuris Jo nelaukia.

Tarp konferencijų šv. Mišioms arkikatedros Švč. Sakramento koplyčioje vadovavęs kun. E. Vitulskis kvietė melstis už adoruotojus ir jų artimuosius, o savo homilijoje padėjo už nuolatinę Eucharistijos garbinimą arkikatedroje. –kait-

atvejų atlieka Dievo pasiuntinių vaidmenį žmonių gyvenime. Žodis „malak“ (hebrajiškai) reiškia pasiuntinį, lygiai kaip ir graikų kalbos žodis „angelos“. Jau Pradžios knygoje Viešpaties angelas pasirodo dramatiškiausiomis Izraelio tautos akimirkomis. Šis ypatingas angelas tarpininkauja – užtaria tautą, išveda iš Egipto nelaisvės. Kun. Kęstutis paminėjo Danielio ir Tobito knygas, kur angelai dalyvauja žmonių likimuose, yra jų saugotojai, aiškintojai, tarnauja Viešpaties šlovės akivaizdoje. Naujajame Testamente angelai taip pat apsiereiškia itin svarbiais Jėzaus gyvenimo momentais: apreiškimo ir įsikūnijimo, gimimo, gundymo dykumoje metu ir Jėzui meldžiantis Alyvų sode. Ypač svarbų vaidmenį angelai atlieka Apreiškimo Jonui knygoje. Tačiau Naujajame Testamente, pasak prelegento, išryškėja, kad vienintelis tarpininkas yra Kristus, o angelai jam ir Bažnyčiai tarnauja. Laiške žydams randame tokių angelų apibūdinimą: tai „tarnaujančios dvasios, išsiųstos tarnauti tiems, kurie paveldės išganymą“ (*Žyd 1, 14*). Taip pat Laiške kolosiečiams stipriai pabrėžiama, kad Kristus yra virš visko ir jokios dvasinės būtybės nėra aukštesnės už Kristų.

Bažnyčios tėvų laikotarpiu taip pat gilintasi į šias būtybes. Dievui tarnaujančių angelų egzistavimą Bažnyčios tėvai, kaip ir Biblija, laiko savaime suprantamu dalyku. Šie dangiškieji liturgai dažnai vaizduoti kunigiškais drabužiais. Patristikoje daug angelų chorų. Paminėtas šv. Augustinas, Pseudodionizas Areopagitas, smulkmeniškai išdėstęs angelų hierarchiją. Pasak kunigo Kęstučio, angelologijai labai svarbios Laterano IV Susirinkimo įžvalgos, kad angelai priklauso tai „neregimajai visatai“, kurią sukūrė Dievas. Magisteriumas patvirtina šių dvasinių, nekūninių būtybių egzistavimą. Angelai yra dvasiniai kūriniai – asmenys, turintys protą ir valią, tobulumu pranokstantys visus regimus kūrinius, pašaukti į amžinąjį regėjimą. Tai save suvokiančios būtybės Trejybės akivaizdoje. Angelai kontempliuoja Dievą, dalyvauja dangiškojoje liturgijoje. Jų paskirtis yra tarnauti Kristui ir Bažnyčiai – žmonėms. Baigdamas konferenciją, kun. Kęstutis sakė, kad angelai supainiojami su magija ir okultizmu, todėl verta pažvelgti, koks mūsų santykis su angelais, išlikti budriems, į ką kreipiamės.

Antrojoje konferencijoje kun. Arnoldas Valkauskas supažindino su spalio mėnesį Romoje vykusiu Tarptautinės egzorcistų asociacijos suvažiavimu, kuriame dalyvavo daugiau kaip 200 egzorcistų iš viso pasaulio. Kaip svarbų įvykį kun. Arnoldas paminėjo tai, kad Tarptautinei egzorcistų asociacijai buvo suteiktas juridinis statusas, patvirtinti jos įstatatai. Tai, kad ją pripažino Dvasininkijos kongregacija, rodo didelį šios tarnystės poreikį.

Kun. Arnoldas kalbėjo apie egzorcistų liudytas patirtis suvažiavime, pabrėžė teisingos šios tarnystės sampratos svarbą, bendradarbiavimą su kompetentingais ir dvasiniuose dalykuose medicinos ir psichiatrijos ekspertais, apžvelgė egzorcistų komandos – bendradarbių kunigų, pašvęstojo gyvenimo narių ir pasauliečių – uždavinius šioje tarnystėje. Pasak prelegento, kalbant apie šią tarnystę ir piktosios dvasios įtaką žmogui, reikėtų plačiai pristatyti ekleziologiją ir krikščioniškąją antropologiją. Čia svarbu visų mūsų sąmonėjimas. Žmogus, būdamas laisvas, laisva valia kreipiasi į kitą būtį – piktąją dvasią. Piktoji dvasia neveikia tuščioje vietoje, – jei negyvename taip, kaip mus sukūrė Dievas, atsiveria vartai jai veikti. O paskui norime greitai ir lengvais būdais išsivaduoti. Tačiau tam reikia didelių valios pastangų ir laiko. Taigi būtinas teisingas mąstymas ir laikysena: esu Dievo vaikas, per Krikštą gavau Šventąją Dvasią, mane Dievas pašaukė, kad kartu su kitais – Bažnyčia keliaučiau pas Jį.

Vėliau prelegentai atsakė, plačiai pakomentuodami, į daugybę seminaro dalyvių klausimų. Susitikimas baigtas šv. Mišiomis. -vm-

Popiežius

Šventojo Tėvo Pranciškaus apaštališkasis paraginimas
EVANGELII GAUDIUM

Vyskupams, kunigams ir diakonams, pašvęstiesiems
asmenims ir pasauliečiams apie Evangelijos skelbimą
šiandieniam pasauliui Nr. 1, p. 14; Nr. 2, p. 15

Brolybė – taikos pamatas ir kelias į taiką. ŽINIA
47-OSIOS PASAULINĖS TAIKOS DIENOS PROGA Nr. 1, p. 2

Tikėjimas ir meilė: „Mes turime guldyti gyvybę už brolius“
(1 Jn 3, 16). ŽINIA 22-OSIOS PASAULINĖS LIGONIŲ
DIENOS PROGA Nr. 1, p. 7

Jis tapo vargdieniu, kad taptume turtingi per jo neturtą
(plg. 2 Kor 8, 9). ŽINIA 2014 M. GAVĖNIOS PROGA Nr. 2, p. 2

Pašaukimai – tiesos liudijimas. ŽINIA 51-OSIOS PASAULINĖS
MALDOS UŽ PAŠAUKIMUS DIENOS PROGA Nr. 3, p. 2

„Palaiminti turintys vargdienio dvasią: jų yra Dangaus
Karalystė“ (Mt 5, 3). ŽINIA 29-OSIOS PASAULIO JAUNIMO
DIENOS PROGA Nr. 3, p. 3

Komunikavimas autentiškos susitikimo kultūros labui.
ŽINIA 48-OSIOS PASAULINĖS VISUOMENĖS
KOMUNIKAVIMO PRIEMONIŲ DIENOS PROGA Nr. 4, p. 2

Patepti džiaugsmo aliejumi.
HOMILIJA PER KRIZMOS ŠV. MIŠIAS Nr. 4, p. 3
PAMOKSLAS PER VELYKNAKČIO ŠV. MIŠIAS Nr. 4, p. 4

ŽINIA 2014-ŪJŲ METŲ PASAULINĖS MISIJŲ
DIENOS PROGA Nr. 9, p. 2

HOMILIJA PER NEEILINIO VYSKUPŲ SINODO
ŠEIMOS KLAUSIMAIS BAIGIAMĄSIAS IR DIEVO TARNO
PAULIAUS VI BEATIFIKACIJOS ŠV. MIŠIAS Nr. 10, p. 2

APAŠTALIŠKASIS LAIŠKAS VISIEMS
PAŠVĖSTIESIEMS ASMENIMS PAŠVĖSTOJO
GYVENIMO METŲ PROGA Nr. 12, p. 2

KALBA EUROPOS PARLAMENTE Nr. 12, p. 7
KREIPIMASIS Į EUROPOS TARYBĄ Nr. 12, p. 12

Popiežiaus katechezės

MALONIŲ BENDRYSTĖ Nr. 2, p. 4

KRIKŠTAS NUODĖMĖMS ATLEISTI Nr. 2, p. 5

GALIA ATLEISTI NUODĖMES Nr. 2, p. 6

KŪNO PRISIKĖLIMAS IŠ NUMIRUSIŲJŲ Nr. 2, p. 7

PRISIKĖLIMO LAIDAS Nr. 2, p. 8

PASKUTINIS TEISMAS Nr. 2, p. 9

ATMINTINA KRIKŠTO DATA Nr. 3, p. 6

KRIKŠTO ĮPAREIGOJIMAS Nr. 3, p. 6

SUTVIRTINIMO SAKRAMENTAS Nr. 3, p. 7

EUCHARISTIJOS DOVANA Nr. 3, p. 8

KAIP IŠGYVENAME EUCHARISTIJĄ? Nr. 4, p. 6

ATGAILOS DOVANA Nr. 4, p. 7

LIGONIŲ PATEPIMAS Nr. 4, p. 8

KUNIGYSTĖS TARNYSTĖ IR SAKRAMENTAS Nr. 4, p. 9

SANTUOKOS SAKRAMENTAS Nr. 4, p. 10

IŠMINTIES DOVANA Nr. 5, p. 2

SUPRATIMO DOVANA Nr. 5, p. 2

PATARIMO DOVANA Nr. 6, p. 2

TVIRTUMO DOVANA Nr. 6, p. 2

ŽINOJIMO DOVANA Nr. 6, p. 3

MALDINGUMO DOVANA Nr. 6, p. 4

DIEVO BAIMĖS DOVANA Nr. 6, p. 5

DIEVAS SUBURIA BAŽNYČIĄ Nr. 7, p. 2

APIE PRIKLAUSYMĄ BAŽNYČIAI Nr. 7, p. 3

BAŽNYČIA: NAUJA SANDORA IR NAUJA TAUTA Nr. 9, p. 3

BAŽNYČIOS VIENYBĖ IR ŠVENTUMAS Nr. 9, p. 4

BAŽNYČIOS MOTINYSTĖ Nr. 10, p. 3

BAŽNYČIA MOKO GAILESTINGUMO Nr. 11, p. 2

VISUOTINĖ IR APAŠTALIŠKA BAŽNYČIA Nr. 11, p. 3

KRIKŠČIONIŲ VIENYBĖ Nr. 11, p. 4

BAŽNYČIA KAIP SUŽADĖTINĖ Nr. 11, p. 5

BAŽNYČIA KAIP KŪNAS Nr. 11, p. 6

REGIMOJI IR DVASINĖ BAŽNYČIOS TIKROVĖ Nr. 12, p. 16

HIERARCHINĖ BAŽNYČIA Nr. 12, p. 17

Šventasis Sostas

Katalikiškojo auklėjimo kongregacija
MOKYTI TARPKULTŪRINIO DIALOGO
KATALIKIŠKOJOJE MOKYKLOJE. Darniai gyventi
meilės civilizacijos labui Nr. 6, p. 10

Popiežiškoji migrantų ir keleivių sielovados taryba.
ŽINIA PASAULINĖS TURIZMO DIENOS PROGA
Turizmas ir bendruomenės plėtra Nr. 8, p. 2

Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija.
Aplinkraštis RAMYBĖS PALINKĖJIMO
APEIGINĖ REIKŠMĖ MIŠIOSE Nr. 9, p. 6

Vyskupų sinodas

Neeilinio Vyskupų sinodo dėl pastoracinių iššūkių šeimai
evangelizacijos kontekste BAIGIAMOJI ŽINIA Nr. 10, p. 4

Vyskupų sinodo 3-iosios neeilinės generalinės
asamblėjos „Pastoraciniai iššūkiai šeimai evangelizacijos
kontekste“ RELATIO SYNODI Nr. 12, p. 24

Bažnyčios dokumentai

Tarptautinė teologijos komisija
SENSUS FIDEI BAŽNYČIOS GYVENIME Nr. 7, p. 9

Lietuvos Vyskupų Konferencija

KREIPIMASIS DĖL AZARTINIŲ LOŠIMŲ ĮSTATYMO
REDAKCIJOS Nr. 1, p. 8

VAIKŲ IR JAUNUOLIŲ RENGIMO ATGAILOS, EUCHARISTIJOS
IR SUTVIRTINIMO SAKRAMENTAMS GAIRĖS Nr. 11, p. 7

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis
Nr. 3, p. 27; Nr. 5, p. 32; Nr. 7, p. 32; Nr. 11, p. 23; Nr. 12, p. 34

Ganytojų žodis

Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius
KALBA PO LAISVĖS PREMIJOS ĮTEIKIMO LAISVĖS GYNĖJŲ
DIENOS MINĖJIME SEIME Nr. 1, p. 9

Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas
KALBA LR SEIME MININT LIETUVOS
NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMĄ Nr. 3, p. 9

APAŠTALIŠKOJO NUNCIJAUS PEDRO LOPEZ QUINTANOS
SVEIKINIMAS VILNIAUS ARKIKATEDROJE
PO VELYKNAKČIO ŠV. MIŠIŲ Nr. 4, p. 11

PANEVĖŽIO VYSKUPO LIONGINO VIRBALO SJ
VELYKŲ LAIŠKAS Nr. 4, p. 11

KARDINOLO A. J. BAČKIO HOMILIJA ŠILUVOJE
ŠVENČIANT ŠEIMŲ DIENĄ Nr. 9, p. 8

Straipsniai

Doc. dr. Lina Šulcienė. TIKĖJIMAS IR ŽINOJIMAS Nr. 3, p. 17

Diakonas Nerijus Pipiras. KRIKŠČIONIŠKOSIOS
ANTROPOLOGIJOS PĖDSAKAI DIEVO TARNO
ARKIVYSKUPO MEČISLOVO REINIO STUDIJOJE
„RASIZMO PROBLEMA“ Nr. 3, p. 21

Gabriele Kuby. GENDER REVOLIUCIJA.
Revoliucinis reliatyvizmas Nr. 4, p. 18

Kardinolas Joseph Ratzinger. JONO PAULIAUS II
ENCIKLIKOS. Paskaita Laterano universitete Nr. 5, p. 9

JONAS PAULIUS II IR „EUROPA SU
DVIEM PLAUČIAIS“ Nr. 5, p. 12

Arkivyskupas Gerhard Ludwig Müller.
SANTUOKOS NEIŠARDOMUMAS IR DEBATAI DĖL
CIVILIŠKAI ANTRAŠKART SUSITUOKUSIŲJŲ
BEI SAKRAMENTŲ Nr. 5, p. 15

Raniero Cantalamessa OFM Cap.
ŠEIMA – BAŽNYČIOS NUGARKAULIS Nr. 5, p. 20

Roger Kiska. JONO PAULIAUS II PALIKIMAS
EUROPOJE: VILTIS IR ĮGALINIMAS Nr. 5, p. 26

Johannes G. Gerhartz. „SUKURK MAN TYRĄ
ŠIRDĮ, DIEVE“ (Ps 51, 12) Nr. 5, p. 29

Mons. dr. Algirdas Jurevičius. DVASIOS VEDIMAS
PER SENSUS FIDEI Nr. 8, p. 10

Bertram Meier. EUROPA, ATMINK SAVO ŠAKNIS! Nr. 8, p. 15

Stefan Geiger. PALYGINIMAI JĖZAUS SKELBIME Nr. 9, p. 14

George Weigel. EVANGELIŠKOJI KATALIKYBĖ.
Gilioji XXI a. Bažnyčios reforma Nr. 9, p. 19

Johannes Schelhas. POREIKIS KVĖPUOTI.
Mokantis vakaro maldos Nr. 9, p. 26

AR KATALIKŲ TIKĖJIMAS GALI PADĖTI
ĮVEIKTI DEPRESIJĄ? Nr. 9, p. 27

Kardinolas Marc Ouellet. Vyskupų kongregacijos prefektas
SANTUOKA IR ŠEIMA BAŽNYČIOS SAKRAMENTIŠKUME:
IŠŠŪKIAI IR PERSPEKTYVOS Nr. 10, p. 10

Kun. Patrick Prétot OSB. KATEDRA:
LITURGIJOS VIETA Nr. 10, p. 17
Werner Löser. VILTIES DOVANA Nr. 10, p. 25

Severinas Holocher OFM. GEREON GOLDMANN OFM:
„BŪDAMAS KRIKŠČIONIS TURIU PADĖTI. KITAIP NEGALIU“.
Pabaigos žodis knygai „Tavo sparnų ūksmėje“ Nr. 11, p. 19

Homilijos

BAŽNYČIA IR PASAULIS / 5 eilinis sekmadienis (A) Nr. 1, p. 10

KELIAS Į LAISVĘ / 6 eilinis sekmadienis (A) Nr. 1, p. 11

KOPIMAS Į KALNĄ / 7 eilinis sekmadienis (A) Nr. 1, p. 12

PADANGIŲ SPARNUOČIAI IR LAUKO LELIJOS /
8 eilinis sekmadienis (A) Nr. 1, p. 13

AKMENS DAVĖJAI / I gavėnios sekmadienis (A) Nr. 2, p. 10

DIEVIŠKOSIOS TIKROVĖS ATSKLEIDIMAS /
II gavėnios sekmadienis (A) Nr. 2, p. 11

SUSITIKIMAS PRIE ŠULINIO /
III gavėnios sekmadienis (A) Nr. 2, p. 12

SILOAMO TVENKINYS /
IV gavėnios sekmadienis (A) Nr. 2, p. 13

BETANIJOS KAIME / V gavėnios sekmadienis (A) Nr. 3, p. 11

OSANA AUKŠTYBĖSE! / Verbų sekmadienis (A) Nr. 3, p. 12

VELYKNAKČIO ŠVIESA / Velykų sekmadienis Nr. 3, p. 13

ATVELYKIO ŽINIA / II Velykų sekmadienis (A) Nr. 3, p. 14

PAKELIUI Į EMAUSĄ / III Velykų sekmadienis (A) Nr. 3, p. 15

GYVENIMO APSTUMAS /
IV Velykų sekmadienis (A) Nr. 4, p. 13

VIENINTELIS KELIAS / V Velykų sekmadienis (A) Nr. 4, p. 14

GUODŽIANTI DVASIA / VI Velykų sekmadienis (A) Nr. 4, p. 15

SUSITIKIMAS GALILĖJOJE / Šeštinės (A) Nr. 4, p. 16

AUKŠTUTINIS KAMBARYS / Sekminės Nr. 5, p. 4

TREJYBĖS SLĖPINYS / Švč. Trejybė Nr. 5, p. 5

PAGALBA MUMS, SILPNIEMS / Devintinės Nr. 5, p. 6

DU IŠKILŪS BAŽNYČIOS VYRAI /
Šv. apaštalai Petras ir Paulius Nr. 5, p. 7

TIKROJI IŠMINTIS / 14 eilinis sekmadienis (A) Nr. 5, p. 8

DOSNUS SĖJĖJAS / 15 eilinis sekmadienis (A) Nr. 6, p. 6

DERLIUS AMŽINAJAI KARALYSTEI /
16 eilinis sekmadienis (A) Nr. 6, p. 7

TIKRASIS LOBIS / 17 eilinis sekmadienis (A) Nr. 6, p. 8

MEILĖS IR UŽUOJAUTOS BADAS /
18 eilinis sekmadienis (A) Nr. 6, p. 9

„DRAŠOS! TAI AŠ. NEBIJOKITE!“ /
19 eilinis sekmadienis (A) Nr. 7, p. 4

DIEVO MOTINOS PAVYZDYS / Švč. Mergelės Marijos Ėmimas į dangų	Nr. 7, p. 5
BRANGŪS TRUPINĖLIAI / 20 eilinis sekmadienis (A)	Nr. 7, p. 6
BAŽNYČIOS SLĖPINYS / 21 eilinis sekmadienis (A)	Nr. 7, p. 7
MEILĖ ĮRODOMA PER KANČIĄ / 22 eilinis sekmadienis (A)	Nr. 7, p. 8
„JEI TAVO BROLIS TAU NUSIKALSTŲ...“ / 23 eilinis sekmadienis (A)	Nr. 8, p. 4
DIDYSIS DIEVO MEILĖS ŽENKLAS / Šventojo Kryžiaus Išaukštinimas	Nr. 8, p. 5
DIEVAS ŽVEJOJA MEILĖS IR GAILESTINGUMO TINKLU / 25 eilinis sekmadienis (A)	Nr. 8, p. 6
LAISVĖ ATSIVERSTI ARBA UŽSISPIRTI / 26 eilinis sekmadienis (A)	Nr. 8, p. 7
KAD DARBAS NEŠTŲ VAISIŲ / 27 eilinis sekmadienis (A)	Nr. 8, p. 8
Į VESTUVIŲ PUOTĄ PAKVIESTI VISI / 28 eilinis sekmadienis (A)	Nr. 9, p. 9
PAKLUSNUMAS IR LAISVĖ / 29 eilinis sekmadienis (A)	Nr. 9, p. 10
NEATSKIRIAMA MEILĖ DIEVUI IR ARTIMUI / 30 eilinis sekmadienis (A)	Nr. 9, p. 11
VISŲ ŠVENTŲJŲ ŠVENTĖ VĒLINĖS	Nr. 9, p. 12
KAS MUMS YRA DIEVO BAŽNYČIA? / Laterano bazilikos pašventinimas	Nr. 9, p. 13
KAI PRISTINGAME JĖGŲ... / Švč. Mergelė Marija, Gailestingumo Motina	Nr. 10, p. 6
AR KRISTUS YRA MŪSŲ KARALIUS? / Kristus, Visatos Valdovas	Nr. 10, p. 7
LAUKIMO IR VILTIES LAIKAS / I advento sekmadienis (B)	Nr. 10, p. 8
„MIEGODAMI DANGAUS NEPAVELDĖSIME“ / II advento sekmadienis (B)	Nr. 10, p. 9
GYVYBĖS VANDUO MŪSŲ ŠIRDIMS / III advento sekmadienis (B)	Nr. 11, p. 12
DIEVUI REIKIA ŽMOGAUS / IV advento sekmadienis (B)	Nr. 11, p. 13
JIS ATĖJO DĖL MŪSŲ / Kalėdos	Nr. 11, p. 14
ŠEIMA – MEILĖS CIVILIZACIJOS KŪRĖJA / Šventoji Šeima	Nr. 11, p. 15
MŪSŲ ATEITIES MOTINA / Marija, Dievo Gimdytoja (Naujieji Metai)	Nr. 11, p. 16
DIEVO IEŠKOTOJAI / Trys Karaliai (B)	Nr. 11, p. 17
GĖRIS AUGA TIK PASĖTAS / Kristaus Krikštas (B)	Nr. 12, p. 18
DIEVO TRAUKA / 2 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 12, p. 19
DIEVO SIŪLOMA LAIMĖ / 3 eilinis sekmadienis (B)	Nr. 12, p. 20
KOVA UŽ ŽMOGAUS IŠGELBĖJIMĄ / IV eilinis sekmadienis (B)	Nr. 12, p. 21
	Nr. 12, p. 23

*Brangūs skaitytojai,
teapdovanoja gimęs Viešpats mus visus taiką ir ramybę,
tesuteikia apščiai džiaugsmo naujais Jo malonės metais.*

„Bažnyčios žinių“ redakcija

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

LVK generalinis sekretoriatas / kun. Kęstutis Smilgevičius
Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 690 egz.

ISSN 1392-6098